

vrede

Algerije

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Met dank aan cartoonwriters against Racism i.s.m. Grafisch Jongvolkscultuur v.z.w.

nationale manifestatie
zondag 22 maart 1998 om 14 uur
Noordstation Brussel
gelijke rechten, solidariteit, geen racisme of discriminatie

voor info:
ABvV (02/502 55 42) ACW (09/237 37 59) Brusselse Gekeuzde (03/246 88 50) Charité '91 (02/502 30 80)
Chiro v.l.g.o. Vlaanderen (02/781 07 85) Objectief (02/512 67 27) Vaka-Hand in Hand (03/781 15 05)

- Geweld
- ▼ Oorlogsvloot uit de Golf
- ∨ Machtspolitiek
- Mondialisering
- Communistisch manifest
- Ierland rapport
- Privatisering van de legers
- Machtsstrijd in Iran
- Kaukasus
- ◆ Dossier: Algerije
- Palestina
- Europa
- Zuid-Afrika
- Verenigde Staten
- Verklezingen
- Paulus en Fidel
- Belgische wapenexport
- Terugblik
- Anti-raketenbeweging
- Voor de vuist

verschijnt tweemaandelijks
41ste jaargang - nr. 330 - maart-februari 1998
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Geweld I

Op een brutale wijze werden, voor een paar weken, twee geldkoeriers in Borgworm eenvoudigweg neergeschooten. Een paar dagen voordien werd in Woluwe in een warenhuis, eveneens doodgewoon een geldkoerier afge-
maakt. Bijna dagelijks bereiken ons berichten over brutale overvallen die meestal met bedreigingen en geweld worden uitgevoerd.

Waar gaan we heen? Naar Amerikaanse toestanden?

Ondertussen neemt ook het geweld vanwege de jongeren toe.

Dikwijls gaat dit als een antwoord op plagerijen of provocaties aan de politie. Maar het gaat ook heel wat om puur vandalisme. Was dit niet het geval toen in het begin van dit jaar tientallen auto's in Straatsburg werden in brand gestoken?

Is dit ook niet het geval met de vandenstrecken ten opzichte van het openbaar vervoer waarbij het personeel wordt geterroriseerd?

Ligt in het eerste geval de oorzaak in hoofdzaak in de onmacht en de tekortkomingen van de openbare veiligheids- en gerechtelijke kringen, dan is duidelijk dat in het tweede geval andere elementen aan de oorsprong liggen.

Zeker de uitzichtloze situatie van de vele werkloze jongeren en de slechte woonst en ontspanningsmogelijkheden zijn niet van aard om het vertrouwen van de jeugd in de samenleving te bevorderen. Maar er is meer. De wijze waarop in de media, in film en t.v. met geweld, met leven en dood omgesprongen wordt is ook al geen voorbeeld. Het is haast een uitzondering geworden dat een film op het scherm komt zonder een, of verschillende moorden.

Voeg daarbij de videospelletjes en sommige stripverhalen en in bijzonder de manier waar regeringen het over wapens en oorlog hebben en de zaak is rond.

De militaire afdreigingen van de VS tegen Irak zijn hier een voorbeeld van. Kan het anders dan dat, in deze omstandigheden, dood en geweld door de jongeren gewoon gebagatelliseerd worden. Concreet: het wordt tijd dat de overheid zich beter bewust wordt van haar verantwoordelijkheid, dat ze ernstig optreedt tegen die middelen in de communicatiemedie die door het populariseren van geweld eigenlijk het geweld in onze samenleving bagatelliseren. (ads)

Geweld II

Uit een recent gepubliceerde studie van de Unesco blijkt dat bij kinderen die t.v. kijken de grootste helden gewelddadige Rambo-types zijn.

Geweld in de film voorgesteld als het middel bij uitstek om problemen op te lossen. En het gevaar dat jongeren tot daadwerkelijk geweld overgaan neemt toe naarmate geweld in de media als doodnormaal wordt voorgesteld.

Zelfcontrole door auteurs en mediaverantwoordelijken en een ernstige controle door de overheid is dan ook onontbeerlijk om het ergste te voorkomen.

INHOUD

EDITORIAAL	Oorlogsvloot uit de Golf	3
UITKLIJK	Machtspolitiek	4
ECONOMIE	Mondialisering bevordert werkloosheid en ongelijkheid UNCTAD Mondialisering vergroot inkomensverschillen	5 5
ARBEIDERSBEWEGING	België in een geglobaliseerde economie, een desindustrialisering?	7
IDEOLOGIEËN	Het communistisch manifest	9
EUROPA	Ierland rapport Europa ook links bekijken	10 26
BEWAPENING & ONTWAPENING	Het Pentagon superviseert de privatisering van de legers	12
AZIË	Machtsstrijd in Iran De bedreigde situatie rond vrede in Eurasië en Kaukasus	14 16
DOSSIER	Algerije: een degelijke politieke analyse houdt rekening Berichten uit een land op zoek naar een eigen democratie De delegatie van het Europese Parlement naar Algerije	19 21 22
MIDDEN-OOSTEN	De Palestijnse hoop op eigen staat is vervlogen Een religieuze oorlog in Israël	24 25
ZUID-AFRIKA	Thabo Mbeki voorzitter van het ANC	27
VERENIGDE STATEN	Woorden en daden	28
CUBA	Fidel Johannes Paulus een strijd?	31
BELGIË	Wapenexport in 1996	32
TERUGBLIK	Een weinig glorieus geschiedenis	33
40 JAAR	Anti-atombomrakettenbeweging	34
VREDESINITIATIEVEN		37
VREDESFONDEN		38
VOOR DE VUIST	Op vlucht voor oorlog	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer: Georges Spriet - Willy Courteaux - André De Smet - Eric Van der Smissen - Frans Frison (Ierland) - Antoine Uytterhaeghe - Ludo De Brabander - Jean-Pierre Everaert - Marie-Jeanne Vanmol - Adam Keller (Israël) - Victor Stuyck - Jaak Perquy - Albert De Coninck - Marc Vandepitte - Jozef Vandromme - Jeanne Provost

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v z w

REDACTIE - BEHEER PUBLICITEIT :

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Prk 000-0956015-80
Vrede v z w - 9000 Gent
Tel (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELO :

110 fr los nummer
600 fr per jaar
700 fr instellingen met factuur
800 fr Nederland of

43 gulden op postbank giro nr 5267830
van Ad Woudenberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT : 1 000 fr

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborgh
Beukendreef 15 - 9401 Pollare - Ninove

ABONNEMENTDIENST : Lotty Verwest

Overname van artikelen en tekeningen is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar

REDACTIE :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Oisen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, Marie-Jeanne
Vanmol, Ludo De Brabander

REDACTIEADRES :

Lucien Bollaert

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet

De ondertekende artikelen beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie

Wordt gedrukt op kringlooppapier.

OFFSET DRUK :

"Nevelland", B W 9850 Nevele.

Oorlogsvloot uit de Golf!

De koorts rond de Irak-crisis is op dit ogenblik wel een beetje gezakt. De regeling die VN-secretaris-generaal Kofi Annan bereikte met de Irakese president Saddam Hoessein heeft concreet het perspectief geopend van een niet-militaire uitweg.

Dit is op zich een bijzonder belangrijke en interessante evolutie. In de allereerste plaats belangrijk omdat op die manier zoveel duizenden Irakese slachtoffers worden vermeden. Het is belangrijk omdat de bezorgdheid rond het soevereiniteitsprincipe toch een duidelijke rol heeft kunnen spelen. Het is interessant omdat het me een signaal lijkt dat de Organisatie van de Verenigde Naties en meer in het bijzonder Kofi Annan die toch door de VS was opgevoerd om Boutros Ghali te vervangen - zich tracht los te wringen uit de wurg-greep van Washington.

Want gans de crisis draait toch rond de politieke dominantie van de Verenigde Staten. De eigen specifieke Noord-Amerikaanse interpretatie van het wereldgebeuren werd na de Golfoorlog in resoluties naar geschreven, waarvan u in dit tijdschrift kon lezen dat ze een neokoloniale signatuur hadden. Irak werd tot een vazalstaat gedegradeerd. De regelmatig voorkomende (kort) militaire acties van de VS tegen Irak, de laatste jaren hebben dat beeld alleen maar kunnen verscherpen. In het dispuut rond de wapeninspecties kregen we duidelijk drie kampen. Irak aan de ene kant, de VS en Groot-Brittannië aan een andere, Frankrijk, Rusland en in geringere mate China in het derde kamp. Naarmate de militaire opbouw in de Golf vorderde, schaarden zich (schoorvoetend?) meer en meer westerse landen aan de zijde van Washington en Londen. En dat is zeker een gevolg van deze zaak, hoe ze verder ook moge evolueren: Washington heeft vele westerse landen achter zich weten te dwingen.

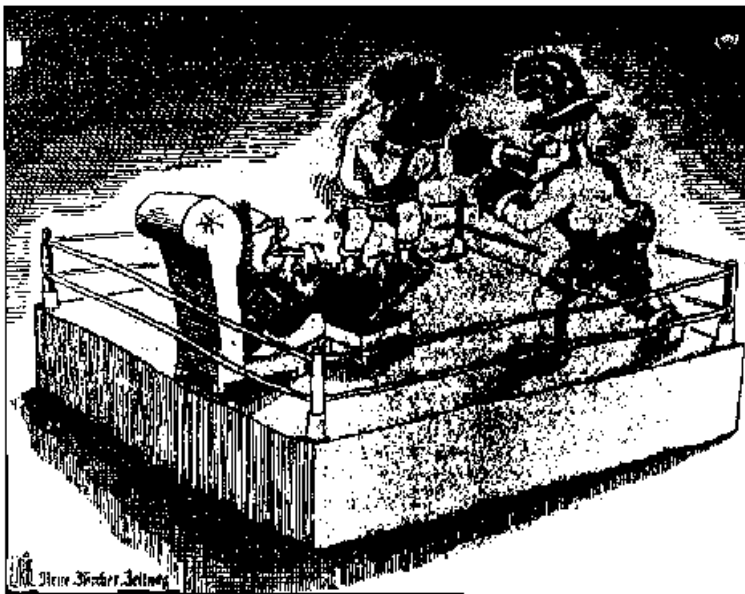
De Europese Unie blinkt uit door haar afwezigheid. I loewel dit eigenlijk geen nieuw feit is. De onderlinge tegenstelling tussen een eigen koers uitstippelen en atlantistische volgzzaamheid zorgde voor een schrijnend stilzwijgen. De moesle landen hebben getracht warm en koud tegelijk te blazen maar kozen uiteindelijk - te beginnen met Duitsland - toch het Amerikaanse kamp. Ook België onderscheidde zich eerst in de dubbelzinnigheid om vervolgens een fregat (een onderzeeërfager) te laten opvaren naar de Golf.

Bijzonder opvallend, en tegelijk hoopgevend naar de toekomst toe, is de houding van de meeste Arabische landen. Het is zonder meer een belangrijke verschuiving in de machtsverhoudingen dat Saoedi-Arabië en Egypte gewaagd hebben mede de militaire kaart te trekken. In een interview op de Amerikaanse wereldzender CNN zei de

Egyptische president Mubarak dat de 'Arabische man in de straat' niet pikt dat omwille van het niet naleven van VN-resoluties een Arabisch land zou worden gebombardeerd, terwijl in dezelfde regio Israël voortdurend en jarenlang alle VN-resoluties naast zich neerlegt, en bovendien een bepaald vredesproces compleet torpedeert.

Vergeeten we zeker niet dat Israël over 200 atoombomben beschikt. Als er dus in het Midden-Oosten over massavernietigingswapens gesproken wordt moet ook het nucleair programma van Israël kunnen worden gecontroleerd, en de atoomwapens vernietigd.

De houding van Frankrijk en Rusland in dit dossier zal wel zijn ingegeven door di-rect eigenbelang. Beide landen hadden namelijk in de voorbije decennia uitstekende contacten met Bagdad die zich ook vertaald hebben in contracten, o.a. voor de bewapeningsindustrie. Ook moet hier gesteld dat ze handig manoeuvreerden tussen enerzijds het eisen dat de wapenspecificaties doorgang kunnen vinden, en anderzijds het verwerpen van een regeling puur gebaseerd op militaire superioriteit. Beide landen hebben zich aldus ook beter kunnen positioneren op het diplomatieke politieke schaakspel in het Midden-Oosten, ten nadele van de VS.

Of hun positie zodanig versterkt is dat ze ook het einde van het embargo zullen kunnen bewerkstelligen, lijkt me nog geen uitgemaakte zaak. Gelukkig feit is nochtans dat in deze crisis het onmenselijke van het embargo regelmatig is kunnen geaccentueerd worden. Dit embargo treft de Irakese bevolking die met kindersterfte, ziekteverspreiding, armoede een zware prijs betaalt voor de westerse politiek. De eerste commentaren op de afgesproken regeling doet verhoppen dat het einde van het embargo bespreekbaar zal worden gesteld. We zullen echter nog heel wat politieke druk op onze bewindslui moeten zetten, vrees ik, om hen hier tot onmiddellijke en daadwerkelijke stappen van concrete solidariteit met de slachtoffers van Golfoorlog van 1991 te duwen.

Daarom wordt er aan een coalitie van Belgische socio-culturele organisaties gebouwd die naast het einde van het embargo en van de bezetting van Palestina, verder nog eist dat België zich nu duidelijk tegen de oorlog keert, het Belgisch fregat terugroept, en andere Europese landen aanzet om zich eveneens in die zin uit te spreken. De druk op de States om de militaire oplossing definitief te stoppen moet kunnen worden opgevoerd.

Georges Spriet
25.02.98

Machtspolitiek

Als president Clinton zijn zin krijgt, is tegen de tijd dat dit stukje verschijnt een hernieuwde poging gedaan om Irak terug naar het steentijdperk te bombarderen. En zin heeft hij.

Hij heeft al laten weten dat hij met de inspanningen van Kofi Anan, secretaris-generaal van de VN, geen rekening zal houden, als het resultaat hem niet bevalt. Men kan nu al gissen, dat hij geen compromis zal aanvaarden waarbij Saddam Hoessein zijn gezicht kan redden. Het welslagen van de missie van Kofi Anan is al van tevoren gecompromitteerd door de uittaling van Clinton. Wat hij zegt komt hierop neer: Saddam moet redelijk zijn, ik niet. Zo is het ook. Van macht wordt geen redelijkheid geëist. De relatie meester-en-knecht is duidelijk genoeg.

Welke poot heeft Clinton om op te staan als hij beslist opnieuw over te gaan tot een agressie-oorlog? Een juridische, dat wel. Saddam Hoessein heeft zich niet geschikt naar de UNO-resolutie met betrekking tot de inspectie van het UNO-team. Als Amerika elk land moet bombarderen, dat een UNO-resolutie naast zich neer heeft gelegd (wat Saddam zelf niet helemaal heeft gedaan) heeft Amerika een drukke tijd voor de boeg. Israël trekt zich niet terug uit de bezette gebieden, Turkije trekt zich niet terug uit Cyprus, Indonesië trekt zich niet terug uit Oost-Timor en zo kunnen we nog een tijdje doorgaan. Amerika past de UNO-resoluties dus naar eigen zin en voorkeur toe.

Internationale politiek is machtspolitiek, en machtspolitiek is altijd cynisch. Maar het normale menselijk geweten accepteert niet, dat bepaalde grenzen overschreden worden, en volkerenmoord ligt ver over die grens. Volkerenmoord? De term is niet van mij, maar van "Le Monde". Het embargo dat de Verenigde Staten tegen Irak heeft afgekondigd heeft tot nog toe, naar schatting, aan een miljoen mensen het leven gekost wegens voedselschaarste en medicijnschaarste. Een nieuwe oorlog tegen Irak betekent, naast duizenden slachtoffers van de bombardementen, ook nog eens een verharding van de algemene nood.

Als oorlog de voortzetting is van politiek met andere middelen, wat zijn dan de doelstellingen van deze oorlog? Het elimineren van de biologische wapens die Irak indertijd met de hulp van het Duitsland van Kohl heeft geproduceerd? Hoe wil men dat doen met bombardementen? Maar dat laatste hebben ze vorige keer al willen doen, en dan toch weer niet gedaan. Hier heeft generaal Schwarzkopf in militair opzicht gelijk, als hij meent dat Bush hem zeven jaar geleden had moeten laten oprukken naar Bagdad om Hoessein te elimineren. Maar misschien heeft Piet Grijs (Vrij Nederland) gelijk als hij sarcastisch schrijft, dat Bush toen Hoessein heeft willen sparen om Amerika later nog eens een gelegenheid te verschaffen om Irak aan te vallen. En stel dat Clinton dit keer van plan zou zijn, de Iraakse machthebber definitief te elimineren, is hij dan bereid heel Irak te bezetten om dat doel te bereiken? Blijkbaar niet, want zoets doe je niet met 25.000 soldaten, zelfs niet als hij daarbij de steun geniet van een Belgisch fregat.

Men kan natuurlijk zeggen dat Clinton met zijn geweld dreiging alleen maar druk wil uitoefenen op Hoessein om toe te geven. Clinton is echter politiek slim genoeg om te weten, dat als je zo lang en nadrukkelijk met geweld dreigt, je de gevangene wordt van je eigen dreigementen en uiteindelijk gedwongen wordt tot geweld over te gaan om geen gezichtsverlies te vermijden. Clinton kan nu alleen nog maar vrede nemen met een totale en onvoorwaardelijke overgave van Saddam Hoessein; dat wil zeggen, hij kan zijn eigen

gezicht alleen maar redden door Saddam Hoessein het gezicht te doen verliezen. Het zal niet de eerste keer zijn dat op die manier een oorlog wordt ontketend. De Eerste Wereldoorlog is niet uitgebroken omdat Keizer Wilhelm II van Duitsland persé een oorlog wou (die wou hij helemaal niet), maar omdat hij zo lang oorlogszuchtige poses had aangenomen dat een oorlog uiteindelijk niet meer te vermijden was.

Een aanval van Amerika op een van de Arabische landen kan dus alleen het anti-westers Arabisch nationalisme aanwakkeren, en zal ook een versterking van het fundamentalisme tot gevolg hebben.

Wat met de gevolgen van deze nieuwe Golfoorlog, indien het zover komt? Er zijn altijd twee soorten gevolgen van zo'n onderneming: de gevolgen die men wil en de gevolgen die men niet wil. Of Clinton de gevolgen die hij wil ook kan bereiken - eliminatie van Hoessein en van de biologische wapens als die er al zijn, wat waarschijnlijk is - is twijfelachtig, tenzij, zoals gezegd, hij tot het bittere einde wil gaan. Anderzijds zijn de gevolgen die hij **niet** wil vrijwel zeker.

Een duidelijk signaal is het feit dat de grote meerderheid van de Arabische staten dit keer niet achter Clintons oorlog staan. Zij beseffen dat de Arabische volkeren een Amerikaanse oorlog tegen Irak (met steun van een gewetenloze Blair en een onnozelen België) zal beschouwen als een aanval van het westen op de Arabische wereld. Dat hebben ze wel geleerd uit de vorige Golfoorlog. Voor de Arabische regimes (die evenmin als het regime van Saddam Hoessein uitblinken door democratie) is dat een bedreiging. Ze kunnen grote volksbewegingen missen als de pest.

Een aanval van Amerika op een van de Arabische landen kan dus alleen het anti-westers Arabisch nationalisme aanwakkeren, en aangezien dat nationalisme zijn belangrijkste steunpunt vindt in de Islam zal het ook een versterking van het fundamentalisme tot gevolg hebben.

Dat zal Amerika natuurlijk een zorg wezen, maar het zou Europa tot nadenken moeten stemmen. Frankrijk is blijkbaar de enige Europese natie, die uitdrukkelijk tegen militair ingrijpen gekant is. De lichtzinnigheid waarmee Engeland tegen de belangen van Europa aan deze oorlog wil deelnemen, daarin nu ook gevolgd door ons land, is verstommend.

Het argument van de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, dat het zenden van een fregat alleen tot doel heeft het vredesproces te steunen, is lachwekkend. Of het nu tot een oorlog komt of niet: het zal in de Arabische landen niet vergeten worden, welke Europese landen bereid zijn geweest knechtendiensten te bewijzen aan Amerika, tegen de eigen belangen in. Blijkbaar volstaat een telefoontje van Clinton naar Jean-Luc Dehaene om België tot zolenikker van het Amerikaanse imperialisme te maken.

Intussen kan Clinton zichzelf ermee feliciteren, dat de aandacht van het Amerikaanse publiek afgeleid wordt van zijn seksuele exploitatie. Het puritanisme heeft immers altijd meer problemen gehad met seks dan met massaslachtingen.

Willy Courteaux

Mondialisering bevordert werkloosheid en ongelijkheid

Een recent rapport van de OESO (de Perspectieven van de tewerkstelling 1997) wijst er op dat de invoer uit de lage-loonlanden een beperkte invloed heeft op de tewerkstelling en de lonen in de ontwikkelde landen. Anderen beweren dan de terugloop van de tewerkstelling niets te maken heeft met de mondialisering maar alleen het gevolg is van de technische ontwikkeling. Niets is minder waar. Door slechts de aandacht te vestigen op de technische ontwikkeling en niet te spreken over de invloed van de lage-loonlanden stelt men het alsof het om twee van elkaar onafhankelijke factoren gaat.

Maar de door door de multinationals opgezette concurrentie van uit de lage-loonlanden stuwt de meest geïndustrialiseerde landen naar de inzet van steeds moderne machines en de automatisering om de productie op te drijven en de arbeidskrachten te verminderen.

Ten andere de inspanningen van de bedrijven worden door de arbeiders betaald: lagere lonen, deeltijdse arbeid, flexibiliteit, afdankingen zijn het resultaat van de automatiseringen. De mondialisering wordt meestal bekeken vanuit zijn commerciële dimensie.

De nieuwe realiteit ligt echter niet in de intensifiëring van de internationale handel maar in de productiefactoren. De impact op de arbeidsmarkt is duidelijk. De toenemende fusies van bedrijven in de geïndustrialiseerde wereld en de vele herstructureringen zijn belangrijke elementen in de op wereldschaal gevoerde concurrentiestrijd waarbij het element tewerkstelling het eerste slachtoffer is.

Zij provoceert in bijzonder het in concurrentie stellen van de loontrekkenden uit de ganse wereld met een tendens naar een verlaging van de lonen en de werkvoorwaarden.

De concurrentie stuwt dus de mondialisering. Deze is een van de middelen om de bedrijven te dwingen hun competitiviteit op te drijven, nieuwe markten te veroveren maar tevens de kostprijzen van de arbeid te verlagen.

Daarnaast verhoogt de delocalisatie en de dreiging van delocalisatie de werkloosheid en dit volstaat om een verlaging van de lonen en een verslechtering van de arbeidsvoorwaarden af te dwingen. Meer dan de immigratie betekent de mobiliteit van het kapitaal, productief en financieel, een nieuw element dat gevaarlijk is voor de werknemers.

Uiteindelijk zijn het niet meer de naties, min of meer rijk, die tegenover elkaar

staan maar de firma's die voordelen halen uit internationale tegenstellingen en de voorwaarden die ze kunnen afdwingen inzake loonkost en tewerkstelling.

Er is dus reden om van de lage loonlanden of de immigratie de zondebok te maken.

De lage loonlast is het belangrijkste voordeel dat de firma's kunnen aanwenden in de internationale concurrentie. De mondialisering alleen afwijzen door het debat op de lage loonlanden te vestigen is dus vals.

De multinationals uit de geïndustrialiseerde landen vestigen zich zelden daar waar meer de laagste lonen aanbiedt. Getuige hiervan is Afrika dat praktisch buiten hun belangstelling staat.

Ze zoeken wel landen waarvan de loonkost niet te hoog is, de daar aangeboden investeringsmogelijkheden en belastingverplichtingen interessant zijn, maar ook of de arbeidsvoorwaarden en afdankingsmogelijkheden soepel zijn. Ze houden natuurlijk rekening met de mogelijkheid een minimum aan

gekwalficeerde arbeiders te vinden maar kijken ook uit naar de transportmogelijkheden, de infrastructuur en de plaatselijke milieuwetten.

Zo verplaatste zich het Franse bedrijf Thomson voor de vervaardiging van zijn kleine t.v.'s naar Thailand en delocaliseerde Philips zijn productie naar Hongarije waar de loonkost van de arbeiders achtmaal lager ligt en van de kaders viermaal kleiner.

De sluiting van Renault Vilvoorde en het starten van een bedrijf in Rusland is een ander voorbeeld. Zo kunnen we vaststellen dat de periferie van de grote geïndustrialiseerde landen een belangrijke plaats inneemt: Mexico voor de V.S., Zuid-Oost-Azië voor Japan en Oost-Europa voor de Europese Unie. Maar de beweging van bedrijven naar lagererloonzones speelt zich zelfs af binnen de landen o.m. in de V.S. en in de E.U. (Portugal).

Deze sociale dumping wordt t.o.v. de minder ontwikkelde landen minder toegepast door landen als Groot-Brittannië die, onder Thatcher, vrijwillig gezocht heeft om de loonkost in eigen

UNCTAD: Mondialisering vergroot inkomensverschillen

De V.N.-Organisatie voor Handel en Ontwikkeling (Unctad) heeft in zijn rapport van 1997 de aandacht gevestigd dat de mondialisering van de economie tot dusver niet geleid heeft tot een snelle economische groei maar wel dat deze de inkomensverschillen tussen en binnen de landen heeft verergerd. Enkele voorbeelden. "De gemiddelde groei van de industrielanden in de jaren negentig bedroeg tot dusver slechts 1,8 procent tegen 2,8 procent in de jaren tachtig."

"De kloof tussen rijke en arme landen wordt stelselmatig groter. In 1965 was het gemiddelde inkomen in de landen van de Groep van Zeven 20 keer hoger dan in de ontwikkelingslanden; in 1995 was het 39 keer hoger."

"De polarisering tussen de landen ging gepaard met grotere inkomensverschillen binnen de landen. Bijna overal is het aandeel van van de rijkste 20 procent van de bevolking in het nationaal inkomen gegroeid. Vaak is de levensstandaard van de armsten nog achteruit gegaan. De loonverschillen tussen de geschoolden en ongeschoolden worden groter."

"De financiële sfeer van de economie haalt steeds meer de bovenhand op de industriële sector. De inkomsten uit kapitaal - winsten, renteontvangsten, dividenden - gaan de hoogte in ten nadele van het inkomen uit arbeid. Werk en inkomenszekerheid nemen af."

"Onrustbarend is niet zozeer de ongelijkheid zelf maar de vaststelling dat de inkomsten concentratie niet gepaard gaat met meer investeringen, dus tewerkstelling."

UNCTAD: Trade and Development Report, 1997. Palais des Nations, CH 1211 - Genève 10.

land aanzienlijk te verminderen en meer deeltijdse arbeid in te voeren ten einde de buitenlandse investeringen aan te trekken.

De financiële dimensie van de mondialisering heeft eveneens nefaste invloeden op de tewerkstelling en de lonen. Vanaf het ogenblik dat het vast systeem van wisselkoersen werd opgeheven (in het begin van de jaren 70) en de mobiliteit van de kapitalen beter georganiseerd (eind de jaren 70 zoeken de landen hun munten te verdedigen door hogere rente wat de inkomsten van het kapitaal verhoogt en de economische activiteiten beperkt. Om de inflatie te beperken desindexeren de regeringen gelijktijdig t.o.v. de prijzen.

Zo zien we dat de financiële mondialisering die door de staten werd opgezet onder hen een concurrentie heeft ontwikkeld die door de kosten de economische activiteiten beperkt, de werkloosheid bevordert en de ongelijkheid van de inkomsten doet toenemen. In 't kort. De mondialisering is afhankelijk van de kapitalistische economie waarbij de drie volgende karakteristieken fundamenteel zijn:

1. Zij bevordert met de technologische vooruitgang een intensifiëring van

"De multinationale ondernemingen scheppen weinig nieuwe arbeidsplaatsen. De tewerkstelling in de 100 grootste bedrijven in de wereld daalde van 1993 tot 1995 zelfs met 4 %."

Susan George, economiste
Voorzitter van het Observatorium van de mondialisatie.

"De eenheidsmunt zal het aantal herstructureringen en fusies doen toenemen wat over het algemeen ten nadele zal zijn van de tewerkstelling."

Manfred Neumann
Prof. Universiteit Bonn.

de concurrentie tussen de firma's in hoofdzaak niet met de bedoeling betere producten terbeschikking van de bevolking te stellen maar om maximum winsten te maken.

2. Dit drukt zich uit in een grotere verhoging van de mobiliteit van de verschillende facetten van het productieproces.
3. Het zet de loontrekkenden uit de ganse wereld tot directe concurrentie aan wat een degradatie van de lonen, werkvoorwaarden en sociale bescherming in de oude geïndustrialiseerde landen voor gevolg heeft.

Men herhaalt steeds dat de internationalisering van de arbeid uitmondt op een daling van de prijzen ten gunste van de verbruiker. Zo de daling van de prijzen, volgens deze normen het resultaat is van de wil van de firma's om de loonkost te verminderen door meer arbeiders aan de dop te zetten en de onzekerheid van de betekenisvolle tewerkstelling te organiseren dan is het normaal, ja zelf onontbeerlijk, dat de loontrekkenden uit noord en zuid zich tegen deze mondialisering verzetten.

André De Smet

▼ De ontwaarding van de munten tussen 30 juni 1997 en 31 december 1997

in procenten
(lokale munt t.o.v. de dollar)

HONGKONG (dollar)	0,0
ARGENTINE (peso)	0,0
MEXICO (nieuwe peso)	1,1
BRAZILIE (cruzeiro)	3,5
RUSLAND (roebel)	3,5
POLEN (zloty)	6,5
ZUID-AFRIKA (rand)	6,6
TSJECHIE (kroon)	6,9
INDIË (roepie)	7,4
HONGARIJE (forint)	8,3
TAIWAN (dollar van Taiwan)	14,3
FILIPIJNEN (peso)	34,0
THAILAND (baht)	44,5
TURKIJE (Turkse pond)	47,7
ZUID-KOREA (won)	52,4
INDONESIË (roepie)	55,4

Het Internationaal Muntfonds (I.M.F.) en de Aziatische crisis

Frankfurter Allgemeine Zeitung

België in een geglobaliseerde economie: een desindustrialisering?

Desindustrialisering, de afname van het aandeel van de industrie in de totale productie en tewerkstelling, is een voor de economen "normaal" verschijnsel in een ontwikkelde economie. De voorbije decennia wordt deze trend, tegen de achtergrond van de snelle technologische ontwikkeling, de voortschrijdende internationalisatie en de daarmee gepaard gaande negatieve gevolgen op de tewerkstelling, echter heel zorgwekkend.

Wat verklaart desindustrialisatie?

Een van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste decennia is de geleidelijke verschuiving van de tewerkstelling in de industrie naar de dienstensector. Hiervoor zijn verschillende verklaringen.

Wij beperken ons tot het opsommen van twee oorzaken.

Ondernemingen leggen zich steeds meer toe op hun kernactiviteiten, d.w.z. de activiteiten waar de onderneming over een comparatief voordeel beschikt. Er bestaat een toenemende trend om niet strikt productiegebonden activiteiten uit te besteden: schoonmaak en bewaking van kantoren, onderhoud, distributie, informatisering, zakelijke dienstverlening. Ook toelevering, netwerkvorming tussen bedrijven en just-in-time-systemen verhogen de behoeften aan dienstverleners (b.v. chauffeurs, post- en distributiepersoneel). Deze uitbesteding gaat gepaard met een daling van de productie en van de werkgelegenheid in de industrie en een overeenkomstige toename in de dienstensector. Vanuit economisch oogpunt kan deze verschuiving niet echt als desindustrialisatie worden beschouwd. Uiteindelijk worden dezelfde diensten buiten i.p.v. binnen de industriële onderneming geleverd. Zo blijkt bijvoorbeeld dat in Nederland ongeveer een kwart van de werkgelegenheid in de dienstensector gerelateerd is aan de afzet van de industrie.

Deze daling van de industriële werkgelegenheid wordt vaak in verband gebracht met de toenemende handelspecialisatie op wereldvlak, met de tendens tot delocalisatie en met ontwikkelingen van de informatietechnologie. De nieuwe industrielanden (o.m. Z.O.-Azië) leggen zich toe op de uitvoer van nijverheidsproducten, gekenmerkt door massaproductie en een hoge inzet van ongeschoolde, laagbetaalde werkrachten. Deze concurrentie brengt in de oude, rijkere industrielanden de versnelde vermindering met zich mee van de werkgelegenheid in de traditionele industriële sectoren als confectie, textiel, staal, scheepsbouw en delen van de metaalverwerkende nijverheid. In een geïntegreerde kapitalistische wereldeconomie kiezen de multinationale ondernemingen boven-

dien voor een vanuit winstoogpunt optimale allocatie van hun productieprocessen. Westerse bedrijven gaan voor elk aspect van het productieproces op zoek naar de meest "efficiënte" productielocatie en bouwen tevens een lokale aanwezigheid uit in markten waar zij een expansie van de vraag verwachten. Bij een delocalisatie uit kostenmotieven worden eerst de activiteiten die intensief gebruik maken van ongeschoolde arbeid overgeheveld. De ontwikkelingen op het vlak van de informatie- en communicatietechnologie hebben deze tendens tot mondialisering vergemakkelijkt en versterkt.

Industriële tewerkstelling 1972-1992

globaal	-34% (365.000 banen)
textiel	-61% (123.000 banen)
basismetaleen	-55% (56.400 banen)
glas & aanverw.	-53% (41.800 banen)
totaal metaal	-139.000 banen
(=38% vh totaal banenverlies in ind.)	
chemie	+9% (7.000 banen)

Het valt niet te betwisten dat ons land, zoals trouwens de ander OESO-landen, exportaandeel verliest en zal blijven verliezen aan lageloonlanden en dat dit het gevolg is van de kostenkloof. Deze kloof betreft vooral, maar niet uitsluitend, loonkosten. Ook niet aangerekende milieu- en sociale kosten in deze landen vormen een belangrijke factor. Dit proces voltrekt zich niet zozeer doordat bedrijven uit de lageloonlanden marktaandelen afsnoepen van onze eigen bedrijven, maar eerder doordat de eigen bedrijven en multinationals die hier actief zijn hun activiteit of een belangrijk gedeelte ervan, delocaliseren.

Gaat het om een belangrijk fenomeen en wordt België meer of minder getroffen dan de overige OESO-landen?

Het antwoord is genuanceerd negatief. Volgens een vrij recente studie van het Planbureau kwam in 1991 de invoer van fabrieksproducten in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie slechts voor 2,3% uit zogenaamde delocalisatielanden in de enge zin (Oost-

Europa, Verre Oosten), en voor 4,4% als de Zuid-Europese landen van de E.U. (Spanje, Portugal, Griekenland worden meegeteld). Dit percentage is het laagst vergeleken met landen zoals Duitsland (14%), Frankrijk (12%), Groot-Brittannië (10%), Italië (9,2%), Denemarken (8,8%) en Nederland (7,3%). Bovendien is deze evolutie van dit percentage, hoewel in België vrij spectaculair, scherper in de meeste andere landen dan bij ons: +18,6% gemiddeld per jaar voor België in de periode 1986-1991, terwijl het Europese gemiddelde 19,9% was. In Duitsland bijvoorbeeld bedroeg deze groei-voet 24,2%. Zij er ook op gewezen dat het Belgische handelsaldo t.o.v. de delocalisatielanden positief tot sterk positief is.

Een aantal correcties en nuances dienen aan bovenstaande cijfers aangebracht te worden.

Ten eerste is natuurlijk niet alle invoer uit delocalisatielanden het gevolg van delocalisatie.

Ten tweede dient men ook rekening te houden dat de directe investeringen van Belgische bedrijven in het buitenland geschieden in functie van een gewenste hogere aanwezigheid op de buitenlandse markten of van diversificatie. De delocalisatielanden trekken zowat 5% van deze middelen aan.

De economische groei van de nieuwe industrielanden zorgt voor een toenemende uitvoer door de westerse industrielanden van technologie- en kennisintensieve producten en van gespecialiseerde diensten. Anderzijds doet de delocalisatie van onderdelen van het productieproces naar deze nieuwe industrielanden in vele gevallen een vraag ontstaan naar meer kennisintensieve producten en gespecialiseerde diensten in het moederland (b.v. financiële diensten, marketing, management, administratieve verwerking, onderzoek en ontwikkeling). Hoe dan ook, dient t.o.v. de "emigrerende" activiteit de "immigrerende" activiteit geplaatst te worden. In 1992 waren, volgens het Planbureau, de "immigrerende" investeringen vier maal belangrijker dan de "emigrerende" en was deze verhouding bijna verdubbeld tussen 1988 en 1992. België blijft naar deze

maatstaven gemeten en onthaalend voor buitenlandse investeringen.

Ten derde, wordt de handel uit delocalisatielanden allicht onderschat door het doorvoerfenomeen.

Blijft dat de invoer uit delocalisatielanden grotendeels, zij het niet uitsluitend, bestaat uit arbeidsintensieve goederen uit de traditionele sectoren (textiel, kleding, lederwaren, speelgoed, enz.).

Ten slotte dient er op gewezen te worden dat delocalisatie voor een groot gedeelte een gevolg is van de concurrentiestrijd tussen de ontwikkelde landen, ja zelfs tussen regio's van hetzelfde land (delocalisatie naar gebieden die in aanmerking komen voor Europese subsidies of overheidssubsidies en waar de investeringskosten lager zijn).

Is het delocalisatieverschijnsel echt relevant voor de evoluties op termijn van de werkgelegenheid in de industrie en de discussie rond de sociale zekerheid?

Op basis van een internationaal vergelijkende analyse van een aantal economische parameters zoals de rendabiliteit, de arbeidskost per eenheid arbeid, de R&D uitgaven, de octrooi-aandelen en het aandeel van laaggeschoolden (als parameters voor productinnovatie en productkwaliteit), de werkaandelen en de investeringsquota, komt men tot het besluit dat wat de internationale competitiviteit betreft eerder de relatief geringere productinnovatie van de Belgische industrie dan wel de "excessieve" Belgische loonkosten een handicap betekenen en dat m.b.t. de tewerkstelling, waar de hoogte van de loonkosten een rol speelt, er ten aanzien van onze belangrijkste handelspartners niet echt van een ontsparing sprake kan zijn, zoals dikwijls wordt beweerd.

Enkele gegevens om deze stelling te staven:

België, Nederland, Zweden, de U.S.A. en Canada zijn allen landen waar het exportaandeel van de be- en verwerkende nijverheid tussen 1970 en 1992 is afgenomen ondanks de soms gevoelige daling van de relatieve arbeidskost. Tegelijk zijn de BRD, Italië, Finland en Japan landen waar het exportaandeel soms gevoelig is toegenomen althoewel de relatieve arbeidskost in dezelfde periode er ook toenam.

Voor België meer bepaald, stelt men vast dat de bruto arbeidskosten (dus inclusief de werknemers- en werkgeversbijdragen) per geproduceerde eenheid over de beschouwde periode zijn gedaald in verhouding tot onze

voornaamste OESO-concurrenten, en over het gemiddelde van de periode 1987-1992 een niveau lager zijn dan in de BRD, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Japan, Nederland en Zweden, maar nog steeds hoger dan Italië, Groot-Brittannië en de V.S.A. Het exportaandeel in OESO-verband wordt in de eerste plaats bepaald door de relatieve kwaliteit en intensiteit van de marketinginspanning.

Het is onmiskenbaar dat de industriële ondernemers in België versnelde zijn overgegaan tot de vervanging in het productieproces van arbeid door kapitaal. Gevolg: opmerkelijke stijging van de arbeidsproductiviteit, verdringing van de factor arbeid, massaal verlies van arbeidsplaatsen. Maar anders dan bij onze voornaamste handelspartners zijn die vernietigde arbeidsplaatsen niet voldoende gecompenseerd geworden door winst aan arbeidsplaatsen elders, in andere bedrijven en sectoren. De Belgische industrie heeft te veel aan procesvernieuwing gedaan en te weinig aan productvernieuwing. Teveel aandacht is gegaan en blijft gaan naar defensieve, weinig dynamische ondernemingsstrategieën waarbij de klemtoon ligt op (loon)kostbesparingen en behoud van de verworven marktposities in plaats van verovering van nieuwe markten via productinnovaties.

Ondanks de hoge scholingsgraad van onze bevolking en de hoge arbeidsproductiviteit, is onze innovativiteit ontoereikend en slagen wij er bijgevolg niet in voldoende door te dringen op de hoogtechnologische markten.

Dit uit zich concreet als volgt:

T.o.v. de andere OESO-landen besteedt België een steeds kleiner deel van B.B.P. aan R&D (research en development); België is het enige van deze landen dat een zeer laag niveau van R&D in verhouding tot het B.B.P. combineert met een verslechtering ervan: België bevond zich in de jaren zeventiger 27% onder het OESO-gemiddelde m.b.t. de R&D/B.B.P. ratio, en is ondertussen verder weggezakt tot 33% onder het gemiddelde in de periode 1987-1992.

Het aantal Belgische octrooien neergelegd in de V.S.A. in verhouding tot het totaal aantal octrooien neergelegd in dat land, de V.S.A. zelf niet meegerekend, is sinds de zeventiger jaren met meer dan 30% gedaald. Ons land legt minder dan 30% neer van het aantal octrooien per hoofd van de bevolking van Duitsland, Japan en

Zweden, 50% van het Nederlandse en het Engelse. Ook Frankrijk en Denemarken blijken inventiever te zijn. Een aantal redenen voor deze flauwe prestaties zijn gekend.

Ten eerste wordt de Belgische economie gekenmerkt door een - in vergelijking met onze Europese partners - onevenredig groot gewicht van enerzijds vroegmoderne multinationals, en anderzijds K.M.O.'s.

De vroegmoderne multinationals zullen hun R&D-activiteit typisch ontplooiën in de hoofdzetel. Het land waar de hoofdzetel gevestigd is profiteert aldus automatisch op de wereldmarkten van een kennisvoorsprong, wat cruciaal is in het verwerven van een dikwijls blijvend voordeel in termen van marktaandelen. Als R&D toch geschiedt in de Belgische zetels, zal in veel gevallen het resultaat van dit onderzoek "grepatriëerd" worden.

K.M.O.'s missen meestal genoeg middelen om te investeren in R&D en/of zijn daar omwille van hun dikwijls traditionele ingesteldheid weinig op gericht.

Ten tweede, is België op het einde van de 20ste eeuw nog steeds het land van de halffabrikater. Het ritme en het type van de technologische vooruitgang bij de productie van halffabrikaten is niet van die aard dat langs die weg gemakkelijk nieuwe marktsegmenten kunnen aangetrokken worden.

Het gebrek aan innovativiteit kan ook afgeleid worden uit de cijfers die betrekking hebben op het aantal R&D-wetenschappers, -ingenieurs en academici dat tewerkgesteld wordt. België loopt in dit verband opnieuw achter.

Wat voorafgaat, brengt ons op de vraag of loonmatiging zonder meer het gepaste antwoord is op de desindustrialisatie, zoals patronaal en regering ons voorhouden. Verscheidene economisten wijzen erop dat een langdurig voorgehouden en opgelegde loonmatiging teneerdrukkend werkt op de productiviteit en eigenlijk een impliciete vorm van bescherming van de innovativiteit zwakker inhoudt.

Loonblokkeringen en loon dalingen leiden niet automatisch tot winst van arbeidsplaatsen. Trouwens, eens arbeidsbesparende investeringen gebeurd zijn, wordt hierop niet teruggekomen indien de loonkost terug zou dalen...

Eric Van der Smissen
SBTK-secretaris
Brussel Halle Vilvoorde

met dank overgenomen uit
congresdocumenten

Het communistisch manifest

150 jaar geleden, in februari 1848, publiceerden Karl Marx en Friedrich Engels het Communistisch Manifest. Sindsdien is er heel wat water naar de zee gelopen. De tijden zijn veranderd. Oorlogen, revoluties, dekolonisatie, de ineenstorting van het bureaucratisch socialisme e.a. gebeurtenissen zijn er over heengegaan. De wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen die Marx en Engels vanzelfsprekend niet hadden kunnen voorzien.

En toch, wanneer je b.v. onderstaande teksten leest, dan zal het opvallen dat Marx en Engels de vinger op de wond hadden gelegd.

Dat in het tijdperk van de globalisering, 150 jaar later, nog heel wat analyses brandend actueel blijven kan zeker niet betwist worden. (ads)

"De burgerlijke verhoudingen zijn te eng geworden om de door haar geschapen rijkdom te omvatten. - Waardoor overwint de bourgeoisie de crises? Enerzijds door de gedwongen vernietiging van een massa productiekrachten; anderzijds door de verovering van nieuwe markten en de nog grondiger uitbuiting van oude markten. Waardoor dus? Door alzijdiger en geweldiger crises voor te bereiden en de middelen om crises te voorkomen, te verminderen.

De wapenen, waarmee de bourgeoisie het feodalisme te gronde heeft gericht, richten zich nu tegen de bourgeoisie zelf.

Maar de bourgeoisie heeft niet slechts de wapenen gesmeed, die haar de dood brengen; zij heeft ook de mannen voortgebracht die deze wapenen zullen hanteren, - de moderne arbeiders, de proletariërs.

In dezelfde mate waarin de bourgeoisie, d.w.z. het kapitaal zich ontwikkelt, ontwikkelt zich het proletariaat, de klasse van de moderne arbeiders, die slechts zo lang leven als zij arbeid vinden, en die slechts zo lang arbeid vinden als hun arbeid het kapitaal vermeerderd. Deze arbeiders, die zichzelf stuksgewijs moeten verkopen, zijn een waar als ieder ander handelsartikel en daarom evenzeer aan alle wisselvalligheden van de concurrentie, aan alle schommelingen van de markt blootgesteld

De arbeid van de proletariërs heeft door de uitbreiding van de machinerie en door de arbeidsdeling elk zelfstandig karakter en daardoor iedere bekooring voor de arbeiders verloren. Hij wordt niets dan een aanhangsel van de machine, van wie slechts de eenvoudigste, eentonigste, gemakkelijkst te leren handgreep wordt verlangd. De kosten, die de arbeider veroorzaakt, beperken zich daardoor bijna uitsluitend toe de levensmiddelen die hij voor zijn onderhoud en voor de voortplanting van zijn ras behoeft. De prijs

van een waar, dus ook van de arbeid, is echter gelijk aan de productiekosten. Naarmate het weerzinwekkende van de arbeid toeneemt, vermindert dus het loon. Sterker nog: naarmate de machinerie en de arbeidsdeling toemen, neemt ook de massa van de arbeid toe, hetzij door vermeerdering van de arbeidsuren, hetzij door vermeerdering van de in een gegeven tijd vereiste arbeid, versnelde loop der machines, enz

De moderne industrie heeft de kleine werkplaats van de patriarchale meester in de grote fabriek van de industriële kapitalist veranderd. Arbeidersmassa's, in de fabriek opeengedrongen, worden militair georganiseerd. Zij worden als gewone soldaten van de industrie onder toezicht van een volledige hiërarchie van onderofficieren en officieren geplaatst. Zij zijn niet alleen de knechten van de bourgeoisieklasse, van de bourgeoisstaat, zij worden iedere dag en ieder uur geknecht door de machine, door de opzichter en vooral door de afzonderlijke, fabricerende bourgeois zelf. Deze dwingelandij is des te kleingeestiger, hatelijker en wekt des te meer verbittering, hoe openlijker zij het winst maken als haar doel proclameert.

Hoe minder vaardigheid en krachtsinspanning de handenarbeid eist, d.w.z. hoe meer de moderne industrie zich ontwikkelt, des te meer wordt de arbeid van de mannen door die van vrouwen verdrongen. Onderscheid van geslacht en leeftijd heeft voor de arbeidersklasse geen maatschappelijke betekenis meer. Er bestaan nog slechts arbeidsinstrumenten, die naar gelang van leeftijd en geslacht verschillende kosten meebrengen."

"Maar met de ontwikkeling van de industrie neemt het proletariaat niet alleen in aantal toe; het wordt in grote massa's opeengehoopt, zijn kracht groeit en het wordt zich die meer bewust. De belangen, de levensomstandigheden binnen het proletariaat, worden onderling steeds meer gelijk doordat de machine al meer de verschillen in de arbeid uitwist en bijna overal het loon tot hetzelfde lage peil neerdrukt. De groeiende concurrentie tussen de bourgeois onderling en de daaruit voortkomende handelscrises maken het loon van de arbeiders steeds wankeler, de zich steeds sneller ontwikkelende, onophoudelijke verbetering van de machinerie maakt hun gehele levenspositie steeds onzekerder, steeds meer nemen de botsingen tussen de afzonderlijke arbeiders en de afzonderlijke bourgeois het karakter aan van botsingen tussen twee klassen. De arbeiders beginnen coalities tegen de bourgeoisie te sluiten; zij sluiten zich aaneen ter handhaving van hun arbeidsloon. Zij stichten zelfs duurzame organisaties om zich bij voorkomend verzet van voedsel te voorzien. Hier en daar slaat de strijd in oproer over."

Van 13 tot 16 mei 1998 zal te Parijs een internationaal colloquium plaats hebben met als thema "Honderdvijftig jaar later...".

Tot heden hebben personen uit 60 landen aangekondigd hieraan te zullen deelnemen.

Ierland rapport

1997 zag een nieuwe regering van centrum rechts aan de macht, een minderheidscoalitie van Fianna Fail (centrum rechts) en Progressive Democrats (neo-liberaal) met de steun van drie onafhankelijken. De centrum linkse coalitie van Fine Gael, Labour en Democratic Left moest de duimen leggen in de algemene verkiezingen, ondanks een goed palmares dat aanzienlijke verbeteringen had ingevoerd voor de minst bedeeden. Een combinatie van middelklashebzucht, de opkomst van een record aantal 'onafhankelijken' (met strikt parochiale programma's) en geslaagd 'strategisch stemmen' op Fianna Fail kandidaten, was in een notendop de verklaring. Fianna Fail won trouwens weinig extra stemmen, en de P.D.'s verloren meer dan de helft van hun volksvertegenwoordigers.

De gevolgen lieten niet op zich wachten. Het nieuwe budget is volledig afgestemd op de grote verdiemers en het zakenleven, de traditioneel nationalistische en republikeinse instelling van Fianna Fail heeft haar weerslag op het beleid t.o.v. Noord-Ierland. Het is meer nationalistisch georiënteerd, maar wordt getemperd door de apathie van de overgrote meerderheid in het zuiden t.o.v. het gebeuren in Noord-Ierland. Emotionele reacties tegen bijzonder gruwelijke uitspattingen zijn doorgaans van korte duur, en richten zich in hoofdzaak tegen Sinn Fein/IRA. De massa in het zuiden voelt geen affiniteit met hen, en beschouwt de neiging van republikeinse figuren om te spreken 'in naam van het Ierse volk' bijzonder arrogant. Met dat al is de situatie in Noord-Ierland kritiek, ongedisciplineerde elementen aan 'republikeinse' en 'loyalistische' zijde worden aangetrokken door splintergroepen, die tegen elk compromis zijn en ten allen prijze het 'Vredesinitiatief' pogen te kelderen.

Het 'Nationale Vraagstuk' ?? compromis of oorlog ?

De titel is een fictie, de dreiging van nieuw geweld op grote schaal is een realiteit.

De publiciteit voor Gerry Adams, leider van Sinn Fein/IRA in de media, het onthaal dat hem in Washington te beurt viel, heeft de positie van de Provo's verder versterkt.

Maar een nieuw bestand dat de IRA tot stand bracht eind vorige zomer, leidde tot het ontstaan van nieuwe splintergroepen in het republikeinse kamp. Hun compromisloze, extreme posities maakt ze tot een aantrekkingspool voor misnoegde elementen bij de Provo's. Een gelijkaardige ontwikkeling doet zich voor aan loyalistische kant.

Jim Cusack, journalist bij de toonaangevende Irish Times schrijft (24 januari 1998):

"De (loyalistische) 'gunmen' die negen slachtoffers maakten in de afgelopen zeven weken zijn een angstwekkend allegaartje, zelfs bij de maatstaven van de gebrutaliseerde samenleving van Noord-Ierland. Ze hebben de traditionele Britse militaire structuur van de loyalistische milities ingeruild voor een gangstercultuur (van Amerikaanse inspiratie), waar hippe haarstijl en dito kledij even belangrijk zijn als de pistolen en het moorden."

En hij gaat verder:

Hun evenknie aan republikeinse zijde is het INLA (Iers Republikeins Bevrijdingsleger), dat Billy Wright, sectair moordenaar en ex-drugdealer in de gevangenis vermoordde. Dood oefent hij nog meer aantrekkingskracht uit op het nieuwe broed van jonge loy-

alisten. Wright's organisatie groeide van een losse verzameling van 'niet-gebonden' loyalisten tot een militie die een sterke aantrekkingskracht uitoefent op de leden van de lossere gestructureerde UDA militie waarvan leden betrokken waren bij de meest recente moorden op willekeurig gekozen katholieken. Het beter gestructureerde en politiek mondige UVF heeft tot hertoe weerstand geboden aan het LVF fenomeen."

Cusack legt de blaam voor deze gang van zaken voor de deur van de UDA. En: "Na het wapenbestand van 1994 ging de UDA verder met het recruterende van jongelui, oefende ze in het gebruik van vuurwapens, maar verwaarloosde elke vorm van politieke scholing en discipline."

De morele en militaire aftakeling van UDA begon reeds aanvang jaren 80. De organisatie onttaarde vlug in een "pub and clubs" cultuur, de private drankgelegenheden op strikt sectaire grondslog, een typisch fenomeen voor de werkende klasse aan beide zijden van de sectaire kloof in Noord-Ierland, het equivalent van de partijlokalen van bij ons. (Deze clubs waren in het verleden reeds de uitvalsbasis voor aanvallen op de tegenpartij.)

John McMichael, de vader van de huidige leider van de Ulster Democratic Party, politieke vleugel van de UDA richtte een nieuwe, meer gedisciplineerde organisatie op, die haar aanvallen richtte op leidende republikeinse figuren. Gerry Adams ontsnapte ter nauwernood aan een aanslag van die groep. Maar toen John McMichael omkwam bij een 13RA bomaanslag, viel de organisatie vlug weer in de handen van drinkersclubs, wier ongediscipli-

neerd en roekeloos opstreden in samenwerking met het LVF, de UDP nu gedwongen heeft de conferentietafel te verlaten (UDA heeft sindsdien verklaard het wapenbestand terug in te voeren, en UDP zal naar verwacht, rond eind februari weer tot de besprekingen toegelaten worden.)

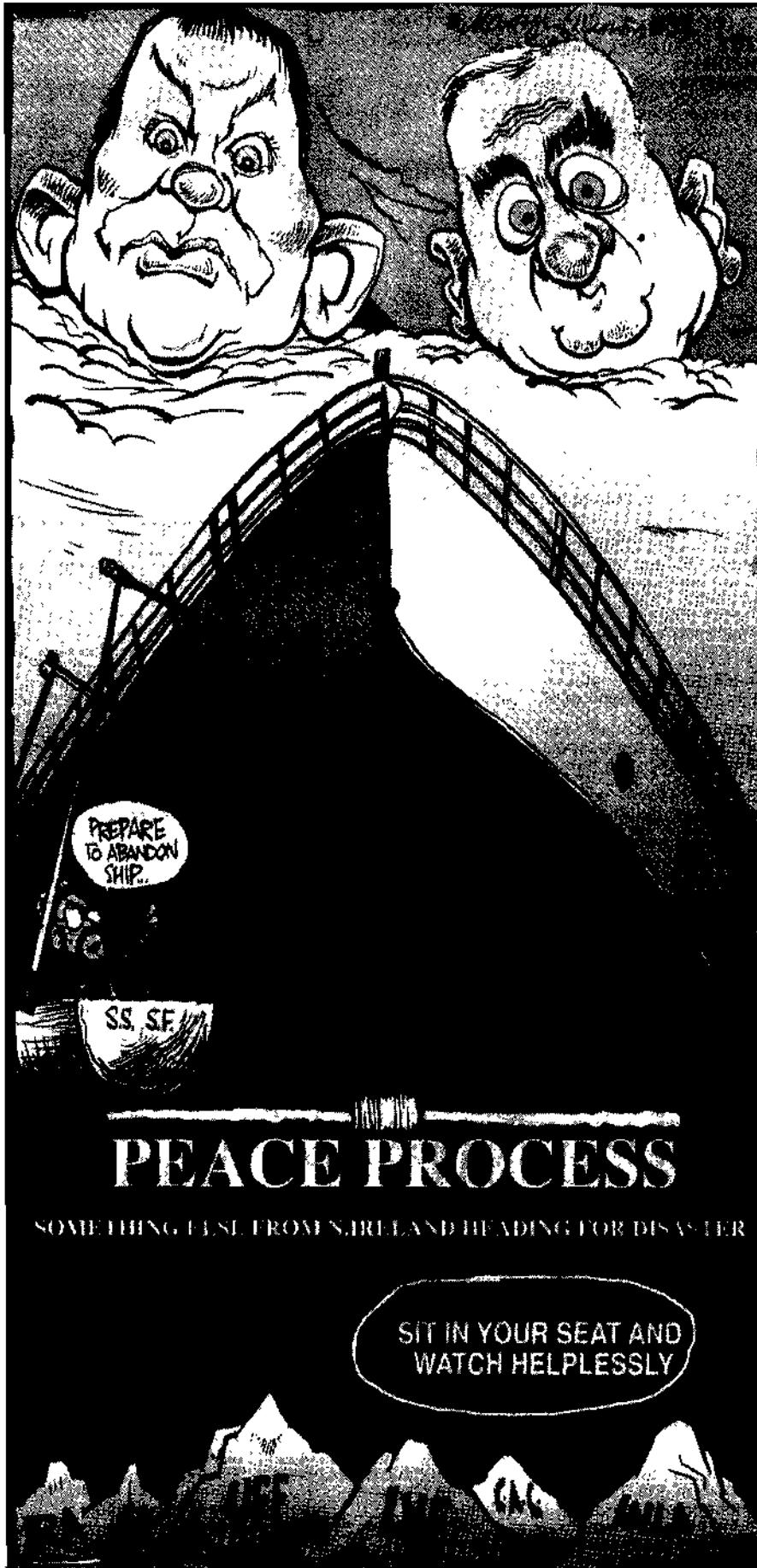
Jim Cusack eindigt zijn betoog met een verwijzing naar het feit dat tal van leden van LVF en IOA als 'nevenverdienste' betrokken zijn in de drughandel... in samenwerking met KATHOLIEKE drugdealers, die op hun beurt banden hebben met het INLA en andere republikeinse milities!

De 'vrijsschutters' mentaliteit van de splintergroepen aan weerszijden van de sectaire kloof vormt vandaag de grootste bedreiging voor de vreedzame oplossing van het Noord-Ierse probleem. Hun enige principieel is dat ze tegen elke overeenkomst zijn. Hun zinloos en onvoorspelbaar optreden zet de gematigde partijen, en vooral Sinn Fein/IRA en PUP/UVF onder druk om harde taal te spreken en alles af te wijzen dat zou kunnen beschouwd worden als gunstig voor de tegenpartij.

De vrees om verder invloed te verliezen t. o. v. de extremistische splintergroepen is niet ingebeeld, Sinn Fein/IRA heeft dat reeds aan den lijve ondervonden, en wisselt stoere taal af met knipoogjes naar hun meer gematigde collega's.

Tengevolge van dit alles ligt het initiatief in grote mate in handen van de extreme vleugels.

Op initiatief van de vakbonden betoogden duizenden protestanten en katholieken in Noord-Ierland op 30 januari II.

In Belfast werd de manifestatie verstoord door republikeinse tegenmanifestanten met anti-Britse en anti-unio-nistische slogans. Elke nieuwe provocatie kan het vuur aan de lont steken en de Provo's en de UVF opnieuw in het conflict betrekken. De gevolgen zijn niet te overzien.

Noord-Ierland staat eens te meer aan de rand van de afgrond, het vredesinitiatief is op sterven na dood. Men zegt ons dat er licht is aan het einde van de tunnel, maar de tunnel wordt alsmear langer, en het einde komt niet naderbij.

P.D.: Progressive Democrats, rechtse partij, heeft veel aan invloed verloren.

UDA: Ulster Defence Association, loyalistische paramilitaire organisatie, militaire vleugel van UDP.

UDP: Unionist Democratic Party, 2.22 % in mei 1996.

LVF: loyalistische splintergroep, Loyalist Volunteer Force.

UVF: Ulster Volunteer Force, militaire vleugel van PUP.

PUP: Progressive Unionist Party, 3.47 % in mei 1996.

Sinn Fein: 15.47 % in mei 1996.

Alle gematigde partijen samen (nat. union. en neutaal): 18.84 %.

Frans Frison,
Dublin, 1 februari 1998

BLAIR - AHERN

**"WEES GEREED OM
HET SCHIP TE
VERLATEN"
(GERRY ADAMS)**

**VREDESPROCES
WAT ANDERS VAN
NOORD-IERLAND,
OP WEG NAAR
DE RAMP**

**ZIT OP JE STOEL
EN KIJK HULPELOOS TOE**

OP HET THEMA VAN DE TITANIC

Het Pentagon superviseert de privatisering van de legers

Het Defense Intelligence Agency (DIA) organiseerde in juni II. een symposium over de privatisering en de veiligheid in Afrika. Afrika is de laatste tijd in beweging en we zien dat de huurlingen er zeer actief zijn.

Na de implosie van de Oost- en Centraal-Europese staten, zien we dat de legers in Europa afgeslankt en gereorganiseerd zijn geworden, waardoor vele beroepssoldaten op zoek zijn naar een betrekking en zich laten aanwerven om in de woelige Afrikaanse gebieden vliegtuigen, tanks en helikopters te gaan besturen. Zo waren deze huursoldaten zeer actief tijdens de gebeurtenissen in Angola, Zaïre en op andere plaatsen van het zwarte continent om de corrupte staatsleiders op hun stoel te houden, tegen een rijke betaling en beloften voor de multi-nationale veiligheidsondernemingen. Zo beschikt de Britse veiligheidsonderneming Defense Systems over 4000 medewerkers gespreid over de ganse wereld, ze verzekert de bewaking van de petroleum onderneming Sonagal in Angola. Ook haalde ze het contract binnen voor het bewaken van de pijplijn van de olievelden in Tchaad tot de Kameroense zeehaven van Kribi.

Symposium

De DIA die afhangt van de VS-Veiligheidsraad (Pentagon) organiseerde achter gesloten deuren op 24 juni II. in Washington een symposium met als thema "de privatisering van de veiligheid in Afrika".

Buiten de mensen van het DIA, CIA, het VS-staatsdepartement waren ook uitgenodigd en aanwezig de kopstukken uit het internationale huurlingenmilieu, meer bepaald hun ondernemingen, verder waren er nog gepensioneerde specialisten en officieren van de speciale eenheden. Allen kwamen luisteren naar de referaten die hen perspectief bieden hun diensten in de toekomst voor de goede zaak van de vrije markt in te zetten.

Een van de vedetten op deze bijeenkomst was de baas van Executive Outcomes, de Zuid-Afrikaan Eben Barlow, die voor ettelijke miljoenen \$ de bewaking en beveiliging van meerdere mijninstallaties verzekert. Zijn onderneming traint ook het regeringsleger van Angola en Sierra Leone, hetzij tegen betaling in harde valuta of tegen het toekennen van concessies in de diamantmijnen voor één van de dochterbedrijven van EO.

"Preventie"

Volgens Barlow zou men moeten een

privé internationale strijdmacht oprichten en inzetten in crisis-gebieden om de stabiliteit in Afrika te verzekeren. Door dergelijke uittalingen meten zich deze huurlingenondernemingen een allure aan van een NGO die zich tot doel stelt aan conflictpreventie te doen. Barlow was tijdens het apartheidregime in Zuid-Afrika een specialist voor de bestrijding van het ANC. Nu gaat dit individu er prat op dat hij een baan bezorgt aan werkloze soldaten van het Zuid-Afrikaanse leger en politiediensten. Zo wil hij de schijn verwekken dat zijn activiteit ook een sociale inhoud heeft.

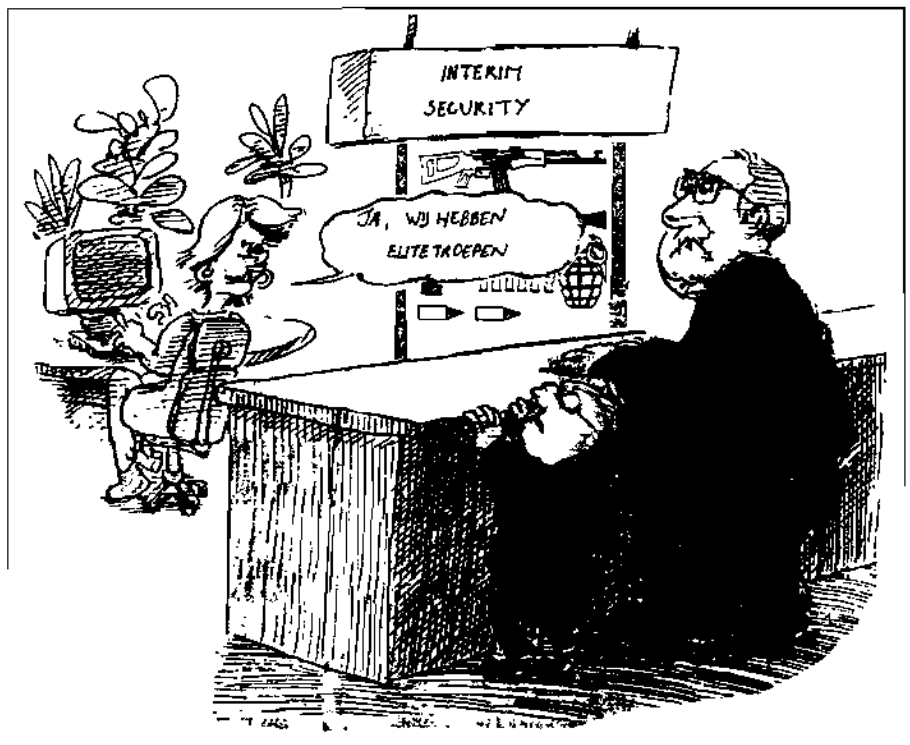
Een andere belangrijke aanwezige die er in de kijker liep was Tim Spicer, de baas van de beveiligingsfirma Sandline International, ook zeer actief in het internationale huurlingenmilieu, specialist in de anti-guerrilla operaties in Papoea-Nieuw Guinea. De Amerikaanse huurlingenonderneming Military Professional Resources (MPRI) was vertegenwoordigd door Ed. Soyster, een oudgediende van de DIA, zijn onderneming is goed voor een zakencijfer die de 3 miljard Belgische frank overschrijdt voor de lopende contracten. Deze onderneming verzekert de de militaire opleiding van het

Kroatische leger voor en tijdens het offensief in de Krajina en leidt nu het herbewapeningsprogramma van het Bosnische leger, het biedt ook zijn kennis aan de politiediensten van Angola. Als waarnemers waren op deze bijeenkomst aanwezig mensen uit de petroleumwereld o.a. Texaco, Exxon en andere transnationale ondernemingen, alsook diplomaten uit de landen die regelmatig een beroep doen op de militaire en politonele ervaring van deze zogenaamde veiligheidsondernemingen, o.a. Angola, Sierra Leone en Oeganda.

Ook humanitaire organisaties hadden het nodig gevonden een vertegenwoordiger af te vaardigen naar deze bijeenkomst, zoals World-Vision, UNICEF en het HCR (Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen).

Efficiëntie

Op deze mysterieuze bijeenkomst heeft men meer over zaken doen gesproken. Alles verliep achter gesloten deuren zodat de buitenwereld in onwetendheid moest blijven en zich tevreden moest stellen met de verklaring van William Thom, verantwoordelijk bij de DIA voor Afrika. In zijn verklaring

benadrukte hij de efficiëntie van deze huurlingenondernemingen, met hun rijke ervaring uit het recente verleden, toen ze hun spandiensten tegen een rijkelijke betaling aan staatsleiders verleenden, om de nationale veiligheid en de stoel van deze corrupte bewindvoerders, die na de koloniale periode en met de hulp van de westerse mogendheden er de dienst uitmaakten, te verzekeren.

William Thom was na afloop van hun bijeenkomst zeer optimistisch, hij was de overtuiging toegedaan dat de opdrachten voor deze huurlingenondernemingen in Afrika en op andere plaatsen in stijgende lijn gaat.

Volgens de zegslieden van deze "veiligheidsondernemingen" kan deze stijgende tendens verklaard worden door meerdere factoren. Er is de onverschilligheid en de ver van mijn bed mening van de publieke opinie in de ontwikkelde landen, dan is er de aarzeling van het westen om eigen troepen in te zetten in deze conflict-gebieden, dit om hun imago niet te belasten. Verder is er dan nog de onduidelijke omschrijving van de regels voor de inzet van blauwhelmen bij etnische conflicten, dan is er nog het probleem van de kosten voor het geleverde troepencontingent. In zo een een context is het volgens William Thom beter een beroep te doen op de privélegers van deze firma's, vermits voor hen deze aarzelingen niet gelden. Men moet er alleen maar voor zorgen dat deze privé militaire "veiligheidsdiensten" loyaal en doeltreffend zijn.

Dat deze gedachten in de lijn liggen van de VS-politiek, heeft men kunnen vaststellen in november 1996. Toen heeft de VS een VN-resolutie, die vroeg dat de lidstaten een strengere wetgeving zouden aannemen tegen de re-crutering, de financiering van huurlingen en de organisaties die deze huurlingactiviteiten organiseren, verworpen.

De afwijzende houding van de VS moet men in samenhang zien met de enorme winsten die Noord-Amerikaanse ondernemingen uit deze oorlogen en conflicten binnen rijven, door de verkoop van diensten en oorlogstuig.

Zo heeft Dyncorp Leadership, die haar thuisbasis heeft in Reston (staat Virginia) een akkoord getekend van 48 miljoen \$ om de veiligheid van de Amerikaanse militaire installaties in Qatar te verzekeren en een tweede contract voor een waarde van 34 miljoen \$ voor technische bijstand aan de luchtmacht van Koeweit.

Drie andere Amerikaanse maatschappijen verzekeren de veiligheid van de Saoedische koninklijke familie, de opleiding van de nationale garde en de

marine van deze Golfstaat voor rekening van de VS-marine en de CIA.

Voor de deelnemers aan dit symposium was niet zo zeer het principe van het huurlingensysteem een probleem, maar meer het verhinderen dat nieuwe niet tot de club behorende huurlingenmaatschappijen op deze markt zouden opduiken. De markt van militaire spandiensten moet netjes onder de clubleden verdeeld worden

Huurlingen nieuwe stijl

Men wil dit aan de buitenwereld verkopen onder het mom van het moraliseren van de huurlingendiensten onder de gedragscode die de zegen heeft van het DIA en het Pentagon.

Voor hen zijn de moderne huurlingen geen avonturiers meer, maar interim soldaten of managers die hun diensten aanbieden aan regeringen die niet langer meer op een ordentelijke wijze kunnen regeren. Ze werken voor grote internationale uitzendbureaus met een moderne bedrijfsstructuur die aan overheden en internationale organisaties en instellingen hun diensten kunnen aanbieden om militaire bijstand, raadgevers en overname van overheidstaken te presteren.

Na de koude oorlog is er een nieuwe geopolitieke situatie ontstaan waarin vooral economische belangen een rol spelen. Het buitenlands beleid wordt dan meer en meer bepaald door transnationale ondernemingen in hun streven de toegang en de controle over de grondstoffen te verwerven in de derde wereld.

Zo wordt dan in de toekomst de huurlingenclub de gewapende arm van de Amerikaanse hegemonie politiek. De VS wil het optreden van de huurlingenmaatschappijen reglementeren om ze beter te controleren.

Wanneer we dit alles projecteren op een globaliserende wereld, waar de rol van de staat in al haar aspecten ontmanteld wordt, waar legers gecontroleerd door de nationale instanties afgebouwd en vervangen worden door kleinere beroepslegers die meer en meer ondergeschikt worden aan supra-nationale instellingen, zonder rechtstreekse controle van de bevolking, dan kan men zich gemakkelijk indenken dat in de toekomst de rol van privélegers groter zal worden bij gebeurlijke etnische en andere conflicten of sociale explosies.

Wanneer de transnationale economische krachten de nationale regeringen hun macht zo danig ingeperkt hebben, hebben ze ook een militaire en politieke macht nodig. Dan wordt het bestaan en het voorhanden zijn van deze zg. veiligheidsondernemingen van

groot belang. Zij zijn dan de gewapende hand die ervoor moet zorgen dat ze verder kunnen gaan op hun zoektocht naar het maximale profijt, ze zijn de pretoriaanse garde van het transnationale kapitaal en de vrije markt.

Het optreden van deze veiligheidsorganisaties in Afrika kan men zien als het uittesten van dergelijke organisaties, kortom een ideaal oefenterrein om ervaring op te doen voor hun komende opdrachten.

Antoine Uytterhaeghe

Wist je dat... ?

- ... het uurloon van de Amerikaanse arbeiders die geen diploma hebben van secundair onderwijs tussen 1973 en 1997 zakte van 11,85 dollar tot 8,64 dollar. Sociologen noemen deze de "working poor" waarmee ze bedoelen arbeiders die, ondanks dat ze werken, toch nog armer worden.
- ... 60 % van de bevolking in Noord-Ierland protestanten zijn, maar dat, door een hoger geboortecijfer, deze stilaan door de katholieke bevolkingsgroep ingehaald worden. In de lagere scholen maken de kinderen van katholieke huize reeds de meerderheid uit.
- ... in de Verenigde Staten het deel van het Bruto Binnenlands Product (BBP) ontvangen door de 5 % meest bevoordeligden van de bevolking tussen 1974 en 1996 gestegen is van 16,5 % naar 21,4 %, terwijl dit van de 5 % armsten daalde van 4,8 % naar 3,6 %.
- ... bij de uitroeping van de onafhankelijkheid van Congo in 1960 België er nog niet in geslaagd was om in 80 jaar kolonisatie maar één zwarte geneesheer, ingenieur, officier, landbouwingenieur of universiteitsprofessor op te leiden, maar wel 500 priesters.
- ... dat in Congo, een land zo groot als West-Europa, er meer dan 200 verschillende volkeren leven die 74 verschillende talen en dialecten spreken waarvan sommigen zo van elkaar verschillen als het Nederlands en het modern Grieks.

Machtsstrijd in Iran Naar een einde van het politiek isolement?

In Iran is een politieke machtsstrijd aan de gang tussen conservatieven en hervormingsgezinden. De uitslag van deze machtsstrijd zal bepalend zijn voor de relaties met de buitenwereld. Er tekent zich alvast een dooi aan, maar de conservatieven pogen alsnog roet in het eten te gooien.

De verkiezing in mei vorig jaar van de gematigde Khatami tot nieuwe president was een logisch gevolg van een evolutie die een aanvang nam in 1989. Na het overlijden van Ayatollah Khomeini werd komaf gemaakt met de alleenheerschappij van de *Faqih* (leider van de revolutie), door naast het geestelijke gezag ook een president te installeren. Op die manier werd gepoogd tegemoet te komen aan de toenemende kritiek op het politieke gezag van de conservatieve geestelijkheid. Sedertdien lijkt het presidentschap weggelegd voor de pragmatici. Het heeft hen echter niet belet om onder leiding van de weggepromoveerde Ayatollah Montazeri, die normaal Khomeini zou hebben opgevolgd, verder een verbeterde machtsstrijd aan te gaan met de conservatieven.

Mislukte revolutie

Eigenlijk is de geschiedenis van het vroegere Perzië altijd al een moeilijke evenwichtsoefening tussen religieuze en seculiere macht geweest. In Iran is de heersende godsdienst de Sjijitische islam. Het verschil met het Soennisme (de religie van de meeste Arabieren) is het bestaan van een strak hiërarchisch georganiseerde clerus die zich ook mengt in politieke aangelegenheden. Vooral vanaf de 18de eeuw eigenden de religieuze leiders (*Ulama*) zich heel wat politieke macht toe. Maar onder het regime van het laatste Iraanse koningshuis van de autoritaire Pahlevi's, werd de macht van die Ulama gevoelig ingeperkt. Vooral het regime van de laatste Sjah, Mohammed Reza, was een bedreiging voor de geestelijkheid, waardoor deze zich begon te roeren. Ayatollah Khomeini ontpopte zich als boegbeeld van het religieuze verzet. Hij ontwikkelde een hele theorie met als rode draad de onverenigbaarheid tussen de monarchie en de islam. De enige politieke autoriteit behoorde de Ulama te zijn.

In de beginperiode van de Iraanse revolutie moest Khomeini nog een machtsdeling aanvaarden. Na het vertrek van de Sjah in februari 1979, werd die uitgeoefend door een triade van de virulent anti-westerse Hezbollah (partij van god), een groep seculieren met o.m. links tot extreem-linkse groeperin-

gen en tenslotte gematigde republiken onder leiding van Mehdi Bazargan (de Nationale Bevrijdingsbeweging) die premier werd. Khomeini zou op een handige manier het zeel naar zich toe trekken. Hij legde de vrije meningsuiting aan banden waarbij vooral universiteiten, intellectuelen en vrouwen werden gevisieerd. De daaropvolgende periode verliep vrij chaotisch. Het regime bleek niet in staat de economische problemen het hoofd te bieden. De aanslepende oorlog met Irak leidde bijna tot de ineenstorting van het revolutionaire regime. Het uitgeputte Iran wierp voor het eerst strenge islamitische principes overboord en koos noodgedwongen voor een meer realistische koers. De revolutie was een mislukking gebleken. Een interne machtsstrijd kondigde zich aan.

Machtsdeling

Na de dood van Khomeini werd het hoogste gezag toegekend aan de conservatieve Ali Khamenei ten koste van de veel progressievere en kritisch ingestelde Ayatollah Montazeri voor wie deze post nochtans gereserveerd was. In ruil werd het presidentschap ingevoerd. De meer hervormingsgezinde Rafsanjani zou deze plaats innemen en meteen de macht van de Hezbollah terugschroeven. De tweede republiek was geboren.

De verwachtingen waren hoog gespannen. Rafsanjani kreeg echter een moeilijke erfenis. De economie lag in puin. Na de revolutie was de kapitaalcrachtige bourgeoisie uitgeweken. Men hoopte dat de nationalisering van de economie een uitweg zou bieden

Iran als militaire dreiging

In de VS wordt het militaire potentieel van Iran nauwkeurig in het oog gehouden. Volgens W. Seth Carus van de National Defense University, heeft Iran niet de middelen voor een modern leger dat in competitie kan treden met de VS. Maar toch, aldus de defensiespecialist, ligt daar het gevaar. Door het gebrek aan goede conventionele wapens zou Iran in geval van een gewapend conflict kunnen terugvallen op onconventionele wapens, meer bepaald biologische en chemische wapens. Het discours van Carus is nagenoeg een kopie van de militaire strategie ten opzichte van Irak. Er moet nauw samengewerkt worden met de Arabische bondgenoten van de Gulf Cooperation Council (GCC), om de VS te verzekeren van steun in geval van conflict ('dual containment' of 'dubbele inperking'-strategie) met Iran (en Irak). Die steun is vooral noodzakelijk om de militaire aanwezigheid van de VS in de golf op een voldoende hoog niveau te kunnen handhaven en Iran en Irak te isoleren.

Carus schat de Iraanse investeringen in nieuwe wapens op 500 tot 800 miljoen dollar per jaar, veel minder dus dan Saudi-Arabië (4,4 miljard) en Koeweit en de Verenigde Arabische Emiraten (samen 2 miljard). Bij de Iraanse aanwinsten horen o.m. nieuwe gevechtsvliegtuigen (Russische Su-24's, Mig-29's en Chinese F-7's), waarvan het operationeel totaal op 175 wordt geschat. De grootste inspanningen gaan naar de modernisering van het arsenaal ballistische raketten. Na de oorlog tegen Irak heeft het Teheran twee nieuwe types aangekocht: Een Noord-Koreaanse versie van de Scud B (Scud C) en de Chinese grond-grondraket, CSS-8. Bovendien zou Iran zwaar investeren in het perfectioneren van lanceerinstallaties en nieuwe raketssystemen.

Tenslotte gaat veel aandacht naar de marine. De geografische positie van Iran en het bezit van enkele eilandjes stellen het land in staat om de Perzische Golf militair te domineren. Voor 1995 had Iran geen boten die raketten op ander boten konden lanceren. Nu bezit de Iraanse marine vijf met raketten uitgeruste patrouilleboten van Chinese makelij (Hudong klasse). Vijf andere zijn in bestelling. Twee van de 10 uit Frankrijk geleverde 'Kaman-raketboten' zijn eveneens uitgerust met nieuwe raketten.

LDB

Maar de landbouw en de industriële productie stagneerden. Iran moest al gauw op grote schaal goederen importeren, wat met een handelstekort gepaard ging. Daar kwam ook nog eens de daling van de olieprijs bij en de handelsboycot van de VS. Belastingverhogingen, leningen en economische hervormingen, zoals de aanmoediging van de privé-sector losten de problemen niet op. De kloof in Iran tussen rijk en arm daarentegen nam samen met de onvrede toe. In dergelijke omstandigheden was het voor de partij van Ali Khamenei, de Unie van strijdende geestelijken, niet moeilijk om de schuld voor de belabberde toestand volledig in de schoenen te schuiven van de pragmatici. De verkiezingen van 1996 bezorgden de conservatieven een meerderheid in de *Majlis* (het parlement).

Definitieve ommekeer?

Toch betekende dit geen terugkeer naar de tijd van Khomeini. De bevolking leek eerder Rafsanjani te willen afstraffen voor de gevolgen van zijn liberale politiek. De presidentsverkiezingen van mei vorig jaar bevestigden dit. De presidentskandidaat van de conservatieven, parlementsvoorzitter Ali Akbar Nateq-Nouri, moest toen een smadelijke nederlaag incasseren. Nochtans sprak de invloedrijke clerus van de *gemeenschap van leraars van de religieuze school van Qom* een voorkeur uit voor Nateq-Nouri met uitzondering van een aantal geestelijken die afstand namen van de school. Het Iraanse volk trok zich blijkbaar weinig van die conservatieve voorkeur aan - en nam wellicht de betutteling kwalijk - en koos met 70 % van de stemmen massaal voor voormalig cultuurminister Mohammed Khatami bij een participatie van 80%.

Sinds deze verkiezingen tekent zich een voorzichtige ommekeer af. Bij zijn beëdiging in augustus vorig jaar spreekt Khatami zich uit voor een meer verzoenende politiek met het westen. Hij wil ook vrouwen en jongeren opnieuw een politieke plaats geven. Symbolisch voor die koerswijziging is de aanstelling van een vrouwelijke vice-presidente, Masoumeh Ebtekar, die ook verantwoordelijke wordt voor de bescherming van het leefmilieu. Maar Khatami krijgt geen vrij spel. Geestelijke leider Khamenei, die op de

politieke ladder boven de president staat, waakt voortdurend over elke stap die de nieuwe president zet. Khatami krijgt evenwel veel steun van heel wat jongeren en studenten. Regelmatig komen zij op straat en dat heeft al tot botsingen geleid met de conservatieven. "Wij eisen dat de gids rechtstreeks via algemeen stemrecht wordt verkozen, een beperking op de duur van zijn mandaat, de verduidelijking van zijn prerogatieven en een verantwoording tegenover het parlement",

Mohamed Khatami

Ali Khamenei

aldus Heshmatollah Tabarzadi, een studentenleider. Begin dit jaar heeft Ayatollah Khamenei een krachtige waarschuwing gegeven aan het adres van de critici die zijn autoriteit ter discussie stellen: "Als wat zij gedaan hebben illegaal is en als het verraad tegenover het volk is, dan zullen de vertegenwoordigers van de uitvoerende en rechterlijke macht hun plicht doen. Er zal geen sprake zijn van laksheid." Zelden worden de meningsverschillen tussen de geestelijken zo openlijk uitgevochten. De feitelijke leider van de hervormers, ayatollah Montazeri, spreekt al even rechtuit: "Het is het volk dat een regering aan de macht brengt. Een regering bestaat uit de president en de vertegenwoordigers van het volk. Niemand heeft het recht tussenbeide te komen."

Westen

Op de Islamitische top in Teheran eind vorig jaar maakte Khatami een opening naar het westen. Hij drukte zelfs zijn respect uit voor "het grote Ameri-

kaanse volk", tot voor kort nog de "grote Satan". Hoewel president Clinton daarop stelde "niets liever te hebben dan een dialoog met Iran", blijven de VS kiezen voor een politiek van 'dubbele inperking' (zie ook kader). Die is er op gericht om de banden aan te halen met landen als Turkije, Saudi-Arabië en Jordanië en tegelijk Iran en Irak te isoleren. Iran krijgt nog steeds drie hoofdverwijten naar het hoofd geslingerd, namelijk dat Teheran het internationaal terrorisme sponsort, een kernarsenaal uitbouwt en het vredesproces in het Midden-Oosten tegenwerkt. De Israëliische premier Netanyahu heeft de Joodse lobby in de VS al ingeschakeld om een toenadering met Iran te verhinderen. Jeruzalem is bang dat een verzoening tussen beide staten Israël zal isoleren.

De Amerikaanse houding heeft tot diplomatieke wrijvingen geleid met de Europese Unie. Europa pleit voor een "kritische dialoog" met het Iraanse regime. Die dialoog verloopt moeizaam, vooral nadat een rechter in Berlijn oordeelde dat de moord op 4 Iraanse Koerden het werk was van de Iraanse regering.

Het standpunt van Europa is uiteraard niet vrij van belangen. Iran is een belangrijke olieproducent en komt de laatste tijd vooral in het nieuws rond een aantal scenario's voor het transport van gas en olie via pijpleidingen uit de Kaukasus. Het Franse bedrijf Total sloot in september 1997 - samen met het Russische Gazprom en het Maleisische Petronas - een contract af ter waarde van 2 miljard dollar met de National Iranian Oil Company voor de ontginning van een gasveld - de South Pars Field - in de Perzische Golf. De Amerikaanse wet D'Amato verbiedt nochtans contracten met Iran van boven de 20 miljoen dollar op straffe van sancties voor de betrokken bedrijven in de VS. Total voelt zich echter gesteerd door de steun van de Franse regering (en ook door de EU). Die betwist openlijk dat de Amerikaanse wet geldt voor niet-Amerikaanse bedrijven. De EU wil de zaak aanvechten voor de Wereldhandelsorganisatie (WTO) als de VS de wet toepassen, wat voor heel wat heibel kan zorgen tussen beide economische blokken.

Ludo De Brabander

De bedreigde situatie rond vrede in Eurasië en Kaukasus

Een rijkdom aan grondstoffen, zoals fossiele brandstoffen, of een onuitputtelijke arbeidsreserve liggen aan de basis van elke tussenkomst waar ook ter wereld. Wie niet snel aan de economische eisen voldoet, of meekan, wordt onverbidde-lijk uitgeschakeld. Milieuverontreiniging, basisbehoeften van bevolking, prostitutie en druggebruik zijn dan enkele gevolgen die voor de economische middelen van ondergeschikt belang zijn. De aard van conflicten en de plaats waar ze voorkomen wordt hierdoor beïnvloed, als voorbeelden kunnen de vroegere sovjetstaten geleiden.

Azerbeidjan

Van de Zwarte Zee naar de Kaspische Zee en verder over het Baikalmeer tot Siberië en China ligt het gebied dat vroeger overeenstemde met het parcours van de grote handelsroutes tussen het oosten en de midditerrane, later westerse economische centra. De paarden die vanuit de steppegebieden naar China werden gebracht, de goudroutes, de zijderoutes en de kruidenwegen gingen allen door het gebied dat we Eurasië noemen.

Azerbeidjan heeft een oppervlakte van 86.600 km², een bevolking van: 7.021.000 waaronder 82,7% Azeris, 5,6% Russen, 5,6% Armeniërs, 0,5% Oekraïners.

Er zijn negen verschillende klimaatzones. Een mediterraan klimaat op het schiereiland Apsjeron aan het punt waar de hoofdstad Bakoe ligt. Een bergklimaat aan de zuidflank van de Kaukasus. Zeeklimaat ten noorden van de Kaukasus, nat steppeklimaat ten noorden van de voornaamste stroom de Koera. En droog steppeklimaat ten zuiden ervan. Een deel woestijn ten zuiden van Apsjeron en een vochtig subtropisch klimaat in Talisj nabij de grens met Iran.

De cultuur is een amalgaam van Centraal-Aziatische en Perzische invloeden. Tot in de XX-ste eeuw werd op het overgrote deel van het platteland nog Perzisch gesproken en tot de onafhankelijkheid in 1918 werd het Perzisch schrift gebruikt.

Het is pas in navolging van Atatürk dat het Latijnse schrift werd ingevoerd.

De taal lijkt op het Turks en de beide talen kunnen vergeleken worden met verschillende dialecten in onze streken.

Het olieveld onder de bodem van de Kaspische zee werd op 12.11.1997 plechtig geopend in aanwezigheid van ministers uit Rusland, de Verenigde Staten, de Europese naties en alle industrieel ontwikkelde landen. Allemaal

zijn ze actief betrokken bij de exploitatie van dit olie- en gasveld.

Militair

Als de rust met militaire hand wordt opgelegd om de winsten voor de maatschappijen te garanderen blijven de vroegere delen van de Sovjet Unie een nabijliggend en vredesbedreigend risico (1) voor Moskou.

Als we dan ook weten dat petroleum-exploitatie gebeurt zonder enige verbetering van de levensomstandigheden in de regio zelf, is oorlogsdreiging of bendevoorming snel te verwachten. Sommige lokale clans kunnen zich verrijken zonder aandacht voor democratische eisen van de autochtone bevolking.

De oliemaatschappijen zoeken enkel een garantie voor beveiliging dikwijls mits (tijdelijke) gewapende en goed beïnvloedbare bondgenoten. Internationale wapenlobby's en ervaren militairen bepalen zelf wie vijand en vriend zullen zijn.

En er waren gevechten tussen Azerbeidjan en Armenië betreffende de enclave Nagorno Karabach.

Deze gevechten maakten dat een militair aanvoerder van Armenië zelfs een gebied tot aan de Kaspische Zee met Astaré als belangrijke stad ging bezetten. Niets ter wereld doet nu nog vermoeden dat er een hevige oorlog woedde en dat de kans op een economische en sociale ineenstorting zeer groot was.

Maar ook in Azerbeidjan blijven tientallen politieke groepen actief. Hun doelstellingen kunnen verward lijken maar onder politieke kanshebbers zijn aanhangers te vinden van nationalistische ideeën met risico voor rechts-radicaal avonturen.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties eiste op 30.7.1993 de onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van de Armeense troepen uit het gebied tussen Armenië en Karabach. Maar zowel deze enclave als het gebied ertussen, hadden de Armeniërs stevig in handen en de oproep bleef

zonder gevolg.

Op 20.8.93 riep zelfs een gewezen legerofficier een gebied aan de Kaspische zee, met als belangrijke stad Lenkoran, uit tot een onafhankelijke republiek.

Sinds Alijev hoofd is in Azerbeidjan wordt echter alle aandacht gericht op uitbouw en exploitatie van bestaande en nieuwe olievelden.

Als Rusland minder tanks en artillerie kan aanvoeren bij lokale conflicten is dit niet een gevolg van algehele verzwakking maar een gevolg van de ondertekening van het verdrag over conventionele strijdkrachten in Europa.

Het opzetten van een strategische agenda van het Kremlin behoort nu tot het verleden. Maar de realiteit met spanningen tussen verschillende machtsgroepen in de republieken van het G.O.S. zijn heel reëel. Een risico voor uitbreiding van conflicten over een hele regio is nu niet aanwezig, maar de onderdrukking van bevolkingen kan een gevaar betekenen voor de toekomst.

Nog steeds vormt Rusland bijvoorbeeld een zeer grote nucleaire mogendheid. Vooral haar mogelijkheid om conventionele middelen in te zetten is gevaarlijk.

Ecologische gevaren

Een verdere reden voor bezorgdheid bij de vredesbeweging ligt bij het reeds gekende ecologisch drama.

Reeds in 1993 bestond bijna de helft van de grond Apsjeron (het basisstukje waar de olie werd opgetrokken rond Bakoe) uit dorre maanlandschappen waarop duizende doorgeroeste boortorens en jaknikkers stonden die vervangen dienen te worden.

De gebieden waarover de 'pipelines' nu gaan lopen zijn gebieden waar bevolkingen afhankelijk zijn van de opbrengsten van hun gronden als landbouwgrond.

De ongebreidelde uitbating van een olie- en gasgebied in een gekend ecologisch rampgebied betekent hier reden voor alarm.

Grondvervuiling

Vierentwintigduizend hectare grond in Azerbeidzjan, waarvan ongeveer de helft in Apsjeron, zouden compleet moeten afgegraven worden en gesaneerd om verdere schade aan de volksgezondheid te verminderen. De bodemvervuiling is niet alleen te wijten aan de olieindustrie maar ook aan het verwerken van koper en bauxiet, het overmatig gebruik van landbouwgif, kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen is nu reeds fenomenaal (2).

Huishoudelijk en industrieel afval werden lukraak gestort en daar bovenop kwamen nog eens tonnen buitenlands afval.

Ook stelde men in de streek een ernstige bodemerrosie vast die nu reeds meer dan de helft van het Azerbeidjaanse grondoppervak treft.

Oppervlaktewater

De oppervlaktewateren bevinden zich in een nog slechtere staat zodat een lekkende kraan ecologisch een acuut probleem (3) vormt.

Verzilting door overbevloeiing en het rijzende niveau van de Kaspische zee hebben ruim de helft van de landbouw- en veeteeltgronden getroffen. In het gebied heeft het nijpend tekort aan drinkwater immers reeds tot rantsoenering van 4 uur water per dag geleid in Bakoe.

Atmosfeer

De atmosfeer in de bevolkingscentra Bakoe en Soegayit wordt daarenboven belast met duizenden ton stikstofdioxide, kooldioxide, koolwaterstoffen.

De gevolgen voor de volksgezondheid werden dan ook reeds in 1996 aangetoond met beelden van kinderen die reeds duidelijke letsels vertoonden (4).

Deze gegevens vormen dan ook de voornaamste reden waarvoor de problematiek van Azerbeidzjan kan beschouwd worden als mensbedreigend en een risico betekent voor de verdere menswaardige ontwikkelingen in de regio.

De Kaukasus staat zeker op de lijst van aandachtspunten voor de vredesbeweging

De economie van het gebied van de vroegere Sovjet-Unie werd tot de helft gebracht van wat ze was aan het einde van de Sovjetperiode (de cijfers spreken van een afbouw met 5% van de economie de laatste 5 jaar)

Voor 1997-1998 valt wel een lichte groei te verwachten zonder dat experten van een echte 'boom' spreken.

Taxatie holt hier steeds achter de verwachte inkomsten aan. En voor snelle wederopbouw is het herstel van de fiscale basis nodig wat een meer ambitieuze politiek vereist.

De lage geboortecijfers en verslechterde gezondheidstoestand (met verlagening van de levensverwachting bvb) zijn echter een duidelijke aanwijzing voor de nood aan sociale dienstverlening bij een bevolking waar het inkomen per inwoner laag blijft.

Natuurlijke grondstoffen en zeker de energiebronnen vormen dus een heel belangrijke basis voor de economie in Rusland, GOS en andere republieken en bepalen hun plaats in de wereld.

Olie- en gasexploitatie vergen echter een hoge kapitaalinvestering daar waar de economische veranderingen op de vrije markt een massa kapitaal in privé-handen gebracht heeft

De mogelijkheden van de staat om geld aan te wenden zijn dus beperkt, en corruptie en smeergeld financieren dikwijls de politieke groepen.

J.P. Everaert

- (1) In december 1996 werd vermoord en verwond in Tadjikistan, een andere republiek, in de hoofdstad Dushambe ontploften twee bommen.
- (2) Het gemiddelde DDT-gehalte van de landbouwgrond bleek bij metingen ruim 10 x het internationaal aanvaarde minimum te zijn.
- (3) De Kura of de voornaamste rivier van het land bevatte in de vroege jaren negentig 10x het toegelaten maximum aan olieresten, 5 x dat van fenol, 25 x dat van koper.
- (4) Kinderen met twee hoofden, zonder ledematen, zonder nieren, milt of lever, met lege bovenschedels en andere geboortefwijkingen.

*Te Brussel overleed op 94-jarige leeftijd, Elsa Van Geyt - Judels, moeder van Louis en Eddie Van Geyt
We bieden aan de familie onze innige deelneming aan.*

Afscheid van Rachel Souritz

Op 11 februari overleed te Edegem mevrouw Rachel Souritz, echtgenote van onze vriend en medewerker Albert De Coninck.

Rachel nam reeds als jonge volwassene actief deel aan de strijd in de sociale en progressieve beweging. Aan de vooravond van de tweede wereldoorlog zou ze zich intens inzetten bij de hulp aan de voor de Duitse nazi's naar ons land gevluchte joden en linkse politieke militanten.

Na de Duitse inval in ons land nam ze jarenlang actief deel aan de illegale strijd in de weerstand. De oorlog voorbij zou Rachel in de bres staan om de terugkerende politieke gevangnen ter hulp te komen en zich verder inzetten voor sociale rechtvaardigheid, voor vrede en ontwapening en internationale solidariteit.

Zo speelde Rachel een cruciale rol bij de ontvangst en de hulp aan de Chileense progressieven die na de militaire coup van Pinochet naar ons land waren gevlucht.

De inzet van Rachel werd steeds door velen als een voorbeeld gesteld. De ruim driehonderd vrienden die waren opgekomen om haar op 16/2 een laatste groet te brengen is hier zeker de bevestiging van. Aan Albert, de kinderen, kleinkinderen en familie betuigen we onze oprechte deelneming in het zwaar verlies dat hun treft.

Ook wij zullen van Rachel Souritz de beste herinnering bewaren. (ads)

■ **DUITSLAND:** Zoals Wilfried Martens, toen hij premier was, ons voorspelde dat het einde van de tunnel in zicht was zo heeft kanselier Kohl een zestal maanden terug eveneens gezworen dat, tegen het jaar 2000 het aantal werklozen zou gehalveerd worden... Nonsens. Vandaag is het aantal werklozen in Duitsland reeds opgelopen tot 4,55 miljoen (11,9 % van de actieve bevolking) en zelfs 1 op 5 in de vroegere DDR.

■ WIE IS FORD? WIE IS NISSAN?

WIE IS MAZDA?: Robert Reich, gewezen minister in de eerste Clinton regering, die op de economische politiek van de westerse wereld heel wat kritiek heeft, stelt bovenvernoemde vragen met betrekking tot de verstremgeling in de economie en geeft hierbij het volgende voorbeeld. Het Japans bedrijf Mazda van Fiat Rock in de staat Michigan (VS) produceert sinds 1991 de Ford Prole. Sommige van deze wagens worden naar Japan geëxporteerd. De terreinwagen Mazda wordt in een Fordbedrijf van Louisville in de staat Kentucky (VS) gemaakt en vervolgens in de winkels van Mazda in Japan en de VS verkocht. Nissan maakt zijn lichte vrachtwagens in zijn bedrijf in Tennessee (VS) en vervolgens gecommercialiseerd door Ford in de VS en Japan... Deze verstremgeling, zegt Robert Reich, is slechts één van de aspecten van de mondialisering in onze westerse industriële democratie, ondertussen produceert zij een soort onderklasse, van gedemoraliseerde en verarmde burgers.

■ **TRANSNATIONALE FIRMA'S:** In het begin van de jaren tachtig waren er 37.000 transnationale firma's met

170.000 filialen. De 200 grootste zijn conglomeraten waarvan de planetaire activiteiten alle sectoren van de handel, landbouw en diensten dekken. De tien belangrijkste landen waar deze gevestigd zijn zien er geografisch als volgt uit: Japan (62), VS. (53), Duitsland (22), Frankrijk (19), Groot-Brittannië (11), Zwitserland (8), Zuid-Korea (6) en Nederland (4).

■ **FILMINDUSTRIE:** In 1995 realiseerde Hollywood een economisch overschot van meer dan 4 miljard dollar in Europa. Het aantal bezoekers van Amerikaanse filmen in Europa steeg van 400 miljoen in 1985 naar 520 miljoen in 1994, wat een aandeel van de markt geeft dat steeg van 56 % naar 75 %. Inkomsten van nationale filmen daalden tijdens dezelfde periode van 177 miljoen naar 89 miljoen bezoekers wat een daling van het deel van de markt van 25 % naar 13 % betekende. Wat de t.v. betreft werden in 1993 niet minder dan 53 % Amerikaanse filmen geprogrammeerd en 47 % nationale. Europese of vreemde films vertoond. Door de groeiende invloed van de Amerikaanse film gingen in Europa 250.000 arbeidsplaatsen verloren. Het aandeel van de niet-Amerikaanse filmen in de Verenigde Staten bedraagt slechts 2 % van de audiovisuele consumptie.

■ **BELGISCHE AUTOMARKT** Hierbij een overzicht van de Belgische top tien in 1997.

	wagens	procent
1 Volkswagen	54.871	(+ 0,46)
2 Opel	45.192	(+ 15,65)
3 Renault	38.957	(- 12,27)
4 Ford	36.876	(- 6,57)
5 Peugeot	32.165	(+ 1,74)

6 Citroën	26.626	(+ 3,41)
7 Toyota	16.691	(- 2,16)
8 Audi	16.070	(+ 4,69)
9 B.M.W.	15.045	(- 6,84)
10 Mercedes	13.890	(+ 3,33)

■ PETROLEUMMAATSCHAPPIJEN:

- AMOCO: De vierde Amerikaanse petroleumgroep en de zesde op wereldvlak heeft op 22/1 voor 1997 een nettowinst bekend gemaakt van 2.720 miljard dollar wat een daling betekent van 4 % en een zakencijfer van 36,2 miljard dollar.

- TEXACO: De vijfde Amerikaanse en de zevende petroleumgroep op wereldschaal maakte een verhoging van zijn winst voor 1997 bekend. Deze bedroeg 2.664 miljard dollar of 32 % tegenover het vorige jaar. Het zakencijfer bedraagt 46,6 miljard dollar of + 4 %.

■ **GENERAL ELECTRIC:** Het Amerikaans conglomeraat heeft voor 1997 een stijging van zijn winst met 13 % bekend gemaakt of 8,2 miljard dollar voor een zakencijfer van 90,8 miljard dollar.

■ **BRISTOL MEYERS SQUIBB:** Het Amerikaans farmaceutisch bedrijf deelde mee dat haar winsten in 1997 gestegen zijn met 12 % of 3,20 miljard dollar voor een met 11 % stijgend zakencijfer dat 16,7 miljard dollar bedraagt.

■ **35 UUR WEEK:** In Frankrijk werd in het parlement het eerste debat gevoerd voor de invoering van de 35 uren week. Ondertussen blijkt uit een studie van de Banque de France dat de invoering van de 35 uren week binnen de drie jaar 700.000 nieuwe werkplaatsen zou scheppen. Een ander studiecentrum L'Observatoire Français des conjonctures économiques" houdt het op 450.000 nieuwe werkplaatsen in het jaar 2000.

■ **PETROFINA:** Met een nettowinst van 22,1 miljard frank, een stijging van 39 % t.o.v. het jaar 1996, heeft de Belgische olie en chemiegroep in 1997 alle records gebroken. Petrofina overtrof hiermede zijn beste vorige prestatie uit 1990 waar de nettowinst 21,8 miljard frank bedroeg.

■ **TOBIN-TAKS:** Het invoeren van de Tobin-taks op de vlottende kapitalen (een voorstel van de Amerikaanse Nobelprijswinnaar economie), een belasting van slechts 0,1 %, zou jaarlijks 166 miljard dollar opbrengen, een som die tweemaal hoger is dan het bedrag dat nodig is om de extreme armoede tegen het begin van de volgende eeuw uit de wereld te bannen.

■ LENINGEN AAN ZUID-KOREA:

(in miljarden dollar)

	Sinds midden 1997	Sinds midden 1996
Japan	23.732	22.512
Duitsland	10.794	8.528
Frankrijk	10.070	6.994
Verenigde Staten	9.954	9.582
Verenigd Koninkrijk	6.046	4.140
België	3.899	2.312
Nederland	1.736	1.651
Italië	1.369	1.024
Canada	1.335	869
Oostenrijk	1.218	1.257
Luxemburg	528	357
Spanje	546	357
Totale	103.432	88.027
	miljard dollar	miljard dollar

Deze gegevens komen uit een recent overzicht van de Bank voor Internationale Betalingen (BIS) waaruit de omvang blijkt van de openstaande leningen die door de banken G10 aan Zuid-Korea werden toegestaan.

Tayo in "West Africa" (G. B.)

Algerije: een degelijke politieke analyse houdt rekening met de erkenning van de mensenrechten

De World Press Photo 1997-prijs ging naar het beeld van een Algerijnse vrouw uit Bentalha, een buitenwijk van Algiers wiens familieleden vermoord werden tijdens een slachtpartij van de fundamentalisten. Honderden inwoners werden die nacht om het leven gebracht. 'De Moeder van het Algerijnse Verdriet', 'De Piëta', 'Een Moment dat zal overleven in het Geheugen van de Wereld' de bombastische titels in de kranten liegen er niet om: de westerse pers ziet in deze foto haar eigen onmacht en onbegrip tegenover het geweld in Algerije gereflecteerd.

Terzelfdertijd roept de foto associaties op met de christelijke beeldvorming: de vrouw in haar treurende rol die het haar aangedane geweld ondergaat. Dit beeld staat dan voor het westen als het verdriet voor de Algerijnse natie. Het sluit wonderwel aan bij de mening in Europa dat Algerije één en al chaos en terreur is waar niemand nog weet wie doodt. Het beeld speelt in de kaarten van dezen die interventies, internationale enquêtes op touw willen zetten. Europa wast zijn handen in onschuld. Nochtans krijgen de kopstukken van het islamitisch terreur hier onderdak. De aanslagen worden opgeëist en de slachtoffers en de overlevenden ken-

nen hun moordenaars. Wat de vrouw op deze foto uitschreeuwt kunnen we niet horen. Maar één ding is zeker: zij weet wie de moordenaars zijn. Zij en alle andere Algerijnse vrouwen zijn het opgejaagd wild van de fundamentalisten omdat ze vrouw zijn. Sinds 9 juni 1984 kreeg de familiecode -duidelijk fundamentalistisch van aard- kracht van wet.

In de patriarchale Algerijnse maatschappij bevestigt de familiecode haar haat en geweld tegenover de vrouw als individu.

Hierdoor wordt de patriarchale Algerijnse maatschappij in haar haat en geweld tegenover de vrouw als individu bevestigd. Dit geïnstitutionaliseerde geweld is de rem voor een democratisch Algerije met gelijke individuele rechten voor man en vrouw. Deze flagrante discriminatie jegens de vrouw is de blok aan het been om tot een oplossing te komen voor de sociale en economische problemen. Het verdriet van de Algerijnse natie betreft niet alleen de slachtoffers van de fundamentalistische moordpartijen maar ook de terreur tegenover de Algerijnse vrouwen die door de toepassing van de familiale-code worden opgesloten in een

levenslange gevangenis onder de juridische voogdij van hun vader, schoonvader, broer en echtgenoot. In die gevangenis wordt geen gratie verleend en kan er geen beroep aangetekend worden. Het is maar zeer de vraag of Europa deze fundamentele schending van de mensenrechten, dit verbod van zelfbeschikkingsrecht van de vrouw eveneens ziet als het verdriet van de Algerijnse natie.

Vrouwenrechten zijn mensenrechten

Een degelijke politieke analyse over Algerije houdt best rekening met de erkenning van de mensenrechten. Dat de vrouwenrechten hiertoe behoren wordt dikwijls vergeten of als niet dringend beschouwd. De Algerijnse vrouwen kunnen er van meespreken. Sinds de onafhankelijkheid is de familiecode een politieke kwestie: de 'moudjahidates' (de vrouwen die deel uitmaakten van het verzet tijdens de onafhankelijkheidsoorlog) vormden in 1972 samen met de Algerijnse vrouwenbeweging aanleunend bij het FLN en de syndicalisten en universitaires een breed front tegen het wetsvoorstel voor de code familial. Maar in 1984 volgt echter een nieuw wetsontwerp dat door de regering wordt goedgekeurd.

Door de toepassing van de code worden de vrouwen niet als burgers erkend. De verschillende regeringen hebben altijd remmen gezet op de vrouwelijke emancipatie. In 1989, na de opstand van de jongeren, legde de Revolutionaire Raad de oorzaak van de werkloosheid bij de vrouwen. Nu zijn er slechts 340.000 vrouwen (7% van de actieve bevolking) die werken terwijl er jaarlijks minimaal 240.000 jongeren op de arbeidsmarkt komen. Als de regering in de jaren '80 tijdens de oliecrisis de geldkraan voor de sociale budgetten dichtdraait wordt het functioneren van crèches en andere hulporganisaties op de helling gezet. Juist deze instanties bieden een vrouw de gelegenheid uit het huis te komen en aan het actieve sociale leven deel te nemen.

Op het moment van de staatsgreep in 1992 waren er 21 vrouwenbewegingen die allen opkwamen voor gelijke rechten voor man en vrouw. Deze democratische beweging is uiteengespat omdat er verschillende gezichtspunten waren. Een minderheidsgroep heeft de staatsgreep ondersteund. De overgrote meerderheid werd van dan af het stilzwijgen opgelegd zoals de overgrote meerderheid van de Algerijnse bevolking. Tijdens de presidentiële verkiezingen in 1995 bekommerde niemand zich om het statuut van de

vrouw. De familiecode werd niet afgeschaft.

De familiecode betekent de sociale uitsluiting van de vrouw

De familiecode bepaalt dat geen enkele Algerijnse vrouw kan huwen zonder de toestemming van een voogd die verplicht van het mannelijk geslacht moet zijn. Zelfs de rechter die de rol van voogd op zich neemt wanneer de vrouw geen familie heeft moet van het mannelijk geslacht zijn. Aanvraag tot scheiden door de vrouw is bijna onmogelijk. Mishandeling van de vrouw door de man is geen voldoende reden. Eén van de mogelijkheden is dat de vrouw zich vrijkoopt door middel van een losgeld waarvan het bedrag wordt vastgelegd door de rechter en de echtgenoot. Maar als een man wil scheiden zal de rechter onmiddellijk de scheiding uitspreken en hij mag zelf het echtelijk huis blijven bewonen. Zo ontstaan echte drama's: de straten van Algiers zijn vol van deze verstoten vrouwen en hun kinderen en dat is volledig wettelijk. Ze overleven door bedelarij en prostitutie. Voor een land als Algerije is deze maatregel ronduit dramatisch: er is een nijpende woningnood en wachttijden van 10 jaar voor een appartement zijn eerder regel dan uitzondering. Hun enige alternatief is dan terugkeren naar de familie. Maar volgens de islamitische traditie is een gescheiden vrouw een schande voor een fatsoenlijke familie, want zij is haar wettelijke verplichtingen niet nagekomen: 'haar man gehoorzamen en hem de nodige eerbied betuigen voor zijn status van gezinshoofd'. Vele vrouwen aanvaarden de polygamie omdat ze de uitzichtloosheid van een bestaan op straat niet zien zitten. En volgens de Algerijnse gezinscode heeft de moslimvrouw nog een andere verplichting: de moslimvrouw mag niet met een niet-moslim huwen.

De Algerijnse vrouwen zijn de locomotief voor de democratie

In Algerije komen mannen en vrouwen op voor hun rechten. Een bundeling van die democratische krachten moet zijn weg vinden. De vrouwen willen ook garanties voor hun individuele rechten en verzetten zich tegen hun schandelijke onderdrukking. Een deel eist de herziening van de code terwijl anderen de radicale afschaffing ervan eisen met een scheiding tussen godsdienst en staat als waarborg voor een echte democratie. Ze strijden tegen discrimina-

tie op basis van geslacht en taal. Ze komen op voor hun democratische rechten, recht op vrije meningsuiting, recht op werk, een degelijke infrastructuur voor gezondheidszorg en onderwijs en degelijke opleiding voor gezondheidswerkers en leraren.

Er wordt in deze westerse pers wel eens schamper geopperd dat de Algerijnse vrouwen die opkomen voor hun individuele rechten slechts een kleine minderheid zijn, de stedelijke Franssprekende West-Europees georiënteerde elite. Dat hun eisen zich kopiëren op de feministische strijd in het westen. Dat de vrouwen op het platteland daar geen boodschap aan hebben, dat eerst het geweld en de armoede moeten ingedijkt enz. Ter overweging dan dit: tijdens de Franse Revolutie richt Olympe de Gouges, toneelschrijfster en publiciste (1745-1793) verschillende vrouwenverenigingen op die tot straatacties overgaan. In haar brochure 'Les Droits de la Femme et de la Citoyenne' protesteert ze tegen het ontbreken van rechten van vrouwen in de 'Verklaring van de Rechten van de Mens en Burger'. Zij pleit niet enkel voor kiesrecht en toegang tot alle officiële functies maar ook voor effectieve deelname aan de werkzaamheden. Haar opvattingen en openlijke kritiek zijn bedreigend. In november 1793 wordt zij letterlijk monddood gemaakt en besluit de Nationale Vergadering alle bestaande en toekomstige vrouwenverenigingen te verbieden. Tweehonderd jaar later, op 8 maart 1993 hebben 800 vrouwen de ongelooflijke moed om in Algiers op straat te komen en te betogen. Zij dragen de portretten mee van vermoorde vrouwen.

Solidariteit

Een gepacificeerd Algerije onder de islam betekent het legaliseren van geweld op de helft van de Algerijnse bevolking. Een geweld dat in alle sociale geledingen en maatschappelijke verhoudingen haar opgang zal maken. En dan zal er niemand meer zijn om het te kunnen aanklagen. Zelfs geen World Press Photo meer. De Algerijnse vrouwen zullen eens te meer monddood worden gemaakt.

Laten we dit op 8 maart 1998 in de wereld zijn weerklank laten vinden en onze solidariteit betuigen met onze zusters die een waardig leven willen met respect voor de mensenrechten.

M-J Vanmol

Boeken in Vrede

bibliotheeknieuwsbrief

driemaandelijks tijdschrift bibliotheek Jan Verwest

Vrede vzw Galgenberg 29 9000 Gent

tel 09 233 46 88 fax 09.233.56.78

e-mail : vrede@ngonet.be

maart '98 3de jaargang nr 1

afgiftekantoor Gent X

v.u. : Georges Spriet F.Bernierstraat 29 1060 Brussel

Ten geleide

De bibliotheek Jan Verwest beschikt over meer dan 6.000 titels die handelen over vrede, veiligheid, economie en internationale politiek. Die kunnen gratis geconsulteerd of uitgeleend worden na 100 fr. inschrijvingsgeld te hebben betaald.

Daarnaast beschikt de bibliotheek over meer dan 100 verschillende tijdschriften. Die maken het mogelijk om de nodige achtergrond te vinden bij de actualiteit: Koerden (*Koerdistan, Nieuws van en over de Koerden, CILDEKT,...*), Irak (*Arabies, Afrique-Asie,...*), Derde Wereld (*Third World Resurgence, Alternatives Sud, De Wereld Morgen,...*), Oost-Europa (*Oost-Europa verkenningen, Internationale Spectator*). Maar ook (internationale) kranten, krantenknipselmappen (geclassieerd per land en per dossier) en naslagwerken (*Keesings Historisch Archief, UNDP-rapporten, SIPRI-jaarboeken,...*).

Tot slot beschikt de bibliotheek over een internet-aansluiting en een aantal interessante website's.

Kom gerust even binnen. We helpen graag vinden wat u zoekt.

Open elke dag van 13u15 tot 17u15 en op afspraak Galgenberg 29, 9000 Gent

Terreur van de economie

De verleiding is groot om eindeloos uit Forrester's *De terreur van de economie* te citeren. Haar essay is immers een opeenstapeling van krachtige statements die erom vragen aangehaald te worden. Zo beeldend verwoorden ze de gevoelens en gedachten die wellicht elk van ons heeft bij weer een bericht in krant of journaal over

UITGAVE VAN VREDE

Hoe geweld aanpakken?

In dit *Vredescahier* graaft Georges Spriet in de complexe materie van conflict en geweld. Uitgangspunt is de erkenning dat de evolutie van conflict naar geweld-uitbarsting te maken heeft met het ontbreken van een essentieel regelingsmechanisme, met name democratie op alle terreinen.

Geweldpreventie heeft maar de beste kansen op slagen als er perspectieven worden geopend die de tegenstellingen fundamenteel aanpakt in een regeling die gebaseerd is op sociale rechtvaardigheid, respect voor culturele eigenheid en ecologisch behoud en herstel.

Een deel van het boekje gaat over de humanitaire militaire interventie waarbij de auteur meent vast te stellen hoe sterk begrensd de humanitaire aanpak van de conflicten in de wereld wel is.

Het boekje is echter geen pleidooi voor passiviteit of onverschilligheid. Integendeel. Het gaat om de solidariteit met de slachtoffers in hun inspanningen om een tegenmacht op te bouwen, wat een bijzonder belangrijke opdracht is voor al wie begaan is met de vrede.

Georges Spriet. Preventie of management? Pleidooi om de achterliggende oorzaken van geweld aan te pakken. Gent, Vrede, Vredescahier 2/97, 85p., 150BEF (bestellen door overmaken van 150 fr. op rekening van Vrede)

dreigende afdankingen, de noodzaak van deregulering of het belang van het vrijwaren van onze concurrentiepositie. Maar *De terreur van de economie* is meer dan dat. Het pamflet vraagt ons na te denken over de betekenis van arbeid vandaag. Want we zitten immers met een verregaande contradictie. Enerzijds worden we geconfronteerd, aldus Forrester, met het feit dat arbeid overbodig wordt, wat geweldig potentieel biedt naar een

zinvollere, bevrijdende invulling van het menselijk leven. Anderzijds blijven we het leven definiëren a.d.h.v. het begrip arbeid: het ontbreken ervan betekent de totale leegte. Denken we maar aan de jonge werklozen in de Franse voorsteden. "Sommigen van die jongeren koesteren wilde dromen: ze willen deel uitmaken van een samenleving die geografisch gezien naast de deur ligt, maar door hun curriculum vitae ontoegankelijk is. Velen van hen (meer dan men denkt) durven te hopen op zoiets concreets als een baan. Arbeid als de Graal, de werkzoekende als de ridder van de Ronde Tafel." (p.76) De "dynamische krachten" (werkgevers en bedrijfsleiders wereldwijd) blijven van mening, niettegenstaande het dominant discours dat dit lijkt te ontkennen, dat werkzoekenden niet het slachtoffer maar oorzaak zijn van hun sociale uitsluiting. Ondanks het begrip voor de gevoelens van machteloosheid t.a.v. wat Kahn "La Pensée unique" heette, klaagt Forrester de allesoverheersende apathie, "het geweld van de stilte" aan.

Ze zal ongetwijfeld aangenaam verrast (geweest) zijn door de recente acties van werklozen in Frankrijk en Duitsland die, hoe kleinschalig ook, ingaan tegen de terreur van een dictatoriaal economisch systeem. Want "...roet in het eten gooien' is wat ons te doen staat. Roet in het eten gooien om dit planetaire, koortsachtige spel in de war te sturen, (...) Om ons doel te bereiken kunnen we nooit ver genoeg gaan met het in twijfel trekken van problemen - we kunnen ons zelfs afvragen of die problemen wel bestaan - en moeten we de heersende discussies ter discussie stellen." (p.21) Forrester biedt geen oplossingen, dat was ook niet haar bedoeling. En ze verlangt van ons allen slechts één iets, dat we blijven denken. "Want niets zet zoveel in gang als denken. Denken is in essentie daadkrachtig. Niets is zo subversief als denken. Niets is zo gevreesd." (p.80) Indien er meerderen hun 'denken' met dezelfde panache als Forrester aan de mensheid zouden kenbaar maken, dan waren we waarschijnlijk al een heel eind weegs.

Mieke Valcke

Viviane Forrester. De terreur van de economie.

Dochters

In een lijvig boek wordt op een historisch verantwoorde wijze, maar uitdrukkelijk met sympathie, de geschiedenis van de SVV (Socialistische Vooruitziende Vrouwen) geschetst. Het werk valt uiteen in twee delen. Deel 1 bestrijkt de periode vanaf de eeuwwisseling tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog en is volledig van de hand van Denise Deweerdt. Deel 2 behandelt, in vijf bijdragen van verschillende auteurs, de vrouwenwerking vanaf de bevrijding tot nu. Naar de oorlogsjaren zelf wordt heel even verwezen in een overgangsartikelletje van vijf bladzijden. Samen vormen deze onderdelen een evenwichtig geheel waarin vooral gestreefd werd naar

volledigheid. De wijze waarop het boek opgebouwd is, zorgt er voor dat het belangrijk documentatiemateriaal wordt voor de historici die zich willen verdiepen in specifieke thema's met betrekking tot de rol van de vrouw binnen de socialistische beweging.

Los daarvan beschrijft het boek vooral hoe de socialistische vrouwen van de SVV het moeilijke evenwicht probeerden te beoefenen tussen "gerechtvaardigd feminisme en de zo noodzakelijke klassenstrijd". Terloopse opmerkingen, korte situatieschetsen, kleine gebeurtenissen maken wel duidelijk dat er van in den beginne heel wat interne strijd tussen de vrouwen onderling en de verschillende vrouwenorganisaties moet geweest zijn. De bijdragen maken ook duidelijk dat dit vooral te maken had met het gebrek aan sociale promotie voor vrouwen binnen de politiek. Hoe belangrijk de steun van mannen was om het, als vrouw en vrouwenbeweging, binnen de socialistische partij te maken, komt verschillende keren tot uiting. Toch wordt de concurrentie tussen bijvoorbeeld SV en SVV alleen in de marge beschreven en wordt niet echt ingegaan op de pijnlijke momenten in de geschiedenis van de jarige.

Het boek levert in ieder geval een belangrijke bijdrage tot de geschiedenis van de arbeidersbeweging en de vrouwenbeweging in België. Bovendien vormt het een passend uitgangspunt voor grondiger onderzoek naar de verschillende behandelde thema's, gaande van feminisme, over sociale zekerheid, vrouwenwerking in de vakbond, vrouwenpers binnen de socialistische beweging, naar het beeld van de vrouw tijdens het interbellum, de vrouw als arbeidster of huishoudster en de rol van de vrouwenbeweging voor de vrede. Een betere manier om zichzelf te vieren kan men echt niet bedenken.

Paula Burghgraeve

Densie Deweerdt (red.). De dochters van Marianne. 75 jaar SVV. A'pen/Gent, Hadewijch/AMSAB, 1997, 352 blz

Herinneringen van een president

Elke belangrijke politicus wil uiteindelijk wel zijn autobiografie om in het pantheon van de onsterfelijken te geraken. Heel wat van die schrijfsels zijn al vlug verouderd en amper te lezen. De autobiografie van de voormalige bondspresident van Duitsland, Richard Von Weizsäcker, heeft evenwel meer in haar mars. Dit heeft te maken met de boeiende geschiedenis van Duitsland. Zijn jonge jaren beleeft hij in de woelige Weimarrepubliek. Op zijn twaalf jaar is hij getuige van de machtsovername van Hitler. Zijn vader is diplomaat waardoor hij de daaropvolgende jaren in het buitenland vertoeft. In 1938 keert hij terug naar Duitsland om zijn dienstplicht te vervullen. Zeven jaar lang is hij soldaat. Zoals voor zovele Duitsers is het een traumatische ervaring. Zijn oudere broer zou bij de inval in Polen overlijden. Hijzelf geraakt enkele keren gewond. Hij verliest heel wat familieleden en vrienden, onder

andere omwille van hun betrokkenheid bij de mislukte aanslag op Hitler in 1944.

Na de oorlog wordt hij lid van de CDU. Hij ziet zijn keuze als een "derde weg tussen kapitalisme en communisme, om arbeidshervormingen en om de eerste stappen naar een ontwikkelingspolitiek voor het Noord-Zuid-probleem" Interessant in het boek is zijn relaas over de 'Ostpolitik' in de jaren '60 en '70. De ratificering van de verdragen van Moskou en Warschau (die o.a. de definitieve soevereiniteit van de twee Duitse staten zou regelen) behoort tot de moeilijkste momenten in zijn politieke carrière. Binnen de CDU, die toen in de oppositie zat, is er veel verzet tegen deze 'Ostverträge'. Zelf is hij voorstander van ratificering, maar dat brengt hem bijna in een isolement. Uiteindelijk zal de CDU zich onthouden.

In de beginjaren '80 is hij burgemeester van Berlijn. Kort daarna, in 1984, wordt hij de nieuwe bondsresident. In dit hoogste, zij het ceremonieel ambt, zou hij bevoorrechte getuige zijn van de belangrijkste naoorlogs episode van Duitsland: de hereniging. In dit vrij uitgebreide onderdeel volgen een aantal interessante nabeschuivingen.

Met dit boek krijgt de lezer een boeiend verslag van een centrumpoliticus over het Duitsland van de 20e eeuw.

Ludo De Brabander

Richard Von Weizsäcker. Vier Tijdperken. Herinneringen. Amsterdam/Antwerpen, uitgeverij Atlas, 1997, 399 blz.

Brazilië, Chili, Zambia

Wie geïnteresseerd is in derdewereldlanden, kent onderhand al de *Landenreeksen* die een gezamenlijke uitgave zijn van het Koninklijke Instituut voor de Tropen, NOVIB en het Belgische NCOS. Het interessante aan de reeks is dat de boekjes hanteerbaar zijn als een soort alternatieve reisgids. Ze gaan dieper en verder dan wat we doorgaans als toerisme-info krijgen voorgeschoteld en zijn dus een welkome aanvulling daarop.

Er zijn drie nieuwe uitgaven verschenen. In *Brazilië* krijgen we het typische verhaal van een ontwikkelingsland, dat tegelijk rijk en arm is. Economisch is het een rijk land in het zuidoosten en zuiden, maar een arm land in het noordoosten. Dit laatste landsdeel wordt ook wel eens het Afrikaanse deel van Brazilië genoemd. Hoewel arm, klopt daar de "ziel van de Braziliaanse cultuur" (p.5).

Chili wordt dikwijls geroemd om zijn economische successen. Volgens gegevens van de overheid is de armoede sinds 1987 gehalveerd. Met inmiddels al twee verkozen presidenten, lijkt de dictatuur van Pinochet al geschiedenis. Maar op de achtergrond blijft het leger aanwezig. De mensenrechtenschendingen uit het Pinochettijdperk blijven ongestraft en Pinochet zelf is nog altijd opperbevelhebber. Jammer dat hieraan maar weinig aandacht wordt besteed. Wel veel aandacht is er voor de negatieve aspecten van het Chileense groeiwonder, zowel op menselijk als milieuvlak.

De derde uitgave handelt over *Zambia*. Zambia is als

zovele ex-kolonies nog steeds afhankelijk van de inkomsten uit 1 grondstof. In 1995 vertegenwoordigt koper 70 procent van de inkomsten van het land. Hoe nadelig deze situatie kan zijn, blijkt bij de ineenstorting van de wereldmarktprijs. Interne spanningen zijn het directe gevolg. President Kaunda moet in 1991 het veld ruimen voor de nieuw verkozen president Chiluba. Maar die is er tot op heden niet in geslaagd om aan de verwachtingen van de Zambianen te voldoen: zorgen voor werk en inkomen. Voorlopig is het land echter nog gespaard gebleven van een burgeroorlog, maar de barre situatie mag wellicht niet te lang meer aanslepen.

LDB

Drie uitgaven in de Landenreeks: Marcel Bayer. Brazilië (73 blz.); Nick Caistor. Chili (81 blz.); Bram Posthumus. Zambia (73 blz.). Amsterdam, KIT, 1997. Te koop via het NCOS (395 fr.): 09/539.26.20

Koerden

De Koerden zijn de laatste maanden weer volop in de belangstelling. Wie meer wil weten over dit onderdrukte volk kan terecht bij de publicaties van het Koerdische Instituut. Eind vorig jaar zijn er drie verschenen.

De eerste is van de hand van *Kathy Verzelen* en geeft een globaal overzicht van de politiek en geschiedenis van het Koerdische volk in vier landen: Turkije, Irak, Iran en Syrië. Er wordt ook aandacht besteed aan de houding van de internationale gemeenschap (de VN en de EU) tegenover de Koerdische problematiek. In het licht van de actualiteit biedt het laatste, evenwel weinig kritische, deel enig inzicht over de Belgische politiek t.a.v. de Koerden.

Behalve de Koerden in Koerdistan, dat zich over de hiervoor genoemde landen uitstrekt, is er ook nog de diaspora. *Herman Taels* schrijft in een tweede uitgave van het Koerdisch Instituut over de 500.000 tot 1 miljoen Koerden in de voormalige Sovjetunie, vooral in Centraal-Azië en de kaukasus. Maar hoelang nog? In Azerbeidzjan bijvoorbeeld zijn de autoriteiten al jaren bezig met een assimilatiepolitiek en ze worden daarin gesteund door hun Turkmeense broeders in Turkije. In Armenië zag een groot deel van de Koerden zich genoodzaakt om te verhuizen. In derest van de voormalige Sovjetunie proberen de Koerden te overleven, ondanks alle problemen.

In *Dr. Abdel Rahman Ghassemlou. Man van vrede en dialoog*, krijgen we een portret van één van de belangrijkste persoonlijkheden van de Koerdische strijd. Ghassemlou was lid en leider van de Iraanse Democratische Partij van Koerdistan (PDK-I). Hij heeft heel zijn leven gepoogd om een oplossing te vinden voor de Koerdische strijd via dialoog. Een van zijn bekende uitspraken luidt: "De Koerden komen heel weinig of bijna niet in de internationale belangstelling. Dat komt omdat we niet aan terrorisme doen en daar ben ik fier op." Het is dan ook een tragische gebeurtenis dat de vredelievende Ghassemlou tijdens

een geheime ontmoeting in Wenen in 1989 met vertegenwoordigers van Iran, door geweld om het leven komt.

LDB

Kathy Verzelen. De Koerden en zelfbeschikkingsrecht (171 blz.); Herman Taels. De Koerden in de (voormalige) Sovjetunie (1921-1994) (114 blz.); Dr. Abdul Rahman Ghassemlou. Man van vrede en dialoog (72 blz.). Uitgaven van het Koerdisch Instituut te Brussel, 1997

John Burroughs. The (il)legality of threat or use of nuclear weapons. A guide of the historic opinion of the international court of justice. Münster, LIT-verlag, 1997, 169 blz.

Een uitspraak van het internationaal gerechtshof heeft de dreiging en het gebruik van kernwapens in alle omstandigheden illegaal verklaard. Het gerechtshof bepaalde voorts dat op de staten met kernwapens de onvoorwaardelijke verplichting rust om onmiddellijk onderhandelingen te starten over nucleaire ontwapening en deze onderhandelingen tot een goed uit einde te brengen. *John Burroughs* is coördinator van de Internationale Vereniging van Advocaten tegen Nucleaire Wapens. Hij heeft belangrijke pleidooien gehouden voor het Internationaal gerechtshof die uiteindelijk tot deze rechtspraak hebben geleid.

Charles King. Ending civil wars. New York, Oxford University Press/International Institute for Strategic Studies, 1997, 93 blz.

Bij gewelddadige interne conflicten wordt veel te weinig rekening gehouden met de specifieke structuur ervan. Er wordt teveel waarde gehecht aan het zogenaamd irrationeel karakter van de actuele burgeroorlogen. Er zijn daarentegen vooral structurele obstakels die moeten worden geanalyseerd alvorens er kan gedacht worden aan

wegen die het gewelddadig conflict kunnen beëindigen. De auteur wijst er op dat internationale interventies meestal tot mislukken zijn gedoemd - hij concludeert dit na een analyse van tal van interne oorlogen - o.m. omdat internationale actoren het succes van hun interventies meten op basis van gevolgen voor hun strategische belangen eerder dan op basis van de invloed op de oorlogsvoerende partijen.

Opvoeden tot wereldburger. Handboek voor de leerkracht van het secundair onderwijs. Brussel/ Mechelen, NCOS, Belgisch Comité voor Unicef/Bakermat, 1996, 261 blz.

Het boek biedt methodieken om leerlingen een mondiale vorming te geven. Het zet leerlingen er toe aan om de actuele wereldproblemen op een positieve en daadkrachtige manier te bestuderen. Een goede handleiding voor leerkrachten en opvoeders die de Noord-Zuid-thematiek naar jonge mensen willen brengen.

Linking Legacies. Connecting the cold war Nuclear weapon production processes tot their environmental consequences. Washington, The Environmental Management Information Center, 1997, 230 blz.

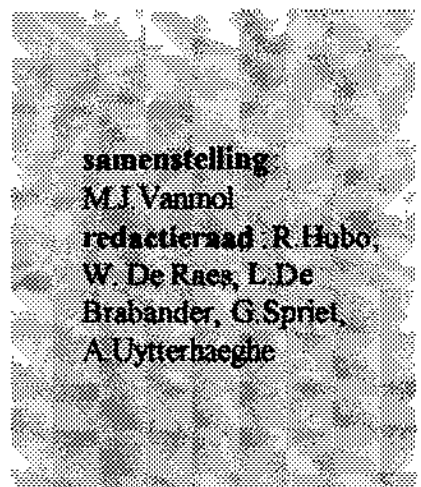
Het boek is een grondig en uiterst gedetailleerd overzicht van de ecologische gevolgen van de productie van nucleaire wapens in de VS. Het behandelt de geschiedenis van de productie van nucleaire wapens en geeft de verschillende soorten nucleaire stoffen en afval weer. Het geeft ook voorbeelden van heel wat soorten besmetting en het doet de risico's uit de doeken. Het geheel wordt geïllustreerd met foto's en ondersteund met soms zeer complexe schema's.

Stella Braam en Mehmet Ülger. Grijsz wolven. Een zoektocht naar Turks extreem rechts. Amsterdam, Nijgh en Van Ditmar, 1997, 175 blz.

Journalistiek verslag van de activiteiten van de extreem-rechtse Grijsz Wolven in Nederland en België. Deze hebben zich in talloze gemeenten, soms zelfs met subsidie, weten te vestigen. Daarbij worden ook organisaties en politieke partijen geïnfiltrerd. Doel van de Grijsz Wolven is de vestiging van een Groot-Turks rijk. In het Westen bestrijden zij hardnekkig de integratie van de Turken.

Thierry Verhelst. Economische organisatie en lokale culturen. Berchem, EPO, 1997, 78 blz.

In dit tweede deel uit de reeks *monografieën over interculturaliteit*, bestudeert *Thierry Verhelst* de culturele dynamiek van derdewereldlanden in het economische leven. Hij heeft het over de kwalijke gevolgen van de kapitalistische logica met zijn concurrentie en winstmaximalisatie. Verhelst tracht ook alternatieven te formuleren op het wereldkapitalisme. Hij vertrekt van de diversiteit aan culturele eigenschappen die een antwoord kunnen zijn voor het verzet. Zo is er o.m. aandacht voor nieuwe opvattingen over geld, bankieren en consumeren.

Berichten uit een land op zoek naar een eigen democratie

Op een koude maandagmorgen in januari ontmoet ik Malika en Latifa in een rustig café in Brussel. Malika is een journaliste van een avondkrant in Algerije en Latifa is actief in het 'Comité Belge de Solidarité pour la Démocratie en Algérie'.

– 'De 'gezinscode' is het eerste compromis tussen de regering en de islam op de rug van de vrouwen' zegt Malika beslist. – 'Het is de schuld van de regering dat het zover is kunnen komen. Sinds de jaren '70 heeft de Islam geestelijkheid zich meer en meer georganiseerd en een sociaal netwerk opgebouwd. Zij bezit huizen, lokalen en geld en veel vrijwilligers die bij de mensen aan huis komen. Zo'n infrastructuur vangt een aantal van de meest prangende noden op waaronder voedsel, kleding. In de lagere en middelbare scholen zijn de leraars religieuzen en fervente islamaanhangers. Vanaf de jaren '70 maken ze de campussen van de universiteiten onveilig: meisjesstudenten worden lastig gevallen. Ze komen met stokken en kettingen de boel kort en klein slaan. We zijn toen op straat gekomen om de regering er toe te dwingen maatregel te nemen om het geweld in te dijken. Het publieke onderwijs in Algerije was een kweekschool voor de islam geworden. Met alle gevolgen van dien.'

Wanneer de gezinscode in 1984 toepassing van wet krijgt is dit een politieke keuze van de regering waardoor de rechtspersoonlijkheid aan de helft van de bevolking bij kracht van wet wordt ontzegd,

– 'Toen ik in de jaren '70 huwde, dus lang voor de toepassing van de gezinscode was Algerije een lekenstaat waar men een burgerlijk huwelijk kon afsluiten.' zegt Latifa, – 'Toch ben ik eerst met mijn voogd naar de cadï gegaan alvorens ik mijn burgerlijk huwelijk heb voltrokken. Zelfs een burgerlijk huwelijk kon maar gesloten worden wanneer de vrouw vergezeld was van een voogd die van het mannelijk geslacht moest zijn. In het trouwboekje waren toen reeds vier pagina's voorzien voor de eventuele andere wettelijke echtgenoten. En denk maar niet dat de polygamie niet wordt toegepast: de man moet er niet rijk voor zijn: hij verdeelt niet de rijkdom maar de miserie onder zijn vrouwen.'

Wanneer de eerste vrouw geen tweede vrouw aanvaardt kan de man haar verstoten. Hij zegt driemaal tegen de vrouw dat hij haar verstoot en ze staat zonder inkomen op straat. De straten van Algiers lopen vol van deze verstoten vrouwen met hun kinderen. Met prostitutie en bedelen trachten zij zich in leven te houden. Het is een schrijnend sociaal probleem.

– 'Toen ik nog in Algiers was heb ik een schoolvriendin zo op de straat teruggelaten' beaamt Latifa. Vrouwenorganisaties trachten de nood van deze vrouwen en kinderen te lenigen

maar het is levensgevaarlijk werken. Verstoten vrouwen zijn een schande en de islamisten laten dat dan ook duidelijk merken. Lokalen en meubilair van deze organisaties worden vernietigd en de vrouwen die er werken worden bedreigd en geïntimideerd. Ze moeten in de clandestiniteit gaan en hun familiaal en professioneel leven wordt danig in de war gestuurd om niet te zeggen onmogelijk gemaakt.'

Proviand kopen op de markt voor een week kost al gauw 15.000 fr, een bezoek aan de gynecoloog 3.000 fr, de pil is niet meer gratis te verkrijgen en abortus is verboden. Klinieken zijn slecht uitgerust, er ontbreekt van alles.

– 'Ik heb een jonge vrouw zien sterven in de kliniek in Algiers omdat er gebrek was aan bekwame medische opvang. Alleen de klinieken van het leger voor de 'nomenclatura' zijn perfect uitgerust. Maar daar komen de gewone burgers niet in.'

– Vrouwen slagen erin een eenheid tot stand te brengen buiten de partijen. Zij zijn gewoon van in de clandestiniteit en in het informele te werken. Zij doen aan sociale acties en delen petitieën rond om handtekeningen te verzamelen voor de afschaffing van de 'Code Familial'. Wij willen een democratisch Algerije met respect voor de individuele rechten van mannen en vrouwen, een einde aan het terroristisch geweld van de integristen, een scheiding van godsdienst en staat'. Voor het ogenblik zijn de democratische krachten verdeeld maar de vrouwen zijn de locomotief voor het tot stand brengen van een front tegen de regering en tegen het islamitisch geweld. We hebben niets te verliezen' zegt Latifa overtuigend. Wij zullen zelf onze eigen democratie in Algerije tot stand brengen'.

Een internationale onderzoekenquête naar Algerije sturen betekent de rehabilitatie van de FIS en de GIA.

– 'Zijn jullie in de tweede wereldoorlog met de fascistten gaan praten' vraagt Latifa – 'Een nationale onderzoekscommissie samengesteld uit de leden van de verschillende partijen~ le den van de men senrechten organisaties, juristen en leden van het leger kunnen opheldering brengen in de moordpartijen en informatie naar buiten brengen'.

– 'Het Internationaal Tribunaal van den Haag' vraag ik? Malika's donkere ogen beginnen te fonkelen:

– 'Dat tribunaal moet nog eerst zijn efficiëntie bewijzen, merkt ze smalend op. – 'Dat ze eerst zelf beginnen met de kopstukken van het Islamitisch terreur die onderdak krijgen in Europa te vervolgen'.

M.J. Vanmol

De delegatie van het Europese Parlement naar Algerije

Er was achterdocht vanwege de Algerijnen. Er was toch behoorlijk wat intern conflict in de delegatie. Er was algemene zenuwachtigheid. Maar het bezoek is geëindigd op een duidelijke boodschap aan Algerije: "We hebben u begrepen!". Er was ook veel emotie en echt medeleven met de getuigen van bloedbaden.

De eerste dag al stond een en ander op scherp, toen de voorzitter van de delegatie, André Soulier, een onverwachte boodschap van het verboden FIS kapotscheurde. De volgende dag was de ommekeer in de delegatie totaal. André Scarbonchi, een Franse radicaal, verwoordde het als volgt: "We zitten al op dezelfde golflijngte om te stellen dat Algerije geen rechters nodig heeft. Algerije heeft solidariteit nodig. We hebben een land ontdekt waar de Nationale Assemblee elke dag een stuk vooruitgang maakt als een reële ruimte voor vrijheid, democratie. Een debat met vertegenwoordigers van alle partijen werd dinsdag op televisie uitgezonden, terwijl men er volop vragen stelde over de veiligheid die totnogtoe verboden waren. Het beweegt in Algerije: een begin van een democratisch kaderwerk".

De gewapende oppositiegroepen (AIS, FIS en GIA) mogen ons evenwel niet doen vergeten dat de meerderheid van de Algerijnse oppositie bestaat uit ongewapende politieke en sociale drukkingsgroepen, variërend van Arabische intellectuelen, Arabische nationalist, islamisten tot islamistische modernisten, Berbermilitanten, socialisten, liberaal democraten, syndicalisten, vrouwenbewegingen en 'linkse' militanten. Deze mensen, ook de gematigde islamisten, zijn een potentieel doelwit voor GIA (en AIS), maar worden eigenlijk evenzeer gevisieerd door het regime. Recente gebeurtenissen bevestigen de repressie vanwege het regime: willekeurige aanhoudingen, verdwijningen, aanslagen door 'onbekenden'. Eerste slachtoffers zijn de vermoedelijke islamistische terroristen, maar ook andere vervelende oppositieleiders ondergaan systematische repressie vanwege het regime.

*prof. dr. Dirk Beke
Faculteit Rechtsgeleerdheid Universiteit Gent
in: vrouwenkrant februari '98*

Ook de reactie op de weigering om kennis te nemen van de FIS-boodschap was unaniem. "Men praat niet met een partij die de afbraak van de instellingen, van de democratie, van het volk wil. Mgr Tessier, aartsbisschop van Algiers en voorzitter van de Islamraad van Algerije, de hoogste religieuze autoriteit van het land, heeft ons een zeer lucide analyse gepresenteerd, eerlijk en oprecht: het FIS en GIA (de gewapende islamistische groepen) zijn sectes die niks van doen hebben met de authentieke islam."

Zelfs Daniel Cohn-Bendit van de Duitse Groenen zit volledig op deze lijn. Voor een paar dagen was hij nog de stokebrand in de delegatie met zijn wens om de FIS een bezoek te brengen. Nu zegt hij: "Iedereen heeft begrepen dat er geen andere uitweg is dan de democratie. Wij moeten helpen dit kaderwerk te doen draaien. De regeringspolitiek is aan het wijzigen, haar manier van beleid, het betrekken van sociale en economische onderdelen... Deze generatie is, objectief gesproken, de bondgenoot van het democratiseringsproces".

(uittreksel uit Le Soir van 13.2.98)

Wist je dat... ?

- ... in de jaren aanslepende burgeroorlog in Guatemala, waar nu in principe een einde is aangekomen met de ondertekening van een overeenkomst tussen president Arzú en de bevrijdingsbeweging, naar schatting 150 tot 200.000 mensen het leven verloren.
- Colombia nummer één staat op de wereldranglijst van de moordaanlagen en er negenmaal meer gepleegd worden dan in de Verenigde Staten.
- ... de rijkste man van Mexico evenveel verdient als de zeventien miljoen armste burgers van het land.
- ... indien er ooit een werkelijke Arabische eenheidsstaat zou komen deze staat zich, van west naar oost tot 8000 km. zou uitstrekken en met een oppervlakte van 13,7 miljoen vierkante kilometer de grootste staat van de wereld zou zijn? Dat dit land meer inwoners zou hebben dan de VS of Rusland en 2/3 van 's werelds gekende

oliereserves bezitten.

- ... ondanks de racistische uitspraken van Le Pen tegen de vreemdelingen er 18 miljoen Fransen zijn die minstens een grootouder hebben die vreemdeling was, wat 1 op de 3 Fransen uitmaakt.
- ... één vijfde, het rijkste deel, van de wereldbevolking beschikt over 80 % van de wereldinkomsten terwijl het vijfde armste deel amper over 0,5 % beschikt.
- ... in de volgende twee decennia in Afrika 500 miljoen mensen in steden zullen wonen en dit bijna zoveel is als in het ganse continent.
- ... er in Afrika gemiddeld één dokter is voor 25.000 inwoners terwijl we in Europa 3,6 dokters hebben per 1.000 inwoners.
- ... tijdens de laatste vijf jaar in Mexico 2000 mensen ontvoerd en slechts tegen betaling van een hoog losgeld vrijgelaten werden. In 1996 waren er dit in Colombia niet minder dan 1.130 personen.

- ... dat in Afrika 59 % van de bevolking leeft uit inkomsten van de informele economie.
- ... de Europese bevolking in 1939 nog 18,4 % van de wereldbevolking uitmaakte, in 1997 nog slechts 10,2 % en dit in het jaar 2000 nog slechts 8,4 % zal zijn. Het geboortecijfer bedraagt er nog slechts 1,53 %.
- ... sinds 1968 de bevolking van Afrika verdubbelde daar waar de opbrengst van de voedingsproducten sinds 1970 daalde met 20 %.
- ... er in de Golfoorlog 100.000 Irakezen het leven verloren tegenover 115 Amerikanen.
- ... 65 % van de Iraniërs jonger is dan 24 jaar. Het stemrecht toegekend is vanaf 16 jaar, 61 % van de 60 miljoen inwoners van Iran in steden woont. De alfabetisatiegraad van de vrouwen tussen 15 en 49 jaar gestegen is van 28 % in 1975 naar 65 % in 1991. Het gemiddeld aantal kinderen per vrouw, tijdens dezelfde periode gedaald is van 7,2 % naar 3,5 %.

De 48 armste landen

In de internationale politiek worden de 48 minst ontwikkelde landen MOL's genoemd.

De meeste van deze armste landen liggen in Afrika, maar er zijn er ook acht in Azië, vijf in de Stille Zuidzee en een in Latijns-Amerika. Als men enig inzicht heeft op de armoede die in verschillende landen van Latijns-Amerika heerst dan kan men hieruit besluiten dat, om tot de MOL's te behoren, men eigenlijk superarm moet zijn.

Deze armste landen die steeds dreigen verder achterop te geraken zitten tot over de oren in de schulden. In bijna de helft van de MOL's overtreft de schuldenlast het Bruto Nationaal Product (BNP).

In 1980 bedroeg het aandeel van de armste landen in de wereldhandel nog 0,85 %, in 1995 was dat gedaald tot 0,46 %. Voor Mozambique, een van de armste onder de groep van de 48 minst bedeelden wordt het inkomen per hoofd geschat op 112 dollar voor het jaar 1995. De minst ontwikkelde landen wiens povere export bestaat uit landbouwproducten (b.v. export van vlees, suiker, cacao, koffie, fruit, tabak) worden hierbij gehinderd door de hoge invoertarieven die de geïndustrialiseerde landen opleggen.

De Europese Unie bijvoorbeeld legt op onbewerkte tabak een heffing van 16 % maar op verwerkte het dubbele. Op tropisch fruit 5 % maar op het sap van dezelfde vrucht het driedubbele. Een kwart van de tarieven van E.U. overstijgt de 30 % heffing maar voor sommige producten kan dit oplopen tot een tarief van 350 % of hoger. Het tarief voor rijstimport in Japan kan zo oplopen tot 550 %.

Wil men het niet langer bij woorden laten dan is het wenselijk dat t.o.v. de armste landen een minimum aan invoerheffingen worden opgelegd en dat, zoals reeds herhaaldelijk werd gevraagd, de buitenlandse schulden worden kwijtgelaten.

Het kan niemand ontgaan dat de geïndustrialiseerde wereld en de internationale financiële organisaties als het IMF en de Wereldbank heel wat meer belangstelling hebben voor de Aziatische tijgers die in moeilijkheden verkeren. (ads)

Front National / Een nieuwe provocatie

Bruno Mégret, de handlanger van Jean-Marie Le Pen, die, alhoewel hij

zelf geen gemeenteraadslid is, heeft in Vitrolles waar zijn vrouw burgemeester is van het F.N.-gemeentebestuur, wel de brutaliteit gehad persoonlijk aan te kondigen dat er een nieuwe gemeentewet zou ingevoerd worden. Voortaan zal de gemeente, volgens Mégret, voor de pasgeboren kinderen waarvan een van de twee ouders de Franse nationaliteit heeft of uit een land van de Europese Unie komt, een premie ontvangen van 5.000 F.Fr.

Met deze maatregel wil het Front National de niet-Europese burgers die in de gemeente wonen straffen. Het is Mégret en het F.N. nochtans bekend dat op 26 november 1984 een ongeveer gelijkaardig voorstel uitgevaardigd door het college van Parijs door de rechtbank vernietigd werd.

Mégret, het F.N. weten dus bij voorbaat dat hun beslissing eveneens zal vernietigd worden. Maar met deze provocatie willen ze de populistische toer opgaan om de naïeve burgers op sleeptouw te nemen. J.M. Le Pen heeft ondertussen de drie andere steden waar het F.N. aan de macht is opgeroepen om dezelfde maatregel te nemen (ads)

Nieuwe wapens

Op een ogenblik dat de Amerikanen met een militaire tussenkomst in Irak dreigen verklaarden hun experts dat ze klaar zijn om bij een gewapend treffen hun nieuwe "verstandige" wapens in te zetten. Het Pentagon heeft het over een arsenaal wapens dat bijzonder efficiënt is.

De "Advanced Unitary Penetrator", heeft het over een bom die ontwikkeld werd om door drie meter dik beton te "glijden".

Het ministerie van defensie heeft het eveneens over een nieuwe technologie om wapens in een specifieke ruimte binnen een gebouw te drijven.

"We kunnen het wapen door een reeks kamers sturen en precies die ruimte viseren die we willen vernietigen" zegt Frank Robins van het Laboratorium van de luchtmacht in Florida waarmee "accuraat verrijnde wapens" worden bedoeld die langs omwegen naar hun doelwit toegaan.

Ondertussen werd op de t.v.-zender "France 2", door het ministerie van defensie haar nieuwe wapens gedemonstreerd: een geweer waarmee men achter een hoek kan schieten...

Voor de wapenfabrikanten zou een nieuwe oorlog in de "golf" uiterst geschikt zijn om hun nieuwe wapens te

testen. Het aantal slachtoffers, ook burgers, dat dit oplevert is voor hen de minste zaak. (ads)

Europa: de Palestijnen en de Israëli's

De Europese commissie is de belangrijkste handelspartner van Israël en de belangrijkste hulpverlener aan de Palestijnen maar toch wordt Europa door de regering van Israël en de Verenigde Staten als "quantité négligeable" buiten de onderhandelingsproblemen gehouden.

De commissie wees er kortelings op dat Europa in totaal met 1,68 miljard Ecu's (± 66 miljard frank) voor de periode 1994-1998 tot het vredesbedrag heeft bijgedragen. Berekend tot de hulp die door de Europese Unie aan de Palestijnen werd overgedragen bedraagt deze 258 ecu's (10.200 fr) per inwoner t.o.v. 32 ecu's (1.260 fr) voor de begunstigden van de Conventie van Lomé.

Dit heeft niet verhinderd dat het Palestijns Bruto Nationaal Product (BNP) met 35 % teruggelopen is sinds 1993, de werkloosheid verdubbelde gaande van 20 % tot 42 % naargelang de regio en de privé investeringen teruggebracht werden tot een kwart van wat ze waren in 1993.

Deze situatie vindt zijn oorsprong in het feit dat Israël de Palestijnse autoriteiten verhindert een vrije handel te drijven met de wereldmarkten o.m. met Europa dat voor hen de belangrijkste partner kan zijn.

Netanyahu verklaarde wel dat de Palestijnen over de mogelijkheid moeten kunnen beschikken hun economie te bevorderen maar in werkelijkheid blijft hij alle middelen zoeken om stokken in de wielen te steken. Een frappant voorbeeld is het verzet van Israël tegen de afwerking van een haven en een luchthaven in Gaza, werken die door de E.U. gefinancierd worden en onontbeerlijk zijn voor de Palestijnse economie. De Israëlische regering verwijt Europa in het conflict in het Midden-Oosten geen onafhankelijke positie in te nemen gezien haar humanitaire hulp aan de Palestijnen. Ondertussen ontvangt Israël, sinds jaren, van de Verenigde Staten een jaarlijkse subsidie van 3 miljard dollar om dan niet te spreken van de wapens die ze van de V.S. ontvangt.

Hoelang gaat Europa zich door Netanyahu en de Amerikanen in de hoek laten drummen? (ads)

De Palestijnse hoop op eigen staat is vervlogen

De verschillende zelfmoordacties van enkele maanden geleden vormen de extreme expressie van de Palestijnse wanhoop. Als je die wanhoop analyseert kom je tot die conclusie. De situatie in bezet gebied is momenteel uitzichtloos. De Palestijnen staan met hun rug tegen de muur en hebben iedere hoop verloren. Feit is dat na de Oslo-akkoorden de Palestijnen hoopten dat eindelijk aan hun minimeis, een Palestijnse staat, zou worden voldaan. En die hoop is nu, en was ook al onder de Arbeiderspartij, vervlogen. En ik denk dat je, door ze iets van die hoop terug te geven, iets zou kunnen veranderen in de mentaliteit van die mensen die de zelfmoordenaars van wapens voorzien. Nog belangrijker is het de bevolking hoop te geven. Als ze voelen dat de onderhandelingen tot een eigen staat zullen leiden en dat de misdadige aanslagen hun zaak alleen maar schaden, zal een andere sociale atmosfeer worden geschapen. Met de huidige regering is die hoop echter de bodem ingeslagen.

Bezette gebieden

Aan de andere kant verbaast het mij dat er niet meer aanslagen zijn, gezien de erbarmelijke toestand in bezet gebied. Ik heb veel contacten met Palestijnen, meer dan andere Israëli's en ik zie hoe ze in armoede leven, die is veroorzaakt door 25 jaar bezetting. De Israëlische regering heeft de Palestijnen aangemoedigd in Israël te komen werken, een goedkoop arbeidsreservoir voor de Israëlische economie. De Palestijnen werden daardoor totaal afhankelijk van Israël en lijden nu zeer door de afsluiting van bezet gebied na iedere zelfmoordaanslag. Afsluitingen die toch niet helpen, omdat er altijd wel mazen in het net zijn om naar Israël te komen. Verwonderlijk is echter dan in Hebron waar vele mensen werkloos zijn, toch nog enige hoop bestaat en over vrede wordt gesproken.

De Israëlische samenleving

Wij hebben hier te maken met drie groepen. De eerste, extreem rechts, zijn de kolonisten en hun aanhang, mensen die serieus geloven dat het hele land tussen de Middellandse Zee en de Jordaan exclusief aan het joodse volk toebehoort. God heeft hen dit beloofd en er zijn er die zelf nog een veel groter stuk willen. Zij zijn bereid tot elk offer. Ze zijn tamelijk goed georganiseerd, hebben een streng zelfbewustzijn, maar zij vormen slechts een minderheid, tien procent van de bevolking. Dan is er het vredeskamp, dat van mening is dat wij niet moeten heersen over een Palestijnse bevolking. Zij zijn bereid land te ruilen voor vrede en accepteren een Palestijnse identiteit. Deze groep maakt eveneens tien procent van de bevolking uit. Daartussenin zit de resterende tachtig procent. Zij vertrouwen de Arabieren niet en geloven niet helemaal dat vrede mogelijk is. Aan de andere kant zijn deze mensen niet gehecht aan het bijbelse land van 2000 jaar geleden en zij zullen er zeker geen militaire oplossin-

Palestijnse staat

Wij willen benadrukken dat een echte en blijvende vrede voor Israël alleen mogelijk is wanneer de Palestijnen een eigen staat krijgen die voldoet aan hun minimale nationale aspiraties. Dit betekent een volledig onafhankelijke Palestijnse staat in de in 1967 bezette gebieden met Oost-Jeruzalem als hoofdstad.
Gush Shalom, vredesorganisatie

gen voor over hebben. Er zijn dus redenen genoeg waarom deze mensen hun opstelling zouden kunnen wijzigen. Een groot deel stemde voor Netanyahu, die hen vrede door veiligheid beloofde, maar niet precies weet wat hij hiermee bedoelt. Wel beloofde hij door te gaan met de Oslo-akkoorden en een totale breuk kan hij politiek niet maken.

De laatste vijf jaar is er nog een ander fenomeen, namelijk die mensen die de Palestijnen kwijt willen, een totale scheiding. De Palestijnen in hun eigen land met een hoge muur ertussen. En vooral na de terroristische aanvallen willen deze leiden "die verdomde Arabieren" kwijt.

Dit is niet mijn motivatie. Ik ben voor een vrede met open grenzen, integratie van Israël in het Midden-Oosten en

Jeruzalem

Wij willen onze Jeruzalem-campagne ophoew voeren en zodoende iedereen laten weten aan het idee dat Jeruzalem de gedeelde hoofdstad van twee staten zal moeten zijn. Nu verdeelt Jeruzalem twee vijandige bevolkingsgroepen, door een wederzijds compromis kunnen we herenigd worden.
Gush Shalom, vredesorganisatie

economische en culturele betrekkingen. Ik denk echter dat, nu vele Israëli's denken over een scheiding, dit in de toekomst zal leiden tot een Palestijnse staat en na vele jaren tot een soort van verbodering met de Palestijnen.

Jeruzalem

Jeruzalem vormt een praktisch, symbolisch en emotioneel probleem, zowel voor de Palestijnen als voor de Israëli's en alle anderen die erbij betrokken zijn. Na 1967 was er bij de Israëlische regeringen steeds weer de tendens van een verenigd en ondeelbaar joods Jeruzalem. Deze opstelling blokkeert iedere oplossing. De Palestijnen zijn hier emotioneel en praktisch bij betrokken. Jeruzalem is het politieke, sociale en economische centrum van de Westoever. Er wonen 200.000 Palestijnen met hun vakverenigingen, ziekenhuizen enz. Verder is Jeruzalem het middelpunt van drie godsdiensten: christendom, jodendom en islam. Wij willen het probleem Jeruzalem demystificeren. Er is een klein centrum van één of twee vierkante kilometer, waar men emotioneel bij betrokken is. Daaromheen bestaat een groot bebouwd gedeelte van 80 of 90%, dat toeristisch niet aantrekkelijk is. De Oude Stad is omringd door muren uit de Ottomaanse tijd. Binnen die muren is de klaagmuur belangrijk uit het oogpunt van jodisme, de Heilige Grafkerk voor de christenen en de El Aksa moskee waar Mohammed ten hemel voer voor de moslims. Wij moeten het werkelijke Jeruzalem scheiden van het symbolische en het emotionele. Het gedeelte dat bewoond wordt door joden moet geregeerd worden door Israël en het Palestijnse deel door de Palestijnen, en er moet vrijheid van beweging zijn door de hele stad.

Nabije toekomst

De eerste drie of vier jaar zullen er nog afschuwelijke gebeurtenissen kunnen plaatsvinden. Het maximum dat Netanyahu wil geven is minder dan de

minimumeisen van de meest gematigde Palestijnen. Het programma dat twee à drie maanden geleden is uitgelekt naar de pers, is het zogenaamde Allon Plus Plan. In de jaren '70 werd dit voorgesteld door de Arbeiderspartij ten tijde van minister Allon. De Westoever zou in tweeën worden gedeeld, de helft kwam aan Jordanië en de andere, de Jordaanvallei, zou aan Israël komen. Maar men heeft dit plan laten varen. Netanyahu heeft dit weer ter tafel gebracht, maar wil zelfs meer annexeren dan oorspronkelijk het plan was. Veertig procent zou aan de Palestijnen komen in een soort van enclaves en zestig procent aan Israël. Er is geen enkele kans dat dit geaccepteerd zal worden door de Palestijnen. Verder moet heel Jeruzalem dan ook bij Israël blijven en moeten er veel meer Joden en minder Arabieren wonen. Men is hard bezig dit waar te maken.

In Hebron heeft Netanyahu aan het begin van zijn carrière concessies gedaan die al waren vastgelegd door de vorige regering. De Palestijnen kregen het grootste deel van Hebron en de kolonisten bleven er wonen. In ieder geval kunnen we verwachten

Nederzettingen

We moeten uitleggen dat er voor een rechtvaardige oplossing geen ruimte is voor bewapende kolonistenenclaves. De kolonisten zullen moeten kiezen tussen teruggaan naar Israël, of blijven als joodse burgers leven in een Palestijnse staat. Het is het probleem van de nederzettingen waart wij onze volgende campagne aan willen wijden. We stellen een boycot voor van producten uit nederzettingen. Via o.a. de media zullen we een lijst van dergelijke producten publiceren. Door het groeiende bewustzijn van de consument in Israël, kan dit een succesvolle actie worden...

Gush Shalom, vredesorganisatie

dat de spanningen de komende jaren zullen toenemen, hetgeen tot conflicten zal leiden. De politiek van Netanyahu zal niet lang succes hebben, omdat het Israëlische publiek niet bereid is

zijn voor de kolonisten de oorlog in te gaan. Een deel van de Westoever en de Gazastrook wordt nu gecontroleerd door de Palestijnse politie, die in feite meer op een leger lijkt en op militaire leest is geschoeid en georganiseerd. Zo'n dertig tot veertigduizend man zijn voorzien van lichte wapens. Zij kunnen natuurlijk niet op tegen het Israëlische leger met zijn tanks, artillerie, vliegtuigen en nucleaire bewapening, maar een herbezetting zal honderden, ook Israëlische, levens kosten en dat is politiek niet acceptabel voor de Israëlische bevolking. Het zal een guerrilla-oorlog worden in de Palestijnse steden. Ik kan niet voorstellen wat er precies zal gebeuren. Netanyahu zal proberen zijn politiek door te voeren. Of hij een ideoloog of opportunist is weet niemand. Ik ben van mening dat er uiteindelijk een regering zal komen die bereid is land op te geven voor vrede en dat dit zal leiden tot een Palestijnse staat.

Adam Keller

met dank gedistilleerd uit een vraaggesprek met A. Keller in De Brug, blad van SIVMO-Nederland

Een religieuze oorlog in Israël

De Israëlische pers maakte kort geleden melding van een ruzie tussen Moshe Gafni, een religieuze en ultra-orthodoxe volksvertegenwoordiger en Yossi Sarid, de leider van de linkse vrijzinnigen van de Meretzpartij.

"Als je een burgeroorlog zoekt zal je die krijgen" zegde de eerste.

"Begin eerst te werken en volbreng je dienstplicht zoals iedereen, bende parasieten" zegde de tweede.

Deze botsing illustreert de toenemende spanning, verontrustend voor de regering, tussen de meerderheid van seculiere joden en de religieuze minderheid in Israël.

Uit een kortgeleden gehouden onderzoek is namelijk gebleken dat 60 % van de ultra-orthodoxe mannen tegen slechts 10 % in het overschot van de bevolking, niet werken, geen baan zoeken en ook geen dienstplicht vervullen. De meesten, zelfs van een ver gevorderde leeftijd, hebben zich laten inschrijven als "religieuze" studenten en genieten als dusdanig openbare subsidies van verschillende instellingen. Zo 12 % van de gemiddelde openbare inkomsten naar de niet ge-

lovige joden gaat, dan stijgt dit tot 51 % voor het kleine deel van de religieuze bevolking die men de "mannen in het zwart" noemt.

Gevolg, dat waar het gemiddelde van de inkomsten van de religieuze families, ongeveer 400.000 personen (5,5 miljoen inw. van Israël), twee derde van de meerderheid vertegenwoordigt betalen deze bovendien nog drie maal minder belastingen aan de staat. Het antagonisme tussen vrijzinnige joden en de religieuze Israëli wordt, sinds Netanyahu aan de macht is, steeds groter.

Over drientwintig volksvertegenwoordigers in het parlement beschikkend op de ééne-zestig, zijn het de drie formaties die zich op de Torah (de joodse wet) beroepen die de regering hun wil opleggen bij het opstellen van de begroting waarbij zij zoals dit jaar het geval was, zich ontzaglijke bijdragen laten toekennen om hun religieuze instituten te financieren.

Zo oefenen ze eveneens een bestendige druk uit op het "Opperste Gerechtshof" dat ze een "niet joods orgaan" noemen, op het openbaar onderwijs dat

door een ultra-orthodoxe minister geleid wordt, en op de sectoren die de openbare woningen ter beschikking stellen. Sinds enkele tijd hebben ze eveneens nieuw leven gegeven aan de "Shabbat politie", "de religieuze joodse ayatollahs" die zware boetes opleggen aan de joodse handelaars die de zaterdag hun winkel niet sluiten.

Zelfs het ministerie van defensie heeft het nodig geoordeeld vorige maand de aandacht te vestigen op het groeiend aantal jongeren, "de mannen in het zwart", die aan de drie jaar verplichte dienstplicht ontsnappen (de meisjes twee jaar) en als gevolg hiervan de toenemende tegenstelling in de Israëlische samenleving.

Onder het voorwendsel dat ze de Torah en de Talmud in de religieuze seminaries studeren zijn er jaarlijks dertigduizend ultra-orthodoxe jongeren die geen dienstplicht vervullen. Met reden beginnen veel Israëli's zich over de groeiende invloed van de ultra-orthodoxe joden vragen te stellen (ads)

Europa ook links bekijken

De voorgeschiedenis is gekend: De vaders van Europa waren opgegroeid in een geest van liberale economie en hun schepping was alleen denkbaar in liberale termen van vrijhandel en weinig staat, alhoewel dit niet kon zonder compromissen.

Wat er daarna kwam was onvermijdelijk van hetzelfde vaatje getapt. Het Europees Parlement had slechts een raadgevende stem en het feit dat de sociaal-democraten er van in het begin de grootste groep vormden had weinig invloed.

De belangrijkste beslissingen werden en worden nu grotendeels nog genomen door de raad der ministers (de regeringsleiders en één staatshoofd). Die vergadering is heel wat conservatiever dan de nationale parlementen zodat de opvattingen er met groter vertraging evolueren. De voorgedij van de Verenigde Staten speelt natuurlijk ook een belangrijke rol. Het is trouwens druk van de "leading country of the free world" dat de West-Europese Unie (die volgens de Europese afspraken nochtans verantwoordelijk was voor de coördinatie van de defensie) vrij vlug buiten spel werd gezet. Zij werd in feite verdrongen en gedegradeerd tot Europese poot van de NAVO. Het gaat zo ver dat nieuwe kandidaat-leden geen kans maken lid van de Unie te worden indien zij niet eerst het lidmaatschap van de NAVO "aanvragen" en zwaar betalen voor een dure bewapening die hen alleen kan steunen zoals de koord de gehangene

Zweden en Zwitserland zullen aan dergelijke verplichting ontsnappen. Het Matheus-effect uit de catechismus van de kapitalist kan men natuurlijk niet opzij zetten. (Indien gij veel hebt zal u nog meer gegeven worden. Hebt gij bijna niet zal u dat ook nog worden afgenomen.) Enig weerwerk van de sociaal-democraten begint nu eerst langzaam op gang te komen. Het moet gezegd dat de christen-democraten, alieszins in West-Europa nu ook meer en meer overhellen naar een concept van de economie met sociale correcties doch dit wordt nog te weinig voor de Europese Unie in de regelgeving vertaald. In feite vecht men tegen de tijd in de strijd tegen het wilde kapitalisme.

In het januarinumnummer van LINKS Europa (uitgegeven door de Stichting met dezelfde naam in Nederland en Groot-Brittannië) kon men voor het eerst forse linkse taal aantreffen ook bij een Brits Labour parlementslied. Peter Truscott is Brits lid van de socialistische fractie van het Europees Parlement en woordvoerder voor Buitenlandse Zaken en Defensie.

Onder de titel "Uitbreiding van de NAVO. Lach of ik schiet?" heeft hij het over het zeer negatieve effect van die uitbreiding op de betrekkingen met Rusland. Met name over de Baltische staten denkt Truscott dat men hen beter een andere weg naar veiligheid had kunnen bieden. Estland zou zeer goed op korte termijn lid kunnen worden van de E.U. De link van de collectieve veiligheid tussen de NAVO en de WEU zou ondergebracht kunnen worden in een afzonderlijk protocol voor lidstaten van de EU die ook lid zijn van de NAVO. Het een beetje verbeeldingskracht... zegt de auteur. Jammer dat men van een militaire organisatie moeilijk zoiets kan verwachten.

Enkele meningen over Europa

De 151 Duitse proffen hebben misschien geen gloednieuwe ideeën. Zij hebben wel de verdienste een laatste waarschuwing te sturen naar de verantwoordelijken van dit avontuur dat zeer kwalijke gevolgen kan hebben. Het gaat niet langer over meer of niet meer Europa, zelfs niet over het waarom. Iedereen weet dat de trein niet meer kan worden tegengehouden. De laatste waarschuwing gaat over de timing. Men wil iedereen in dezelfde sneltrein stoppen zonder dat men zich snieuze vragen gesteld heeft over de overlevingskansen van de landen met een zwakkere economie en of munt. Het huidige muntregime is er een met wisselkoersen die kunnen worden aangepast, zodat de zwakkeren desnoods even op adem kunnen komen.

Die reddingsboei wordt nu over boord geworpen en dezen die verdrinken hebben gewoon pech. Dit is wild kapitalisme met de regeringen als speelbal. Iets soepeler moet ook kunnen

Boeken over Europa

Ik vermeld hier enkele belangwekkende "klassiekers" over Europa. De platgereden paden worden zoveel mogelijk niet of neutraal bekeken.

Het is de bedoeling vanaf volgend nummer van VREDE regelmatig deze werken in de bespreking te betrekken.

Meer of minder Europa van André Riche (red.) uitgeverij Van Halewijck met stukken van Jaquers Delors, ge-

wezen voorzitter van de Europese Commissie van Euro- en gewezen Europarlementsleden, de permanente vertegenwoordiger van België, van onze minister van BZ, Eric Derycke e.a. Zowel de optimisten als de pessimisten hameren op de noodzaak het democratisch deficit te bestrijden

De Europese Leugen. Peter Vanderbruggen (Kritak 96) (de fabeltjes van de overbodige wisselkoersen), de restauratie van het EMS, de Leuvense proffen, het verschrikkelijk verdrag van Maastricht.

Tenslotte, de kennismaking met een Amerikaanse zienswijze. Lester Thurow brengt vaak interessante kritiek op de manier waarop Europa de eenmaking tracht te verwezenlijken. Zijn vergelijkingen met 200 jaar geschiedenis van de V.S. gaan slechts ten dele op en van zijn globale (lees mondiale) opvattingen waarmede hij de vreedzame antagonist: de US, Japan en Europa ten strijde zou willen zien trekken, kan ik alleen de mengeling onthouden van patriotisme, nationalisme en vrije onderneming. Dergelijke theorieën zijn mij een gruwel.

In Europa kan men zich alleen afvragen onder welke mat de eenzijdige klassenstrijd van het overwinnende kapitalisme nu eigenlijk werd gevoegd. Bondskanselier Kohl was ook zo zelfzeker bij de val van de Berlijnse Muur in '89 en verklaarde "het kapitalisme" heeft gewonnen. Amper een jaar later bleek dat de grotere en welvarende Bondsrepubliek de economisch krammikkige DDR zeer moeilijk op een sociaal verantwoorde manier zou kunnen opvangen. Het gebeurde dan maar volgens het traditionele recept van het wilde kapitalisme. Het gevolg van een gebeurtenis die op de schaal van Duitsland marginaal had moeten blijven was eigenlijk verschrikkelijk. De Bondsrepubliek wankelde zo erg dat het maar met moeite de Maastricht normen zal kunnen invullen. Vanzelfsprekend zal er wel op het toelatings-examen worden gezeurd maar toch.

12 februari '98
Victor Stuyck

Thabo Mvuyel Mbeki: voorzitter van het ANC en volgend president van Zuid-Afrika; maar is hij ook gematigd?

Op achttien december '97 werd op het ANC-congres de 55-jarige Thabo Mbeki verkozen tot partijvoorzitter. Hij volgt daarmee de legendarische 'historische' leider Nelson Mandela op. Als er in april 1999 dan parlementsverkiezingen zullen worden gehouden in Zuid-Afrika, dan kan je er van op aan dat Mbeki, Mandela ook zal opvolgen als president. Mbeki is binnen en buiten Zuid-Afrika niet zo heel erg gekend. De buitenlandse media noemen hem gematigd.

SACP

Thabo Mvuyel Mbeki werd op 18 juni 1942 (1) geboren in de Oost-Kaap als zoon van Govan Mbeki, vriend van Mandela en een belangrijk leider van de SACP (South African Communist Party). Govan Mbeki had binnen de SACP nogal wat ideologisch aanzien. Thabo Mbeki was (waarschijnlijk) zelf ook lid van de SACP tijdens z'n jeugd-jaren.

Mbeki is al altijd intellectueel geïnteresseerd geweest. Zijn vader noemde hem een boekenwurm. Hij las de groten der literatuur, maar ook de werken van Marx en Lenin. In 1962 ging hij studeren aan de universiteit van Sussex, Groot-Brittannië. Hij behaalde er een diploma in de economie. Op vraag van de ANC-leiding kreeg hij in Moskou ook een militaire training.

Thambo

Hij trad wat meer op de voorgrond, begin jaren '90 als rechterhand van die andere 'historische leider' van het ANC, Oliver Tambo die bovendien voorzitter-in-ballingschap was toen Mandela in de gevangenis was. Tambo was een jeugdvriend van Mandela en samen met die derde 'historische leider' Walter Sisulu radicaliseerden ze via de Jeugdliga van het ANC de Anti-Apartheidsbeweging drastisch. Toen Sisulu en Mandela voor jaren in de gevangenis belandden, kon Tambo naar het buitenland ontkomen. Van daaruit leidde hij de organisatie en structureerde hij de internationale druk op het Apartheidsregime. Mbeki's veelvuldig geprezen diplomatische kwaliteiten stammen wellicht uit die periode. Sinds 1975 was Mbeki lid van het uitvoerend comité van het ANC. In die positie heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd tot het maken van de keuze om het Apartheidsregime finaal uit te schakelen via onderhandelingen en het zoeken van politieke oplossingen, eerder dan zich te storten op een militair avontuur (wat niet wil zeggen dat de 'totale strategie tegen Apartheid' niet ook een militair luik inhield).

Tijdens die onderhandelingen had het

ANC een strategie voor ogen die mede is opgesteld door Mbeki. En ook nadat het lot van de Apartheid voorgoed bevestigd werd met verkiezingen in april '94 en het ANC aan een nieuwe periode, die van het besturen van het land begon, bleek Mbeki's visie zwaar door te wegen.

Vrije Markt

In economisch opzicht is Mbeki voorstander van een vrije markt en lijkt daarmee vertrouwen te kunnen schenken aan de zakenlui van Zuid-Afrika en de internationale gemeenschap. Mbeki laat niets los over het tijdstip waarop, of de omstandigheden waaronder hij z'n communistische ideeën voor z'n eerder liberale economische ideeën heeft verwisseld; net zo min heeft hij ooit uitgelegd in hoeverre hij dat effectief zou gedaan hebben. Een cabinetard (van eerder SACP-strekking) van Mbeki heeft mij ooit uitgelegd dat Mbeki's koerswijziging moet gezien worden als een daad van pragmatisme, een evenwichtsoefening tussen z'n radicalisme en zijn (politiek-strategische) realiteitszin. Mbeki heeft de naam om bijzonder rationeel te zijn en te beschikken over een feilloos gevoel voor wat haalbaar is in de praktijk. Eigenschappen die men ook bij Mandela aantreft (al worden die nog overvleugeld door een onmenselijk groot charisma).

Naam heeft Mbeki ook gemaakt met z'n aanpak van het probleem van de Inkatha Freedom Party. Deze Zoeloe-partij die sterk staat in de provincie Kwazulu-Natal en die zich compromitteerde door ver (te ver) mee te gaan in de apartheidlogica, heeft lange tijd een bloedige machtsstrijd uitgevochten met het ANC. Tegenwoordig is die spanning nog niet helemaal weg, maar ze is zeker geluwd en dat, zo wordt gezegd heeft men te danken aan Mbeki. Hij zoekt al jaren voorzichtige toenadering tot Inkatha en z'n leider Buthulesi en je kan zeggen dat het heeft geleid tot een begin van een politieke oplossing voor het probleem. Maar Mbeki heeft ook laten uitschijnen dat hij desnoods bereid is om Buthulesi in 1999 het vice-presidentschap te geven. Daar wordt over gezegd dat het te ver

gaat voor een aantal mensen binnen het ANC. Sommigen speculeren dat het een van Mbeki's zetten is om een paar ANC-zwaargewichten op een zijspoor te zetten. Mocht Buthulesi toe-happen, dan wordt het zeker een op-doffer voor Jacob Zuma die zich m.b.t. het onder controle brengen van het geweld in de regio, ook bijzonder heeft geprofileerd.

Herkenbaar gematigd

En als we het over politieke intriges hebben, kunnen we ook vermelden dat van Mbeki gezegd wordt dat hij rijzende sterren binnen het ANC (Lekota, Phosa) die z'n latere concurrenten zouden kunnen worden, probeert weg te manoeuvreren.

Hoe dan ook, het draagt allemaal bij tot het imago van Mbeki als ideologisch-vrije staatsman en politiek strateeg; een type leider die de wereldopinie (media) wel weet te appreciëren omdat het herkenbaar en 'normaal' is. Wellicht daarom wordt Mbeki 'gematigd' genoemd. We mogen echter niet verwachten dat met het aantreden van Mbeki als ANC-voorzitter (en straks misschien als president) Zuid-Afrika een andere koers zal gaan varen. En voor zij die hoopten dat de sterk geprofileerde Mandela-periode die nog veel putte uit een strijdvaardig verleden, afgesloten wordt en men kan overgaan tot 'de orde van de dag' (d.w.z. de oude machtsstructuren restaureren, zij het nu ontdaan van hun al te racistisch getinte ideologische verantwoording), heeft het waarschijnlijk mis. Mandela heeft in z'n afscheids-speech op het congres in duidelijke termen gesteld dat er meer inspanningen van de blanken (en hun kapitaal) verwacht worden. En het ziet er naar uit dat Mbeki het ook niet zal laten om effectieve veranderingen op een radicale manier door te drukken; ook daar is hij de man niet naar.

Jaak Perquy

(1) In een aantal Vlaamse kranten spreekt men m.i. onterecht van 1948 als z'n geboortjaar.

Woorden en daden

Na in zijn jaarlijkse "State of the Union" nog eens de oorlogstrommel te hebben geroffeld, kwestie van de aandacht af te leiden van de voor hem dreigende "affaires", heeft de Amerikaanse president Clinton de Verenigde Staten als het model voorgesteld met o.m. de volgende passage uit zijn rede.

"Dit zijn goede tijden voor Amerika. We hebben meer dan veertien miljoen nieuwe jobs; de laagste werkloosheid in 14 jaar; de laagste inflatie in 30 jaar; de inkomsten stijgen; een record aantal mensen woont in een eigen huis; het aantal steuntrekkenden is het laagste in 27 jaar; de misdaad daalt al vijf jaar op rij, ons leiderschap is ongeëvenaard ..."

Deze zienswijze wordt meestal in onze media en door heel wat politici verkondigd.

Enkel een blad als "Le Monde Diplomatique" zoals in haar januarinumnummer, hangt over de problemen een ander beeld op. Hieronder publiceren we een aantal gegevens uit "Le Monde" die een ander beeld geven van de tewerkstelling en de werkloosheid.

En is dan nog geen sprake van de gevolgen in de vele toeleveringsbedrijven waar uteraard ook veel mensen hun job zullen verliezen.

Hieraan moeten nog de gevolgen toegevoegd worden van de opeenvolgende fusies van grote bedrijven die, zoals bij de recente opsorping in de informaticasector door de inpalming van Digital (54.400 werknemers door Compaq (18.000 werknemers) ook heel wat afvloeiingen voor gevolg zal hebben.

Het is namelijk ook algemeen bekend dat het naarmate van de afdankingen is dat de aandelen op de beurs stijgen. Het is eveneens geweten dat, wat de zogezegde nieuwe jobs betreft, deze hoofdzakelijk bestaan uit deeltijdse arbeid. De recente staking van de pakjesverdelers, D.L.T. heeft hierop sterk de nadruk gelegd. Het zijn meestal jongeren of ouderen die onder weinig benijdenswaardige voorwaarden aan het werk komen.

Bovendien worden de cijfers van het aantal werklozen in de VS. niet opgesteld op basis van statistieken zoals bij ons maar op basis van opiniepeilingen. Wie in de periode voorafgaande aan de peiling enkele uren in de maand gewerkt heeft komt niet in het cijfer van het aantal werklozen voor.

En is het niet bekend dat in de V.S., volgens officiële gegevens, er niet minder dan 35 miljoen mensen leven met een inkomen dat onder het levensminimum ligt?

De steuntrekkenden zijn verminderd zegt Clinton. Was het echter dezelfde Clinton niet die tijdens zijn laatste kiescampagne, de standpunten van de republikeinen overnam, waarin hij zelf ten strijde trok tegen diegene die van de sociale voorzieningen leefden, o.m. de ongetrouwde moeders? Werd hij hiervoor niet in zijn eigen Democratische partij, o.a. door Jesse Jackson,

aangevallen?

Clinton moet het duidelijk, met zijn mooie woorden, hebben van het rijkste deel van de bevolking en van de middenklasse.

Uit onderstaande gegevens blijkt dat voor miljoenen mensen in de Verenigde Staten de waarheid, de werkelijkheid, er anders uitziet.

André De Smet

Zo zijn ze...

De gewezen Amerikaanse senator, Bob Dole, de tegenstander van Bill Clinton tijdens de laatste presidentsverkiezingen, werd door de regering van Taiwan aangeworven als consultant.

Deze toekomstige job zal hem 30.000 dollar (± 1 miljoen 80.000 frank) per maand opbrengen. Een peulenschil...

De laatste aangekondigde afdankingen in de Verenigde Staten

- WHIRLPOOL (13 september 97): gaat zijn effectieven met 10 % (4.700) personen verminderen.
- CITICORP (21 oktober 97): schaft 7.500 arbeidsplaatsen af.
- LEVI-STRAUSS (5 november 97): sluit elf bedrijven en dankt 6.400 mensen af.
- FRUIT OF THE LOOM (5 november 97): 2.900 afdankingen.
- EASTMAN KODAK (11 november 97): kondigt 10.000 afdankingen aan.
- K. MART (14 november 97): de reus van de grote verdelers plaatst 11 % van zijn personeel (28.500) op vervroegd pensioen om ze te vervangen door jongeren met een lager loon en gedeeltelijke arbeid zonder sociale voordelen zoals de ziekte-

verzekering. Geschatte besparingen: 80 tot 130 miljoen dollar per jaar.

- KIMBERLY - CLARK (21 november 97): sluit 18 bedrijven en slinkt het aantal loontrekkenden af met 7 % (5.000).
 - GENERAL MOTORS (21 november 97): sluit zijn bedrijf Buick in Flint bij Detroit waar 2.900 arbeiders werken.
 - SINGER (5 december 97): wil 104 miljoen dollar per jaar uitsparen door 25 % van zijn effectieven, 6.000 loontrekkenden, af te danken.
 - PHILIP MORRIS (8 december 97): schaft 2.500 werkposten af in voedingsbedrijf Kraft.
 - SPEELTUIGEN HASBRO (10 december 97): vermindert zijn personeel met 20 % (2.500 personen) in het kader van een herstructurering met doel de winsten op te drijven.
 - BOEING (16 december 97): kondigt voor 98 de afschaffing af van 12.000 arbeidsplaatsen na er twee jaar geleden 40.000 te hebben aangeworven
 - POLAROID (16 december 97): vermindert zijn effectieven met 1.500 personen.
 - NABISCO (16 december 97): schakelt 2.500 werkplaatsen (10 %) uit zijn tabakbranche.
 - APPLE (10 januari 98): deze P.C. bouwer schrapt vanaf maart 4.500 banen af.
 - A T. & T. (23 januari 98): gaat 19.000 banen afschaffen (15 %) van het personeelsbestand
- Deze afslanking zou een besparing moeten uitmaken van 110 tot 180 miljard frank. In januari '96 werden reeds 40.000 mensen de laan uitgestuurd. Deze telecomgroep heeft jaarlijks een personeelsverloop van gemiddeld 10.000 werknemers.
- RAYTHON (23 januari 98): de Amerikaanse vliegtuigbouwer heeft bekend gemaakt 9.700 posten te schrappen uit zijn activiteiten voor defensie. De groep die vorig jaar Hughes en Texas Instruments aankocht werd door zijn aandeelhouders aangemaand vanaf het jaar 2000 jaarlijks 1,7 miljard dollar uit te sparen.

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de tewerkstelling in de Verenigde Staten er niet erg rooskleurig voorstaat. De aangekondigde afdankingen betreffen grote bedrijven wat zeker niet zonder invloed zal zijn op de vele kleine toeleveringsbedrijven.

Als men de media en de commentaren van sommige politici nochtans moet geloven daalt de werkloosheid in de VS. In december '97 sprak men zelfs van 4,6 %. De situatie in de V.S., o.m. voor wat de opslorping van de werkloosheid betreft, wordt ons dan ook als een model voorgeschoteld.

Gegevens, die we uit de krant "Le Monde" haalden, geven ons een andere kijk. Wat wel opvalt is dat naarmate er afdankingen zijn de aandelen van het bedrijf op de beurs stijgen. Men streeft dus geen politiek na voor tewerkstelling, integendeel.

Het is bovendien een publiek geheim dat, als er toch aanwervingen zijn, dit in hoofdzaak gaat voor deeltijdse arbeid, waarvoor dan nog ouderen en jonge mensen, zelfs kinderen, aangehouden worden. Het is eveneens bekend dat in de V.S. het werkloosheidscijfer wordt opgesteld op basis van opiniepeilingen en niet op basis van statistieken zoals bij ons. Wie tijdens de maand van de peiling slechts een paar uur gewerkt heeft komt dus niet

Barbaarse praktijken

In oktober 1997 werd door Amnesty International bekend gemaakt dat 100 landen, op een totaal van 193, de doodstraf hebben afgeschaft. De Verenigde Staten bevindt zich onder de 93 landen die de doodstraf nog toepassen, naast China, Indonesië e.a.

Rusland waar de doodstraf in feite nog niet afgeschaft werd heeft zich in 1996 bij zijn aansluiting bij de Raad van Europa verbonden om aan deze praktijk een einde te stellen.

Karla Faye Tucker die kort geleden in Texas geëxecuteerd werd was zeker schuldig. Zij heeft nooit de door haar uitgevoerde moord ontkend. Maar toch moet rekening worden gehouden dat iemand die in 1984 veroordeeld werd en 14 jaar lang op zijn executie heeft gewacht niet meer dezelfde persoon is.

Op de sinds jaren ter dood veroordeelden op 1 januari zaten er 3.300 te wachten in de dodengangen, zijn er 48 % blanken en 41 % zwarten daar waar deze laatste slechts 12 % van de Amerikaanse bevolking vertegenwoordigen.

Alles wijst er dus op dat de doodstraf in eerste instantie die mensen treft die uit de categorie van de achtergestelde sociale orden.

Een land waar de president bij zijn aanstelling op de bijbel zweert en deze president bij iedere officiële toespraak een optoep richt tot God om Amerika te beschermen, heeft geen reden om op deze barbaarse methodes fier te zijn. (ads)

op de lijst van de werklozen. Wat er ook van zij. De gegevens die hieronder vermeld zijn wijzen er op dat een nieuwe, een andere richting moet ingeslagen worden. Zoals met de economische en financiële crisis in Zuid-Oost-Azië bezwen wordt, de mondialisering van de economie kan geen oplossing bieden aan de werkloosheid.

De media vertellen de openbare opinie

leugens als ze spreekt over de lage cijfers van de werkloosheid in de Verenigde Staten. Wanneer bij de berekeningen dezelfde normen zouden worden gebruikt als in Europa (waar ze nochtans ook al vervalst worden) dan zou de werkloosheid opgelopen zijn van 9,3 % (in plaats van de officiële 6 %) in 1989 naar 10 % in 1996 (in plaats van 5,2 %).

Verkiezingen

Op maat gesneden...

Het dictatoriaal en corrupt regime van Suharto van Indonesië is met de financiële crisis in Oost-Azië aan het wankelen. De aldaar gevoerde, en door de westerse wereld zo geprezen "vrije markteconomie" heeft slechts gediend om de kinderen, familie en vrienden van Suharto de vrije hand te geven en monsterfortuinen te verzamelen. Vandaag worden de bovengenoemden er zich van bewust dat, met het in het zadel houden van Suharto, de sociale onrust aanzienlijk gaat toenemen. Maar de dictator zit vast in het zadel. Hij heeft zich reeds kandidaat gesteld om op zijn zesenzeventigste jaar, aan een zevende ambstermijn te beginnen. Hiervoor moet hij op 10 maart verkozen worden door het parlement maar gezien drie vierden van deze vergadering uit "zijn" trawanten bestaat, maakt dit geen problemen. Slechts drie partijen mochten in juli 1997 aan de verkiezingen deelnemen. De "Golkar", de partij van Suharto, het leger en de administratie behaalde er 70 % van de stemmen... Aan de 500 rechtstreeks verkozen afgevaardigden worden nog eens 500 leden toegevoegd. De helft hiervan wordt door Suharto zelf en de andere helft door het parlement verkozen. Er zijn dus geen problemen voor de dictator, de vriend van het westen, en de verdediger van de westerse democratie.

Kenia - President - 21/12/97

Door de nationale kiescommissie werd op 4/1 de uitslag bekend gemaakt van de presidents- en parlamentsverkiezingen. Daniël Arap Moi (in de volksmond Moibutu genoemd) die sinds 1978 president is, werd voor de vijfde en laatste maal als president verkozen. Moi behaalde 40,1 % van de stemmen (3 % beter dan in 1992) en meer dan de vereiste 25 % in vijf provincies.

Zijn bijzonderste rivaal Mwai Kibaki, gewezen vice-president en kandidaat van de democratische partij, bekam 31 % van de stemmen. De verdeeldheid van de oppositie die zich niet akkoord kon stellen op een gemeenschappelijk kandidaat (er waren zeven kandidaten) is nogmaals in het voordeel uitgevallen van Moi.

De kiescommissie krijgt van de oppositiekandidaten het verwijt toegelaten te hebben dat de kiesverrichtingen vervalst werden en eisen hervverkiezingen.

Ook de nationale raad van kerken wijst er op dat de verkiezingen in een sfeer van chaos en ondoeltreffendheid verlopen zijn.

De opkomst bedroeg 65 % met een hoogtepunt van 75 % in het kiesdistrict waaruit Moi afkomstig is.

Voor het parlement waarvoor de verkiezingen dezelfde dag plaats hadden behaalde het KANU, de partij van Moi, 102 zetels tegen 98 voor de verenigde oppositie.

Tien zetels blijven nog te verdelen maar het volstaat dat het KANU er hiervan 4 binnenhaalde om de absolute meerderheid te hebben. Voor het eerst in de geschiedenis van het land werd een vrouw, een muzelmaanse, verkozen.

Litouwen - President - 4/1/'98

Zeven kandidaten namen aan de eerste sterronde deel op 21/12. Paulauskus, kandidaat van de arbeiderspartij ging met 45,35 % van de stemmen zijn tegenstander Adamkus, die 27,9 % behaalde, vooraf. Men verwachtte zich dus aan een overwinning van Paulauskus in de tweede ronde. De vijf geëlimineerde kandidaten uit de eerste ronde riepen hun kiezers echter op voor Adamkus te stemmen.

Deze bekam 50,3 % van de stemmen tegen 49,7 % voor Paulauskus.

Adamkus, de nieuwe president verbleef de laatste veertig jaar in de Verenigde Staten en heeft de Amerikaanse nationaliteit. Als dusdanig was hij 25 jaar in dienst van het staatsagentschap voor de vrijwaring van de natuur in de omgeving van Chicago.

Hij verliet Litouwen in 1944 toen hij achttien jaar was, na als militant van een nationalistische organisatie te hebben deelgenomen in een Litouwse militaire eenheid, bewapend door de Wehrmacht, aan de strijd tegen het Rode Leger.

Genietende van een dubbele nationaliteit kwam hij slechts drie maanden voor de verkiezingen terug naar zijn land, om aan de verkiezingen deel te nemen.

Fundamenteel is er echter geen verschil tussen Adamkus en Paulauskus. Beide stellen zich op als verdedigers van de vrije markteconomie en de aansluiting bij de NAVO en de Europese Unie. De Litouwse president heeft buiten zijn inspraak in de buitenlandse betrekkingen een beperkte invloed op de binnenlandse politiek.

78,8 % van de 2,6 miljoen kiezers namen aan de stemming deel.

Cuba - Parlement - 11/1/'98

Van de 7,8 miljoen kiezers, ouder dan 16 jaar, die opgeroepen waren deel te nemen aan de aanwijzing van 601 volksvertegenwoordigers en 1.192 provinciale afgevaardigden namen er, volgens de nationale kiescommissie, 97 % aan de verkiezingen deel. Vijf procent stemde blanco of ongelidig.

De 601 kandidaten werden verkozen. De kandidaten werden volgens de Cubaanse formule, vooraf verkozen in de massa-organisaties, vakbonden, vrouwenverenigingen, kleine landbouwersorganisaties, enz. Volgens de krant Gronma vertegenwoordigden 35 kandidaten het leger. Men streeft er naar dat de kandidaten uit alle lagen van de bevolking komen: jongeren, vrouwen, arbeiders, boeren, intellectuelen, zwarten, sportmiddens, enz. Er waren geen katholieke kandidaat wel protestanten.

Fidel Castro had opgeroepen in blok voor alle kandidaten te stemmen maar hij wees er tevens op dat iedereen het recht heeft voor niemand te kiezen d.w.z. een of meerdere kandidaten te schrappen.

Deelnemen aan de verkiezing kan vanaf 16 jaar maar is niet verplicht.

Deze verkiezingen verlopen vanzelfsprekend niet volgens ons Europees of Amerikaans model met veel barnumreclame door de kandidaten. De propaganda is beperkt, voor iedereen gelijk en bestaat uit het bekend maken van de kandidaat in zijn kiesdistrict.

De nieuwe assemblee, verkozen voor vijf jaar, die dus uit 601 leden bestaat zal uit zijn midden een staatsraad kiezen bestaande uit 30 leden, die als taak heeft tussen de twee jaarlijks gehouden sessies de lopende zaken van het land te leiden.

Informatie en commentaar: André De Smet

Costa Rica - President - 1/2/'98

De nationale verkiezingscommissie heeft bekend gemaakt dat Miguel Angel Rodriguez, de kandidaat van de Eenheidspartij van Christen-Democraten (PUSC) met 2,4 % de presidentsverkiezingen won voor José Miguel Covales van de socialistische beweging, de Nationale Partij van de Bevrijding. (PLN)

Rodriguez behaalde 650.399 stemmen (46,8 %) en Corales 616.600 stemmen (44,4 %).

De opkomst bedroeg 71 %.

Rodriguez is een industrieel, universiteitsprofessor, advocaat en gewezen minister. Hij was ook van 1966 tot 1970 directeur van de Centrale Bank en van 1990 tot 1993 voorzitter van het parlement.

In 1994 verloor hij de presidentsverkiezingen tegen de kandidaat van P.L.N., de sociaal-democraat José Mai Figueres.

Cyprus - President - 15/2/'98

De aftredende president Glafos Clerides (70 jaar) werd in de tweede ronde herverkozen als president van het Grieks gedeelte van de republiek Cyprus.

Hij behaalde met 50,8 % van de stemmen een nipte overwinning tegenover 49,2 % voor zijn tegenstander de onafhankelijke kandidaat Georges Iakovou, gewezen minister van buitenlandse zaken. Deze laatste die de steun genoot van de communistische part AKEL en de democratische partij stond vooruit na de eerste ronde. Voor de tweede ronde had de sociaal-democratische kandidaat, die niet meer in aanmerking kwam, zijn kiezers de vrije keuze gelaten.

Clerides moet nu de onderhandelingen verder zetten met zijn Turkse tegenstrever op het eiland, Denktash om tot een oplossing te komen van de Cypriotische communautaire crisis. Hij zal eveneens de besprekingen inzetten voor de aansluiting van Cyprus bij de Europese Unie. Besprekingen die op 30 maart te Londen van start gaan.

Top...punt

Als men sommige politici en topambtenaren hun standpunten hoort verkondigen dan is het of zij, en zij alleen, de waarheid in pacht hebben.

Het loopt wel eens mis en dan doen ze of hun neus bloedt.

De financiële crisis in Zuid-Oost-Azië is daar het zoveelste voorbeeld van.

In augustus verklaarde Michel Camdessus, directeur-generaal van het Internationaal Muntfonds (IMF) nog "de landen van Zuid-Azië zijn in staat geweest een strategie op punt te stellen om zich van besmetting te vrijwaren".

Op 24 oktober slaagde de Amerikaanse topfunctionaris Alan Greenspan er nog in in een toespraak geen enkel woord over de crisis te zeggen terwijl deze reeds aan de gang was.

Robert Rubin, de staatssecretaris van de Amerikaanse schatkist wist vier dagen later nog te zeggen dat de "Zuid-Oost-Aziatische fundamenteën gezond waren". Nog beter. In zijn jaarlijks rapport voor 1997 feliciteerde het IMF "de Koreaanse autoriteiten voor hun benijdenswaardig financieel bilan". Leg maar eens uit hoe dat bovengenoemde personaliteiten, ondanks het machtig apparaat waarover ze beschikken, het niet zien komen hebben.

Is dit nogmaals niet het bewijs dat we de grote verklaringen van de politici kritischer moeten benaderen? (ads)

Fidel - Johannes Paulus, één strijd ?

Wat in 's hemels naam bezielt Fidel om de paus uit te nodigen? Zit Cuba zo aan de grond dat ze zelfs op de paus een beroep moeten doen? Of is deze paus veranderd? Deze en nog veel meer vragen heeft menigeen onder ons zich toch wel gesteld...

Om een en ander beter te kunnen plaatsen is het noodzakelijk dat we even dieper graven. De rol van de kerk en van religie in het algemeen is in Latijns-Amerika heel belangrijk: zwijgende steun aan dictaturen, maar ook ruimte waar anti-dictatoriaal verzet onderdak vindt, en zeker ook zoveel basisgroepen die werken aan bevrijding. Op Cuba was de kerk van oudsher de vriend van de burgerij en het grootgrondbezit. De clerus bestond voornamelijk uit Spaanse missionarissen uit reactionaire kringen (Opus Dei). Met de revolutie zijn ze samen met de elite verlokken naar het buitenland. De kerk op Cuba heeft echter nooit dezelfde rol gespeeld als in andere Latijns-Amerikaanse landen; zo is er eigenlijk nooit een kerkelijke aanwezigheid geweest op het platteland. Religie daarentegen is wel zeer belangrijk. 15% noemt zich katholiek of protestant, 85% zegt in iets te geloven (15% noemt zich atheïst, nu na 35 jaar revolutie). Santería is zeer belangrijk.

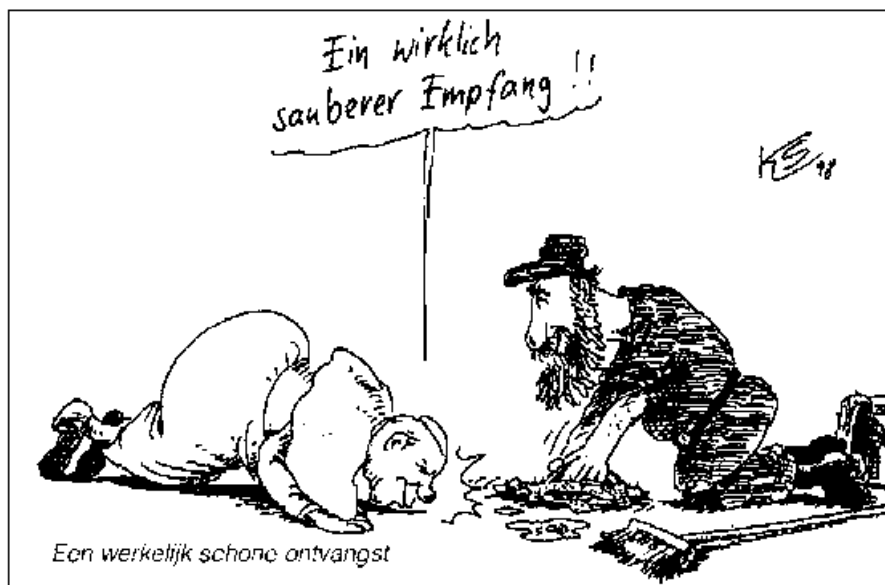
Revolutie

In het begin was er geen echt conflict tussen kerk en revolutie op Cuba. Zolang de revolutionaire maatregelen vrij "onschuldig" waren bestond er geen probleem. Op het moment echter van de landbouwhervorming, als de eigendomsverhoudingen dus werden gewijzigd, was het prijs. Openlijk gestook tegen het revolutionaire bewind, de scholen waren naarden van contra-revolutie, en bisschoppen en priesters deden de Amerikaanse invasie op de Varkensbaai in. Hierop kwam uiteraard reactie. Het aantal priesters werd teruggedrongen, ook 90% van de religieuzen werd uitgewezen. Dit was echter geen anti-religieuze houding maar gebeurde in het kader van de klassenstrijd. De clerus werd zeer voorzichtig

aangepakt, er werden geen kerken gesloten. Wel werd onderwijs, gezondheidszorg, ouderlingenwerk e.d.m. genationaliseerd.

Pausbezoek

Reeds van in het begin van de ambts

bekleding van Johannes-Paulus II werd er geprobeerd deze paus uit te nodigen naar Havana. Dat gebeurde in 1979, nadien opnieuw in '85. In 1991 heeft het niet veel gescheeld of het bezoek werd geconcretiseerd. In 1998 is het dan werkelijk zo ver.

Critici van Fidel dachten op voorhand dat men met het pausbezoek Cuba behoorlijk zou kunnen in een slecht daglicht stellen. Er werd geopperd dat er in Cuba geen publiciteit zou worden voor gemaakt, of zelfs dat gans de zaak zou worden verboden.

Maar het omgekeerde gebeurt. Fidel Castro roept iedereen op om deel te nemen, hij maakt er één groot Cubaans feest van. In zijn gekruide openings toespraak voor de ogen van heel de wereld hekelt hij het kolonialisme, tot grote woede van bisschoppen van Spanje, bijvoorbeeld, en van de Spaanse krant El País.

Vanuit de revolutionaire leiders wordt dit bezoek aangegroepen als een nieuwe oefening in nationalisme, waardoor ook de legitimiteit van Fidel en van de Cubaanse overheid wordt versterkt. De openheid heeft overal een positief effect. Terwijl de wereld toekijkt, wordt dit

pausbezoek een groot succes. Zeker in de wereld van katholieken in het algemeen, en vooral in Latijns Amerika is dit bijzonder goed onthaald geweest; ook in de VS.

Door dergelijke houding van het bewind kan de buitenwereld niet stellen dat de opkomst voor het pausbezoek

een graadmeter is van oppositie tegen het regime. De paus zelf heeft geen agressieve houding aangenomen. De pers moet grote moeite doen om iets te kunnen gebruiken tegen Cuba. Daarontegen vallen een aantal zeer positieve dingen over Fidel en Che te horen, vnl over de sociale realisaties. M.a.w. het hele gebeuren werd omgebogen naar een positieve beeldvorming over Cuba.

Besluit

Religie is belangrijk. Het is een factor die niet mag genegeerd worden, of waartegen geen confrontatie moet worden aangegaan. De kunst is er verstandig mee om te springen.

Hoewel de kerk zich de laatste tijd wat agressiever opstelt en iets aan kracht heeft gewonnen is haar impact beperkt. De vergelijking met Polen gaat niet op, omdat de rol van religie en kerk op Cuba veel geringer is. En bovendien is de leiding van Cuba niet te vergelijken met de leiding van Polen.

Na het ideologische offensief van 1996 zit de partij sterk in het zadel. Een sterke partij dus die open handelt met een zwakke kerk. Het omgekeerde dus van Polen of Nicaragua.

De contra-propaganda hoeft eigenlijk een dreun gekregen. Cuba komt als een normaal land tevoorschijn. De grote verliezers zijn de harliners bij de Miami-Cubanen, Washington en diegenen die Cuba willen isoleren.

samengesteld op basis van schema van Marc Vandepitte

Wapenexport in 1996

Een van de eisen van de Vlaamse Vredesweek 1997 was meer doorzichtigheid in de Belgische wapenhandel. In ons vorig nummer hebt u kunnen lezen dat er bij de regering een bepaalde graad van bereidheid bestond om de informatie over de landen van bestemming van onze handel te detailleren. Dat is dan uiteindelijk gebeurd begin januari.

Uit de gegevens die aan de parlementsleden werden verstrekt kunnen we enkele markante punten selecteren. Binnen de Navo verkochten we voornamelijk aan Frankrijk (389 miljoen BF), de VS (352 miljoen), Groot-Brittannië (265 miljoen) en Canada (212 miljoen). Turkije was goed voor 153 miljoen.

Het totaal van de verkopen aan Europese landen klom op tot 1,292 miljard

Saoedi-Arabië is de grootste afnemer met 4,74 miljard BF.

Israël kocht in 1996 voor 45,7 miljoen. Naar Mexico bedroeg onze export 272 miljoen; verder nog Brazilië (66 miljoen), Peru (23 miljoen) Ecuador (8 miljoen).

Naar Thailand werd voor 245 miljoen uitgevoerd. Naar Indonesië 84 miljoen, Maleisië 89,5 miljoen, Filipijnen 30. Marokko kocht voor 150 miljoen.

Eén van de criteria voor niet-toekenning van een uitvoervergunning handelt over het geval dat de wapens klaarblijkelijk zouden bijdragen tot het schenden van de rechten van de mens. En een ander spreekt over geen levering naar landen die in een burgeroorlog zijn verwickeld.

Als we de landen waar geleverd naar wordt even toetsen aan deze twee standaarden, dan zijn de twijfels toch wel huizenhoog of onze beleidsmensen wel ter goeder trouw de wet op de wapenhandel toepassen.

Turkije is een land waar de repressie tegen mensenrechtenactivisten, tegen journalisten bijzonder uitgebreid gedocumenteerd is. Aangezien we niet exact weten welke wapens werden geleverd kan niet worden nagegaan of ze bijgedragen hebben tot ongeoorloofde repressie. Wat we wel weten is dat het Turkse leger traditioneel ook is uitgerust met geweren FN-Fal 7.62mm en machinegeweren FN-MAG 7.62mm (1). Dit zijn type-wapens die in dagelijkse repressie-opdrachten worden gebruikt. Turkije is bovendien een land in oorlog. 3000 dorpen in Turks Koerdistan zijn ontvolkt, 10 provincies zijn gemilitariseerd met uitzonderingstoestand inclusief. Voldoende reden om conform aan de wet geen uitvoervergunningen toe te slaan.

Saoedi-Arabië bezit ook MAG-machi-

negeweren. Indonesië heeft FAL en MAG wapens en de onderneming PT Pindad produceert onder licentie een kopie van de FAL. Ook het Mexicaanse leger werkt met FAL en MAG, en de Mexicaanse Fabrica Nacional de Armas produceert zelf ook onder licentie FN FAL7 62mm geweren, dat doet ook het Israëliëse TAAS-Israël Industries Ltd.

Wat de levering aan **Mexico** betreft gaat een belangrijk deel van de 271,977 miljoen frank naar alle waarschijnlijk om AMX-pantser voor het leger waarvan België de levering gemeld heeft aan het VN-Register voor Conventionele Wapens in New York. (2) Hoe het met de mensenrechtenschendingen staat in Mexico hebben we eind vorig jaar nog kunnen vaststellen met de massaslachting in Acteal, Chiapas. De daders vinden we bij een paramilitaire militia. Uit de eerste onderzoeken zou blijken dat de wapens van deze paramilitairen uit het leger komen....

De leveringen aan **Indonesië** stoten ook bijzonder tegen de borst. De mensenrechtensituatie heeft nog geleid tot een fikse ruzie tussen Brussel en Djakarta rond ontwikkelingsprogramma's, maar wapens, dat's geen probleem. Bovendien bezet Indonesië wederrechtelijk Oost-Timor, tegen alle VN-resoluties in. Blijkbaar is dit geen bezwaar om wapens te leveren. Consequent als we zijn in dit landje, voerden we ook voor 45,739 miljoen wapens uit naar Israël.

Saoedi-Arabië is een absolutistische monarchie (3), waar volgens de grondwet elke kritiek op de islam, de koninklijke familie en de regering verboden is. Een vrijdijk netwerk van informanten zorgt ervoor dat de teugels strak kunnen worden gehouden. De pers is totaal onder controle van de overheid. De regering staat ook geen politieke manifestaties toe. Culturele bijeenkomsten mogen niet 'gemengd' zijn. Alleen het belijden van de islam is toegelaten. Hoewel het slavenendom in 1962 werd afgeschaft kennen we er nog altijd de "Khouyans", die volledig ten dienste staan van 'hun prins'. Er is geen minimumloon vastgesteld. De rechten van de buitenlandse arbeiders zijn haast onbestaand. Mensen van het Comité ter verdediging van de legiti-

me rechten werden gearresteerd en zonder proces opgesloten. Sommigen getuigden na hun vrijlating dat ze gefolterd werden. De doodstraf wordt er uitgevoerd, afhakken van ledematen, zweepslagen. Zijn normale straffen. Er is geen enkel verkozen politiek orgaan in Saoedi-Arabië.

Dit land is onze beste klant in wapenhandel.

GS

(1) FN Herstal. Quelle avenir pour la tradition armuriers. Luc Mampaey, GRIP Bruxelles.

(2) Persbericht Pax Christi Vlaanderen.

(3) Arabie Séoudite, JM Foulquier, Ed Albin Michel, Paris 1995.

Wist je dat...

● ... tegen het jaar 2010 de bebouwing van de planeet t.o.v. 1990 teruggelopen zal zijn met 40 %.

● ... uit studies gebleken is dat terwijl er in de jaren zestig 60 % van mening was dat in Groot-Brittannië een "klassenstrijd bestond" hun aantal in de jaren tachtig gestegen was tot 70 % en in 1995 tot 85 %.

● ... met een deel van de miljarden die nu jaarlijks door de militairen verspild worden aan 1,4 miljard mensen die geen drinkwater hebben 2,5 miljard kraantjes zouden kunnen bezorgd worden die ze hoogstnodig hebben.

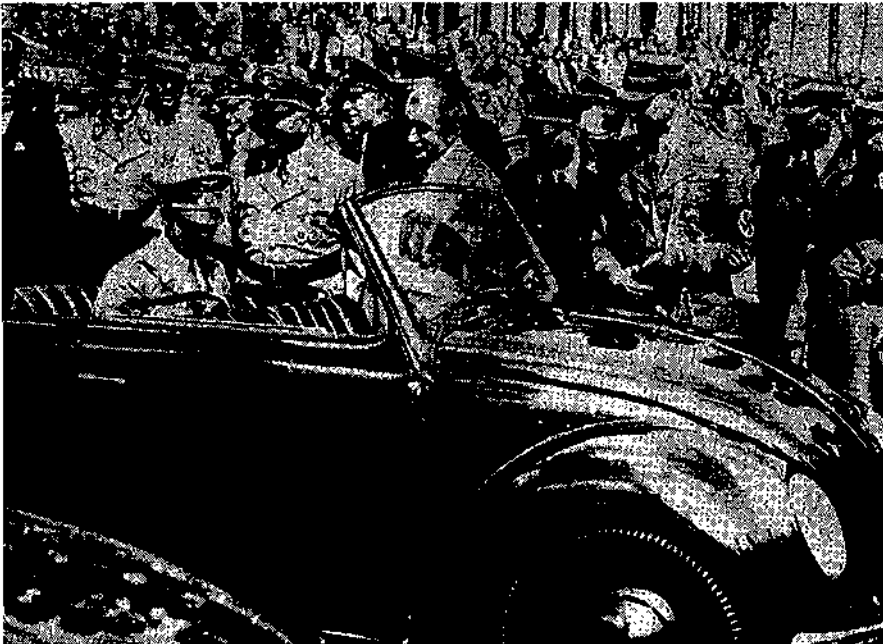
● ... dat een inwoner van de Verenigde Staten gemiddeld 900 liter drinkwater per dag gebruikt (zwembaden en industrie inbegrepen) terwijl een Afrikaan zich met 30 liter moet tevreden stellen.

● ... als er over een vermindering van werkdruk gesproken wordt de regeringen antwoorden dat "deeltijdse arbeid" de oplossing is wat het geval is voor 37,3 % van de Nederlandse bevolking wat voor gevolg heeft dat dit land, zoals Groot-Brittannië waar men dezelfde trend volgt, werkloosheidscijfers publiceert die vals zijn.

Een weinig glorieus geschiedenis

"Das Volkswagenwerk und seine Arbeiter im Dritten Reich"

Onder deze titel verscheen in 1996 een studie over Volkswagen van de hand van de Duitse historici Hans Hoummen en Manfred Grieger over ontstaan en rol van de autofabriek in het Derde Rijk.

In 1938 verschijnt de eerste volkswagen uitgedokterd door de ingenieur Porsche in opdracht van de Führer.

De geboorte van Volkswagen had plaats in de jaren '30. De patron ervan, Ferdinand Porsche, stelde de onderneming vanaf haar ontstaan in dienst van de oorlogsmachine van de nazi's. Tot de goede vrienden van Porsche behoorde de Führer himself, Dr Robert Ley, chef van het "Arbeitsfront", Reichsführer SS Heinrich Himmler, Frits Sauckel met de pompeuze titel van "Generallevolmachtiger für den Arbeitseinsatz".

De volledige geschiedenis is nog niet geschreven want de opvolgers van Porsche weigerden de inzage van de archieven aan de twee auteurs. (Hetzelfde gebeurde bij Peugeot. Hier ook werd een kijk in de archieven geweigerd die betrekking hebben op de samenwerking die destijds plaats had met Volkswagen.) Ook het Duitse ministerie van binnenlandse zaken weigert archieven ter beschikking te stellen in naam van de "nationale belangen".

In de werkelijkheid gaat het om de collaboratie met de nazi-oorlogsmachine gedekt te houden. Hierbij gaat het niet alleen om de samenwerking tussen de Duitse en Franse bourgeoisie, maar betreft het het grootste deel van het groot-kapitaal van bezet en onbezet

Europa. We weten toch nu hoe de Zwitserse en Zweedse banken de Duitse oorlogsindustrie financierden na de machtsgreep van de nazi's in 1933. De "eerbiediging" van de Zwitserse en Zweedse "neutraliteit" vormde een onderdeel van de nazi-strategie in die periode.

De nazi's waren in Duitsland nog maar een maand aan de macht of Hitler stelde een "industriële nota" op voor de Duitse federatie van de automobieliindustrie waarvan, zo toevallig, Porsche de voorzitter was. Het is goed te weten dat de almachtige Führer zijn tekst eerst onderwierp aan de goedkeuring van de grote lichten van de Duitse industrie. De Führer drukte de industriële wereld op het hart dat die niets te vrezen had van de herstructurering. In feite ging het om het inschakelen in de oorlogsindustrie. Die inschakeling zou tevens gepaard gaan met de opdrijving van de winsten. De maatregelen van de Führer voorzagen o.m. fiscale voordelen, subsidies voor de export en het ter beschikking stellen van goedkope arbeidskrachten. Daarom ook werden de vakbonden verboden en werden alle arbeidersorganisaties vernietigd.

De Volkswagenfabriek werd volgestouwd met goedkope Italiaanse werkkrachten. Duitse arbeiders; die waren voorzien voor "die Armee". In 1945 bestonden de werkkrachten van Volkswagen voor 90% uit niet-Duitsers. Het waren de slachtoffers van de Duitse oorlogsmachine die voor het verder bestaan van de fabriek moesten instaan.

De grote baas van Volkswagen hield zich niet alleen bezig met de constructie van zijn "kevers" maar was tevens voorzitter van de "Kommission Panzer" die een variëteit van pantserwagens produceerde waaronder de vermaarde Tiggertanks en het bombardementsvliegtuig "Junker 88".

De nazi-slogan "Freude durch Arbeit" werd "Vernichtung durch Arbeit". Duizenden gedeporteerde Russische arbeiders werden als slaven tewerkgesteld om maar niet te spreken van de bij de zes miljoen Russische krijgsgevangenen.

Zoals de massa-doders van de chemische trust I.G.Farben bleef ook Ferdinand Porsche de trouwe discipel van Hitler. Waarom ontkwam hij dan het lot dat Himmler (zelfmoord) en Sauckel (opgehangen) ten dele viel? Porsche leefde nog vele jaren gelukkig na de oorlog. Hoe dat kwam kan men raden.

Op het einde van de oorlog waren de meeste fabrieken van Volkswagen zwaar beschadigd, maar dank zij de geallieerde hulp en het Marshall-plan werden de fabrieken snel opgestart. De SS-vrienden van Porsche waren er niet meer, maar Porsche zelf was er nog. De nazi-partij was er ook niet meer maar daar kwam de Christen-Democratische Union van Konrad Adenauer... en Porsche betuigde zijn vertrouwen in de democratie, de vrije markt en de Europese constructie.

De tijden waren veranderd, en de slogans ook. Het "kevertje" daagde weer op en werd zijn symbool voor het Duitse economische wonder.

Albert De Coninck.

Anti-atoomrakettenbeweging

**"Het zijn immers niet de bommen en de raketten, maar wel de machinegeweren die in conflicten een zware tol eisen".
(De Morgen september 1997, naar aanleiding van De Vredesweek)**

De Vredesbeweging dacht er in september 1979 wel anders over toen de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken naar Brussel kwam met het voorstel Pershing en Cruise raketten op Europese bodem te plaatsen.

De wereldpolitiek zit dan volop in de Koude Oorlog. Amerikaanse militairen dokteren allerlei scenario's uit waarbij de Sovjet Unie als vijand wordt voorgesteld. Vooral Polen baart hen zorgen waar de scheepsarbeiders van Gdansk opkomen voor een vrije vakbond. Het 'Committee on the Present Danger' in de Amerikaanse Senaat onder leiding van Paul Nitze wil de SALT besprekingen kelderen en gebruikt de gebeurtenissen in Polen om een Sovjet invasie te ensceneren. Volgens deze 'experten' beschikt de Navo over niet voldoende slagkracht om het 'front' dat loopt van Noorwegen naar Zuid-Duitsland te verdedigen. Nochtans moet zelfs de Brittanica in haar jaarboek van 1980 in een artikel over de Nato besluiten:

"It was clear that there were enough nuclear weapons on both sides of the iron curtain to destroy Europe in a 'tactical' nuclear war."

Voor de Amerikaanse krijgsheren echter is Europa het theater waar kan geëxperimenteerd worden voor een 'limited nuclear exchange' met hun TNF (Theater Nuclear Forces).

De Amerikaanse conservatieve wapenlobby wil 108 Pershing II Medium Range Ballistic Missiles en 464 U.S. Operated ground-launched Cruise Missiles in Europa installeren. Al de Pershing I raketten in West-Duitsland moeten vervangen worden door de Pershing II.

De Cruise raketten moeten gestationeerd worden in Groot-Brittannië, België, Nederland, Italië en West-Duitsland. Terzelfdertijd wordt het Amerikaanse defensiebudget flink opgetrokken en neemt de regering Carter de beslissing tot de ontwikkeling van een intercontinentaal Mobiele MX raket (ICBM) met 10 kernkoppen van elk 370 kiloton. De individuele raketten worden opgeslagen in verschillende kolossale bunkers in de Nevada woestijn. Met dit nieuwe kernwapen en de verbetering van de bestaande Pershing raketten in Europa vergroot de actieradius, de trefzekerheid verbetert, de vuurkracht neemt toe. Het is duidelijk dat met dit wapenarsenaal in de aanslag de gevolgen van een druk

op de knop katastrofaal voor de wereld zouden zijn.

De vredesbeweging mobiliseert

Sinds WO II tekenen democratische krachten uit de verschillende lagen van de bevolking hun verzet aan tegen de atoomwapens in Europa. Naar aanleiding van de Oproep van Stockholm (1950) en de Oproep van Wenen (1951) verenigt de Wereldvredesraad respectievelijk 500 miljoen en 600 miljoen handtekeningen. In 1955 lanceert zij de oproep van Helsinki waarin de voorbereiding van de atoomoorlog wordt aangeklaagd. De anti-atoommarsen in België van de jaren '60 bekritisseren meer en meer de houding van de regering t.o.v de Navo. De roep naar een onafhankelijke koers wordt steeds duidelijker. De eerste atoommars gaat van Mol naar Antwerpen en zij legt de nadruk op ontwapening, zij is tegen de bewapeningswedloop en eist de definitieve stopzetting van alle atoomproeven. De vredesbeweging zal meer dan 10 jaar werken aan het leggen van een brede basis en het zoeken naar nieuwe samenwerkingsverbanden. Door middel van Informatiecampagnes, dialoogavonden en acties trekt zij de aandacht van de publieke opinie op de bewapeningswedloop en de defensieuitgaven. Het getuigt van hun groot politiek bewustzijn dat zij deze thema's eind jaren '60 reeds koppelt aan de thematiek van de Derde Wereld: "Minder militaire uitgaven ten gunste van de ontwikkelingslanden".

Wanneer dan in augustus 1975 het Overlegcentrum voor de Vrede (OCV) wordt opgericht vertrekken de deelnemende organisaties van een solide basis en zijn zij vast van plan een gezaghebbende stem uit te brengen en druk uit te oefenen gekoppeld aan concrete acties. De eerste grote actie in 1978 is de campagne 'Ontwapenen om te Overleven' en hiermee zetten zij meteen de krijtlijnen uit voor de komende jaren. De betoging op 7 mei in Brussel kan rekenen op duizenden mensen. In Nato-kringen en de VS houdt men de gebeurtenissen in Europa nauwlettend in de gaten. De installatie van kernraketten op Europese bodem zal zijn politieke weerslag hebben en zal voor één van de zwaarste crisissen in de geschiedenis van de Nato zorgen.

VAKA treedt in actie

De vredesbeweging in Europa mobiliseert voor een demonstratie op 9 december 1979 in Brussel. Aan Vlaamse zijde wordt het Vlaams Aktiecomité tegen Atoomwapens opgericht (VAKA in de burelen van de vzw Vrede te Gent). Dit nieuwe actiecomité zal zich aanvankelijk alleen bezig houden met de organisatie van de anti-rakettenbetogingen. 50.000 mensen beantwoorden de oproep van 9 december en eisen een definitieve en onvoorwaardelijke afwijzing van de kernwapens.

Op 12 december besluiten de Navo-ministers niettemin over te gaan tot de plaatsing van de atoomraketten. Er wordt eveneens overeengekomen dat de beslissing van plaatsing binnen de 6 maand wordt herzien naargelang de evolutie van de vredesonderhandelingen. De Belgische regering keurt dit Navo-dubbelbesluit goed.

De betoging van 9 december heeft wel een nieuwe dynamiek op gang gebracht. Steeds meer politieke en maatschappelijke organisaties spreken zich uit tegen de plaatsing van kernraketten op Belgisch grondgebied. Onder druk van de openbare opinie kan de uittredende regering Martens de rakettenkwestie niet meer als een lopende zaak afhandelen. VAKA organiseert een nieuwe betoging in oktober 1981. De betoging wordt een groot succes met 200.000 deelnemers. In 1982 wordt naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen de actie 'mijn gemeente kernwapenvrij' georganiseerd.

De kruisraketten weg uit Florennes

De rakettenbetoging in oktober 1983 wordt de grootste betoging ooit in België gehouden: 400.000 mensen trekken door de Brusselse straten om er hun stem te laten horen. Eerder dit jaar heeft het Ministerie van Landsverdediging bevestigd dat de luchtmachtbasis van Florennes is uitgekozen om desgevallend de kruisraketten in België te herbergen. De overheid legt aldus het protest van de bevolking naast zich neer. Op de betoging van oktober 1983 legt de voorzitter van VAKA de nadruk op de noodzaak de vredesbeweging gewelddoos te houden:

– "De vredesbeweging in ons land heeft een brede basis doorheen alle leeftijden, standen, ideologieën en godsdiensten... In al zijn radicaliteit en onverzettelijkheid moet de vredesbeweging totaal gewelddoos blijven, zelfs als de elementaire regels van de democratie met de voeten worden getreden omwille van zogenaamde hogere belangen".

Ondanks het massale protest wordt het parlementaire debat van 8 november een ontgoocheling voor de vredesbeweging. Een dertigtal christen-democratische politici die hebben deelgenomen aan de betoging en zich akkoord verklaarden met de gestelde eisen geven nu hun steun aan de regering. Op 29 april 1984 organiseren 20.000 militanten van de vredesbeweging de omarming van de militaire basis van Florennes. De vredesbeweging houdt aldus door deze concrete actie de problematiek in de belangstelling. Wanneer dan op 17 januari 1985 premier Martens verklaart dat hij de Amerikaanse president heeft verzekerd dat hij zijn aandeel in de ontplooiing van de kruisraketten op zijn grondgebied volledig zal uitvoeren beslist VAKA tot het houden van een nieuwe anti-raketdemonstratie in Brussel.

Tijdens de week na de plaatsing en de betoging van 17 maart 1985 (waarbij VAKA er nogmaals in slaagt 150.000 betogers op straat te brengen, wordt er over heel het land actie gevoerd die zal uitmonden in een grootse verkiezingscampagne onder het motto: 'stem de raketten weg'. Ondanks vervroegde parlementaire verkiezingen gaat in oktober de geplande betoging door. Deze betoging mobiliseert opnieuw 120.000 deelnemers en bewijst eens te meer dat de vredesbeweging bij haar standpunt blijft. Van defaultisme ontbreekt elk spoor.

De vredesbeweging en het veiligheidsconcept

Zij zal zich in de komende jaren over toekomstige strategieën bezinnen. In 1986 volgt een boom-plant-happening en wordt het eisenpakket verruimd naar het formuleren van een alternatief veiligheidsconcept met als kernthema's 'common security', kernwapenvrije zones, 'no first use' verklaringen en een niet gebonden Europese politiek. In oktober 1987 volgt er nog een betoging met zo'n 100.000 deelnemers. VAKA wil voor alles een politieke drukkingsgroep blijven met als voorname objectief: alles ondersteunen wat in de richting van een verder groeiende détente-politiek gaat, alles bestrijden wat die détente in het westen en het oosten belemmert. Inmiddels slagen de Verenigde Staten en de Sovjetunie erin om op 17 september 1987 een beginselakkoord tot stand te brengen m.b.t. de verwijdering van de op Europese bodem gestationeerde kernwapens voor de middellange afstand. En op 13 december 1988 worden dan te Florennes de laatste acht kruisraketten aan boord geladen van een C-141 transporttoestel, richting Verenigde Staten.

Abolition 2000

Vandaag behoort de nachtmerrie van een raket naast mijn bed tot het verleden maar kernwapens blijven een probleem. Ondanks het einde van de koude oorlog blijft de nucleaire dreiging bestaan. Er zijn op dit ogenblik nog zo'n 48.000 kernwapens, dat betekent 2,2 ton TNT per bewoner van deze planeet. Als de START-verdragen volledig uitgevoerd zullen worden tegen het jaar 2003, wat ernstig te betwijfelen valt, houden de kernmachten nog steeds 20.000 kernkoppen over. Pas nu begint langzaam door te dringen welk een vervuiling de ontwikkeling en productie van kernwapens heeft opgeleverd. De totale kost voor decontaminatie wordt op minstens 400 miljard dollar geraamd. Het nieuwe kernwapenbeleid van de Clinton administratie voorziet nog steeds in een jaarlijks budget van 40 miljard dollar. Daarom lanceert o.m. de Internationale Vereniging van Artsen voor de Preventie van een Atoomoorlog IPPNW een campagne voor een wereld zonder kernwapens: ABOLITION 2000. In België ligt het secretariaat van dit netwerk bij Vrede vzw. Deze campagne roept iedereen op om tegen het jaar 2000 de politieke beslissing te nemen voor de volledige nucleaire ontwapening. Zij ijvert voor de afschaffing van

kernwapens en eist een ontwikkelings- en productiestop, tot de afbouw van alle bestaande stocks en tot de totale verwijdering ervan uit alle nationale wapenarsenalen.

Sinds de vijftig jaar dat atoomwapens bestaan zetten de democratische krachten uit alle geledingen van de samenleving zich onafgebroken in om de afschaffing van kernwapens te eisen. De vredesmanifestaties van de jaren '80 in Europa hebben een keerpunt te weeggebracht. De publieke opinie eist democratische inspraak op de militaire uitgaven en de buitenlandse politiek. Sub-kritische kernproeven, ondergrondse en atmosferische kernproeven veroorzaken onherstelbare schade aan mens en natuur. De bewoners van Mururoa zijn een bedreigde soort. Sinds de vijftig jaar dat atoomwapens bestaan worden de rechten van de mens op leven, vrijheid en veiligheid geschonden. De menselijke veiligheid wordt zowel bedreigd door bommen en raketten als door de machinegeweren en ander oorlogsgeweld. Alle mensen van noord, zuid, oost en west hebben recht op persoonlijke veiligheid. Alleen in een gemeenschappelijke strijd voor een echte nieuwe en rechtvaardige wereldorde kan de wapencalatie een halt toegeeroepen worden. En is het dat niet wat de historiek van de vredesbeweging ons sinds 50 jaar leert?

M. Vanmol

Wist je dat... ?

- ... 10 % van de Fransen, de rijksten, 55 % van het nationaal fortuin bezitten.
- ... Jemen, een van de armste landen uit de wereld, 45 % van zijn B.N.P. aan defensie uitgeeft.
- ... er in Brazilië 5 miljoen Indianen woonden toen de eerste Europeanen aan land gingen en dat dit aantal drastisch daalde tot minder dan 100.000 in 1957 maar vervolgens sinds de jaren '70 terug gestegen is tot 325.000.
- ... er per jaar bijna zeshonderdduizend vrouwen overlijden in hun zwangerschap of bij de bevalling en dat ondanks dit sinds ruim 10 jaar op internationale conferenties erkend werd er nog geen fundamentele verbeteringen merkbaar zijn.

De intellectuelen zouden moeten de verbintenis aangaan de waarheid te dienen zonder inachtneming van grenzen, zonder vooroordeel van rassen of klassen.

R. Rolland

Dagelijks vernemen we via radio, t.v. en pers dat vele ondernemingen, zowel industriële als financiële, door machtiger concurrenten opgeslokt worden. De concentratie in het kapitalistische systeem zit volop in het stadium van de monopolies. Deze monopolies staan vooral sterk als ze als enigen alle grondstoffenbronnen in handen krijgen.

De V.S.A., Japan en de westerse mogendheden hebben geen of weinig grondstoffen als petroleum, mangaan, ijzer, chroom, bauxiet nodig voor de productie van aluminium en koper, die levensnoodzakelijk zijn voor hun industrie. Daarvoor zijn ze afhankelijk van de landen die er wel hebben, in overgrote meerderheid de landen van de Derde Wereld.

Deze landen te kunnen koloniseren was dan ook van enorm belang.

Na vele tientallen jaren van uitbuiting door de koloniale mogendheden boekten de onafhankelijkheidsbewegingen na de tweede wereldoorlog succes. vele staten werden onafhankelijk.

Het was echter een politieke onafhankelijkheid in naam.

De landen bleven financieel en politiek gevangen in het neokolonialisme. Het uitbuitingssysteem bleef onaangetaast.

Deze landen waren te belangrijk om ze werkelijk zelfstandig te laten. Invloed moest ten allen prijze gehandhaafd blijven.

Daarvan getuigen onder meer de verdragen die afgesloten werden tussen het moederland en de nieuwe staat op het ogenblik dat de onafhankelijkheid verleend werd. Deze verdragen waren in het voordeel van de koloniale mogendheid, vooral op economisch-militair en militair-strategisch gebied.

De jonge staten werden niet als gelijken behandeld en bleven aan het moederland onderworpen.

In hun strijd voor verdere dekolonisatie sturen de landen uit de Derde Wereld nu aan op een herziening van deze ongelijke verdragen. De gewezen Franse kolonies in Afrika geven hierbij de toon aan.

Madagascar dat onafhankelijk werd in 1960, wil een nieuw verdrag dat het land zou bevrijden van vreemde voogdij. Er zijn nog steeds Franse troepen gestationeerd bij de luchtbasis Ivato bij de hoofdstad Tananarive.

Het vreemdelingenlegioen ligt in de haven van Diego Suarez in het noorden van het eiland. Deze aanwezigheid ervaren de inwoners van Madagascar als een aantasting van hun soevereiniteit. Zij vinden die troepen helemaal niet noodzakelijk voor de nationale verdediging van het land, en evenmin voor de Franse strategische belangen in de Indische oceaan. De nationale bank van uitgifte, gevestigd te Parijs willen ze overbrengen naar Tananarive. Ook zouden heel wat economische en culturele bepalingen moeten herzien worden.

Het herzien van deze onderhandelingen viel samen met het heropnemen van besprekingen met Mauretanië, begin 1973.

De meest delicate punten zijn in dit geval de kredietverlening en de militaire samenwerking, die eveneens een beperking van de soevereiniteit inhouden. De Mauretaniërs willen een einde stellen aan het mechanisme van neo-

kolonisatie. Ze willen een eigen munt hebben en beslissingsrecht over de te voeren kredietpolitiek, en nemen het niet dat Frankrijk voor hen en over hen beslist. De afspraken over de militaire samenwerking en over het recht van Frankrijk het grondgebied steeds te mogen overvliegen, moeten worden herzien. Vijf teksten zouden op 17 februari reeds ondertekend zijn, maar nog geen betreffende militaire en monetaire kwesties.

Deze twee landen worden in hun pogingen om tot gelijkheid te komen met Frankrijk gevolgd door Dahomey en Kameroen. Dit laatste land diende reeds een plechtig verzoek in tot het herzien van de akkoorden, nu iets meer dan twaalf jaar geleden afgesloten.

Toen de eerste golf van dekolonisatie het probleem stelde of het niet "te vroeg" was voor politieke zelfstandigheid, wist men reeds dat die politieke machtsovername nog geen economische ruggengraat had. Het begrip neokolonialisme ontstond toen om die situatie te kenschetsen. Dat de politieke ontvoogding een noodzakelijke stap was naar een verdere evolutie, blijkt nu duidelijk. Zonder daarom de uitbuiting zelf af te schaffen, kunnen die ex-kolonies toch al heel wat meer bereiken dan hun lotgenoten onder Portugees bewind.

Griet Maréchal,
Vrede, april 1973

De kanonneer- botenpolitiek anno 1998

Dialogoavonden

Antwerpen

dinsdag 14 april 1998 om 20u

De opkomst van de beulen
video
uittreksels uit de film "weten waarom" van Frans Buyens en Lydia Chagoll over nazisme en WOII
bespreking met Jan Van Calsteren medewerker Vrede en o.m. AFF
Cultureel Centrum RIX, Gryspeerstraat, Deurne
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio Antwerpen

dinsdag 10 juni 1998 om 20u

Het Congo van Kabila
inleiding door Geert Seyaeye (gevr.) die al jarenlang de toestand in Centraal Afrika op de voet volgt
Cultureel Centrum RIX, Gryspeerstraat, Deurne
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio Antwerpen

Gent

dinsdag 10 maart 1998 om 20u

Het slopen van de troepen
diareeks van KWIA, steungroep inheemse volkeren
inleider: Johan Bosman
beleidsverantwoordelijke KWIA
Vredescentrum Galgenberg, Galgenberg 29, 9000 Gent
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio Gent

dinsdag 14 april 1998 om 20u

De opkomst van de beulen
video
uittreksel uit de film 'weten waarom' van Frans Buyens en Lydia Chagoll over nazisme en WOII
bespreking met Stefaan Meeus, historicus
Vredescentrum Galgenberg, Galgenberg 29, 9000 Gent
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio Gent

dinsdag 12 of 19 mei 1998

De Baltische staten
inleiding door Yvan Grosjean (gevr.) publicist, Oost-Europakenner
Vredescentrum Galgenberg, Galgenberg 29, 9000 Gent
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio Gent

Oostende

vrijdag 13 maart 1998 om 20u

Waarom en door wie werd Patrice Lumumba vermoord?
inleiding door Ludo De Witte
auteur van het boek "De crisis in Kongo"
Trefcentrum Het Baken, Fortuinstr. 18, 8400 Oostende
organisatie: Vredesbeweging Regio Oostende

vrijdag 8 mei 1998

Het rapport van de Rwandacommissie met Agalev-senator Vera Dua (gevr.)
Trefcentrum Het Baken, Fortuinstr. 18, 8400 Oostende
organisatie: Vredesbeweging Regio Oostende

**De paus achterna
komt met ons naar**

CUBA

rondreis

cultuur

ontmoetingen

bezoeken

gesprekken

september '98

**Informatie bij onze
reisbegeleider**

Michel Vanderborght

15 Beukendreef

9401 Pollare Ninove

Solidariteit met CUBA

een delegatie uit de wereld van de Cubaanse arbeidsgezondheidskunde vertoef de maand maart in ons land op uitnodiging van de afdeling arbeidsgezondheidskunde van de RUG (prof. dr. M. Vanhoorne).

U wordt dan ook vriendelijk uitgenodigd op een solidariteitsactiviteit:

informatie en solidariteitsmaaltijd.

zaterdag 21 maart 1998 vanaf 18u

in het vredescentrum Galgenberg Galgenberg 29 Gent

traditionele Cubaanse moros y cristianos

(rijst, bonen, vlees): 300 F

gesprek met de Cubaanse gasten (vertaling voorzien)

ter ondersteuning van het solidariteitsproject rond arbeidsgezondheidskunde op Cuba.

graag inschrijven voor 17 maart

Stedelijk derdewereldcentrum Brugge

Oostmeers 105

organiseert aperitiefconcerten "ontmoet het zuiden in onze tuin"

19 april 11u:

Le Pierre Miary, zanger gitarist uit Madagascar

17 mei 11u:

Dilber, 2 ex-Joegoslaven, 2 Turken en een aantal Belgen maken samen prachtige muziek

Latijns-Amerikacomité Brugge

18de Romerodag

21 maart 1998

"Vrouwen aan de basis"

Betoging voor gelijke rechten solidariteit, geen racisme of discriminatie,

22 maart 1998 om 14u

Brussel Noordstation

De anti-racistische bewegingen Hand in Hand, Objectief en Brussels Gekleurd en Charta '91, 'Avec vous', ACV en ABVV zetten samen hun schouder onder dit initiatief. De Chiro neemt het secretariaat waar, tientallen groepen uit de allochtonen-werking en andere socio-culturele organisaties (o.m. Vrede) ondersteunen het.

Zorg dat je erbij bent en stap mee op met Vrede onder het spandoek "vrede is ook gelijke politieke en sociale rechten".

Jaarlijks vredessouper vredesbeweging Regio Oostende

in restaurant "Monorail", Vindictivelaan 27 Oostende

avondmaal met gelegenheidstoespraak vredesgedichten van Bertold Brecht door Marc Braet, bingo en muziek, aandeel in de kosten 600 fr.

inschrijven vooraf bij de bestuursleden van de vredesbeweging Regio Oostende tel. 70.56.12

Op vlucht voor oorlog

pleidooi voor een ontheemdenstatuut voor de Koerdische vluchtelingen

Naar aanleiding van de hongerstaking van Koerdische asielzoekers (dec. 97 - jan. 98) zou de minister van binnenlandse zaken rapporten over Koerdistan opvragen bij de asielcommissie, de Turkse ambassade en de Belgische ambassade in Turkije. De coördinatie "Stop de oorlog tegen het Koerdische volk" bood ook haar verslag aan. Een uittreksel.

Er woedt een echte oorlog in Turkije, een oorlog die het midden houdt tussen een klassieke oorlog en een Low Intensity Conflict. Sinds 1992 is in een groot gedeelte van de Koerdische provincies de noodtoestand van kracht. D.w.z. dat het leger alle politieke sleutelposten bezet. Bovendien wordt de parlementaire controle daardoor uitermate moeilijk.

De herhaalde vraag van de PKK om te onderhandelen en te zoeken naar een politieke oplossing wordt door het leger gezien als een teken van zwakte. Dit verklaart wellicht de grote operaties van het Turkse leger in het Zuid-Oosten, en over de grens op het grondgebied van Irak.

Alle elementen wijzen ook in de richting van een 'vuile' oorlog, met oorlogsmisdaden allerhande. Het blijft evenwel wachten vooraleer de eerste oorlogsmisdadigers worden aangeklaagd. Nochtans is er genoeg materiaal voorhanden om de hele Turkse militaire top te achtervolgen.

Gewone mensen werden verplicht door een mijnenveld te lopen. Boeren worden gedwongen hun goed achter te laten. De oorlog heeft de streek economisch aan de grond gebracht, met massale werkloosheid tot gevolg. Alles wijst erop dat de economie een bewust doelwit is van het leger, speciaal in de afgelegen en moeilijk toegankelijke gebieden. Deze vluchtelingen als economische vluchtelingen omschrijven doet de waarheid geweld aan. In werkelijkheid zijn het oorlogsvluchtelingen.

Het Turkse leger past de techniek van de verschroeiende aarde toe door het leegplunderen en verwoesten van huizen of hele dorpen, en het afbranden van landbouwgronden en bossen. Verschillende steden zijn tijdens één of meerdere raids voor een belangrijk deel vernietigd, waarbij ook tal van burgers werden gedood. Tot op vandaag worden dorpen ontruimd om te vermijden dat de PKK zich er kan bevoorraden. In 1993 waren dat er 874, in 1994 stijgt het aantal tot 2.374, in 1995 gaat het om 2.489 dorpen, in januari 1997 om 2.759. De laatste cijfers gaan in de richting van 3.000 dorpen en meer.

Officiële cijfers melden dat 85 tot 90 procent van de mensen uit de dorpen naar de steden is getrokken. Vijf miljoen mensen hebben buiten hun wil om, de woonplaats moeten veranderen. De mensen die daardoor naar de steden in het westen trokken, moeten overleven in een ongezonde situatie.

Daar de Koerden zowel in hun volkerenrechten als in hun mensenrechten voortdurend door de Turkse staat worden aangetast, en daar de huidige Turkse politiek geen enkele garantie biedt voor een verbetering van de toestand voor de Koerden, eist de coördinatie "Stop de oorlog tegen het Koerdische volk" politiek asiel op basis van een collectief statuut, d.w.z. een ontheemdenstatuut.

Dit impliceert:

1. de erkenning als politiek vluchteling van alle Koerdische vluchtelingen
2. de erkenning van de oorlog in Koerdistan, waardoor de Koerden als "volk" gedwongen worden te vluchten onder de voortdurende schendingen van de volkeren- en mensenrechten van de Koerden door de Turkse staat
3. een gelijke behandeling als de burgers van het land waar zij tijdelijk verblijven.

De Koerden hebben recht op het ontheemdenstatuut zolang Turkije de volkeren- en mensenrechten van de Koerden niet erkent en niet toepast.

Wanneer daaraan voldaan wordt en wanneer zij niet langer hoeven te vrezen voor hun leven en voor de repressie van het leger is 97,3% van de vluchtelingen bereid terug te keren naar hun dorpen.

Het beginsel van niet-terugwijzing in artikel 3 van de UN Declaration of Territorial Asylum zegt: "Een asielbehoevende zal niet worden onderworpen aan maatregelen zoals afwijzing aan de grens of uitzetting of gedwongen terugkeer naar een staat waar hij kan worden onderworpen aan vervolging"

Lenteleven

*Frisse winden wekken strelend
bloem en veldgewas.*

*Een schuchter zonnetje komt reeds schijnen
's morgens vroeg op mijn terras.*

*O, wat speels geluid daarbuiten
nu d'eerste merels vechtend fluiten.
't Is net of 't leven blij ontwaakt
na een lange winterslaap.*

*De bomen en het struikgewas
getooid met katjes glanzend zacht.
Alles kleurt in voorjaarsprocht
nu de nieuwe lente op mij wacht.*

Jozef Vandromme

Coördinatie "Stop de oorlog
tegen 't Koerdische volk"

Ondanks de technologische vooruitgang, waar de groten het best bij varen, staat het armoedeniveau in Latijns-Amerika nog steeds gelijk aan dat van 1945.

In Honduras leeft 71 % van de bevolking met een inkomen onder de armoedegrens.

Het land gaat bovendien gebukt onder een buitenlandse schuld van 4,3 miljard dollar zodat een Hondurees geboren wordt met een schuld van 716 dollar. In dit land waar de werkloosheid en het gebrek aan veiligheid enorm is blijken er anderhalf miljoen Hondurzen een schotwapen te bezitten.

Uit een recente in Frankrijk gehouden enquête over de machthebbers in het land wijzen 64 % van de ondervraagden naar de financiële en economische middens, 52 % naar de politici en 50 % naar de media. Dus een nieuwe vorm van totalitarisme.

Het aantal armen in de V.S. liep in 1997 op tot 35,7 miljoen wat meteen het hoogste cijfer was sinds 1964. Hiervan waren er 32,7 % zwarten, 28,7 % hispanos en 11,3 % blanken. En dat... noemt men een democratie.

President Boris Jeltsin beloofde tijdens de voorbije zomer maanden de niet betaalde lonen voor 31 december te zullen uitbetalen, is na zijn terugkomst in het Kremlin na drie weken ziekteverlof tot de vaststelling gekomen dat hiervan niets is in huis gekomen. Zijn medewerkers zijn natuurlijk de zondebok.

De cinemawereld wordt overweldigd door de sensatiefilm "de Titanic". Het gaat hier om een geromanceerd verhaal over de scheepsramp die op 15 april 1912 aan 1.512 van de 2.114 passagiers het leven kostte. Alle mogelijke publiciteitsartikelen werden, als promotie voor de film, uitgegeven. B.v. mutsen, T-shirts, reddingsboeien voor kinderen, enz. allemaal gemerkt met de naam "Titanic". De clou van de operatie waren de kleine zakjes in plastic gevuld met kolen voortkomende uit het wrak van de "Titanic" die aan 40 dollar 't stuk verkocht werden.

Tijdens de laatste Parijs-Dakar kwamen op 12 januari vijf Mauretaniërs om het leven. In de beste omstandigheden maakten t.v., radio en pers er zich met een paar

woorden of regels vanaf. Toen de Franse journalist Robert Holtz zijn pols brak werd alles nauwkeurig op t.v. gebracht. Inbegrepen het leggen van de plaaster, het vervoer met de helikopter e.a. details. Het leven van een Mauretaniër is nu eenmaal veel, veel minder waard dan dat van een journalist en is eveneens ook niet sensationeel.

Michael Gorbatsjov blijkt bijzonder bezorgd om zijn spaarpotje aan te vullen. Dit ging een hele tijd met goedbetaalde voordrachten in het buitenland maar hier is sleet op gekomen. Gorbatsjov heeft het nu over een andere boeg gesteld voor reclamespots voor de Amerikaanse fastfoodketen Pizza Hut. Dit optreden zou hem 1 miljoen dollar (37 miljoen frank) opgebracht hebben. De reclamespot zal echter niet in de landen van ex-Sovjet-Unie vertoond worden gezien men vreest dat het zien van Gorbatsjov contraprofiteert zou werken.

Media en politici lopen erg op met wat het Nederlands poldermodel genoemd wordt. We vestigden er reeds de aandacht op dat dit o.m. gebaseerd is op "deeltijdse arbeid" waarmee Nederland met 37 % van de actieve bevolking aan de kop zit. De Financieel Economische Tijd wijst er nu eveneens op dat in dit land jaarlijks gemiddeld 125 hartpatiënten sterven die in afwachting van een operatie op een wachtlijst stonden. Deze wachtlijst wegwerken zou volgens de krant 430 miljoen gulden kosten maar daar heeft de socialistische premier Wim Kok geen geld voor...

In de buurt van Rome werd op 9/10/97 de eerste steen gelegd voor een nieuw gebouw voor het NAVO-defensiecollege. Het betreft hier een opleidinginstituut voor militairen en burgers dat door de Italiaanse regering gefinancierd wordt. In het NAVO-bulletin, de propaganda uitgave van de NAVO, verscheen een foto van de plechtigheid. En wat zien we? Zoals in de "goede oude tijd" worden de gebouwen ingezegend door een katholiek priester.

Brigitte Bardot de gewezen Franse filmster en sex-bom, werd door een Parijse rechtbank voor "provocatie en rassenhaat" veroordeeld tot 120.000 fr. boete. B.B. had namelijk racistische verklaringen afgelegd ter gelegenheid van het muzelmaans feest "l'Aid-el-Kabir". Brigitte Bardot zal eveneens de kosten van de publicatie

van het vonnis in verschillende kranten moeten betalen zoals een symbolische frank aan drie anti-racistische organisaties. Bardot werd reeds vroeger voor gelijkaardige uitspraken veroordeeld. Pittig detail: haar laatste man in de serie is een verantwoordelijke van het Front National voor de Azurenkust.

Het is weer de periode dat we in de media overweldigd worden met mode defilés. Met veel tam tam worden dan dikwijls de zotste creaties aan de "fine fleur" uit de maatschappij voorgesteld. Natuurlijk kost deze extravagante kledij bovendien handenvol geld. Zo spreken ze van 300.000 fr. voor een jurkje of een half miljoen voor een mantelpakje. En de lui, voor wie de aankoop van zo'n ding een peulenschil is, kijken uit de hoogte neer op de werklozen, die in hetzelfde Parijs, vechten omdat ze met een paar duizend frank per maand niet kunnen leven.

Begrijpe wie kan. De V.S., die de grootste schuldenaar is van de Verenigde Naties, blijft niettemin het hoge woord voeren. De andere landen blijken zich daar braafjes bij neer te leggen. Zo verloopt het ook rond Irak. Het embargo dat reeds zeven jaar aansleept en waardoor, volgens Unicef duizenden kinderen sterven, wordt steeds maar verlengd, als gevolg van de negatieve verslagen van de V.N.-onderzoekcommissie die na zeven jaar nog altijd bezig is. Maar de laatste V.N.-commissie, waarover zoals om de vorige, terecht een rel is ontstaan is samengesteld uit negen Amerikanen, vijf Britten, één Rus en één Australiër. Onafhankelijke en neutrale wapeninspecties noemen ze dat.

Israël wil dit jaar met veel praat zijn vijftigste verjaardag vieren. Hiervoor werd 2,7 miljard frank uitgetrokken, een bedrag dat ondertussen verminderde naar 2,2 miljard. Zo pas heeft de regerings-coördinator, Yitzhak Moda', zoals zijn voorgangers ontslag genomen. Hij is de derde man die opstapt. In een opiniepeiling verklaarden 70 % van de Israëliërs dat het geld voor die feestelijkheden beter zou gebruikt kunnen worden om de noodlijdende sectoren in de samenleving te helpen en dat er o.m. meer werk zou gemaakt worden van kankerbestrijding.

Ondanks de racistische uitspraken van Le Pen tegen de vreemdelingen zijn er 18 miljoen Fransen zijn die minstens een grootouder hebben die vreemdeling was. wat 1 op de 3 Fransen uitmaakt.